

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Slar
8051.2
30

WIDENER

HN AHJC C

J. Wiener: Providence 1891
Slav 8051.2.30

Harvard College Library

THE SLOVAK COLLECTION

GIFT OF

Archibald Cary Coolidge, Ph.D.

ASSISTANT PROFESSOR OF HISTORY

COLLECTED IN THE SUMMER OF 1901 BY

Leo Wiener

ASSISTANT PROFESSOR OF SLAVIC LITERATURE

Received September 23, 1901

Prostredný **KATECHISMUS.**

Od krajinského r. 1858 v Ostrihome držaného sboru
biskupov pre kostol a školu prijatý katechismus.

Nákladom Spolku Sv. Štefana.

Cena : nesväzaný 32 kr. , sväzaný 42 kr.

V Budíne,
v tlačiarňi kr. university.
1861.

Podle tohoto Katechismusa, který roku 1858 držaný v Ostrihome snem biskupsko-krajinský přijal, povinen jest jedenkaždý duchovný pastýr jak ve škole a v kostole, tak při každém veřejném vyučování sa řídit a spravovať.

Dáno v Ostrihome dna 1-ho Septembra, roku 1859.

Jan Scitovszky,

Kardinal,
Arcí-Biskup.

Na m. rozkaz Jeho Eminencie

Gróf Rudolf Nyáry,
tajemník.

Ve méno Otca, i Syna, i Ducha Svateho.
Amen.

Otče náš, který si na něbesách. Posvěť sa méno tvé; přijď království tvé; buď vůla tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdější daj nám dnes, a odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťáme naším vinníkom; a neuvoď nás v pokúšení, ale zbav nás od zlého. Amen.

Zdravas' Maria, milosti plná, Pán s těbú, ty si požehnaná medzi ženámi, a požehnaný plod života tvého, Ježíš. Svatá Maria Matko Božá, pros za nás hříšných, nyní, i v hodinu smrti naší. Amen.

Verím v Boha Otca všemohúcého Stvoritéla nebe i země. I v Jezu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho. Který sa počal z Ducha svatého, narodil sa z Marie Panny. Trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovan, umrel, i pochován jest. Stúpil do pekel, tretí deň vstal z mrtvých. Vstúpil na nebesa, sedí na pravici Boha Otca všemohúcého. Odtiaľ přijde súdiť živých i mrtvých. Verím v Ducha svatého. Svatú Církev všeobecnú. Svatých obcování. Hříchov odpúštění. Těla vskříšení. A život večný. Amen.

Prostředný Katechismus.

1

Děsatero Božích příkazov.

1. Já som Pán Boh tvoj: nebudíš mať bohov iných predemnú; neučiníš sebe modly ani žádného podobenstva, abys sa mu klaňal. — 2. Nevezmeš ména Pána Boha tvého na darmo. — 3. Spomni, abys děň svátečný světil. — 4. Cti otca tvého i matku tvú, abys dlúho živ bol na zemi, ktorú těbe dá Pán Boh tvoj. — 5. Nezabiješ. — 6. Nezesmilníš. — 7. Nepokradneš. — 8. Nepremluvíš proti bližnému tvému falešného svedectva. — 9. Nepožádáš manželky bližného tvého. — 10. Aniž požádáš domu jeho, ani role, ani služebníka, ani dčvky, ani vola, ani osla, ani ničeho, čo jeho jest.

Patero církevných příkazov.

1. Zasvetěné svátky světil. — 2. V nedělu a vo svátek celú svatú mšu nábožně slyšať. — 3. Čtyřicadenní post; čtvoré suché dní, a iné prikázané pósty zachovávať; též v pátek a sobotu od masitého pokrmu sa zdržováť. — 4. Prinajménej ráz v roku svému naríděnému kňazovi sa spovedať, a okolo Velikej Noci prevelebnú svátosť oltárnú prijímať. — 5. V zapověděný čas svadebného veselá nedržať.

Sěděl svátostí.

1. Krst, 2. Birmování, 3. Najsvatějšá svátosť oltárná, 4. Pokání. 5. Posledné Pomazání, 6. Posvátění kňazstva, 7. Stav manželský.

Pod tvoju ochranu sa utékáme, svatá Božá Rodičko, nezapovrhuj prosby naše v potrebách našich: leč od vŕeckého nebezpečenstva ochraňuj nás vŕdycky, o Panno preslávná a požehnaná, Panno naša, Prosrednico naša, Orodovnico naša, so Synom tvojim ráč nás smeriŕ, Synu tvojmu ráč nás porúčiŕ, k Synu tvojmu ráč nás zavéŕŕ.

Ŧ. Oroduj za nás svatá Božá Rodičko.

R. Aby sme hodnými boli zaslúbení Kristových.

Memorare.

Rozpomeň sa najlaskavejšá Panno Maria! že od vekov nebolo počúť, aby si ty nekoŕo pod tvoju ochranú sa utékajúceho, pomoc tvoju vŕývajúceho, o tvoju prímluvu prosáceho bola opustila. Já takú dôverú povzbudzený k tebe, o Panno a Matko Panen, bežíŕ, k tebe sa utékám, pred tebu já hriŕník kvíláci na kolena padám, nezapovrhuj prosby moje, o Matko Slova večného, leč ráč jich milostive slyŕať a vyslyŕať. Amen.

Sláva Bohu Otcu i Synu i Duchu svatému. Jako bola na počátku i nyní i vŕdycky až na veky vekov. Amen.

Veráciŕ duŕe skrze mŕlosrdenstvo Božé něch odpočívajú v pokoji. Amen.

Ú v o d.

O cíli a konci človeka.

•1. K čemu si ty stvorený?

Já som stvorený, abych Boha poznal, jeho miloval, jemu slúžil, a skrze to spasený bol.

2. Neni-li človek obzvláštné preto stvorený, aby skrze nžívaní zemských statkov blahoslaveným bol?

Né: nebo zemské statky nijak nemožú človeka blahoslaveným učiniť.

3. Prečo zemské statky nemožú človeka opravdive blahoslaveným učiniť?

1) Poněvadž všecké zemské statky márné a po-minutedlné sú.

Preto pravi Šalamon: Nashromazdil som si strebra, zlata, a poklady od králov a krajín. A čokolvek žádali oči moje, neodeprel som jim; ani srdci svému som zabráňoval všelijaké rozkoše požívať. Ale uzrel som ve všech týchto vecách márnost a trápení mysli, a že nič netrvá pod slnkom. Kaz: 2. 8. 11.

2) Poněvadž člověk pre Boha a pre večné blahoslavenstvo stvorený jest.

Preto volá S. Augustin: Pre seba o Bože! si nás stvoril, a nespokojné jest srdce naše, pokud nebude odpočí-vať v tebe.

< 4. Co jest teda najpotrebnejšie na zemi?

Najpotrebnejšie na zemi jest, Boha poznať, jeho milovať, jemu slúžiť, a skrze to večné blahoslavenství obsáhnúť.

„Hledajte najprv kráľovství Božé a spravедelnost jeho. Mat. 6. 33. — Nebo čo je platno človeku, bárby všecek svet získal, ale na svej duši škodu trpel.“ Mat. 16. 26.

< 5. Co musíme činiť, aby sme Boha poznali, jemu slúžili, a spaseni boli?

Musíme 1) všecko veriť, čo Boh zjevil, 2) všetky príkazy zachovať, ktoré Boh rozkázal. 3) Té prostredky milosti užívať, ktoré Boh k našemu spasenú zachovávať ustanovil. >

< 6. Kde nalezneme učení o víre, o príkazoch a prostredkoch milosti?

V Katechismusi.

7. O čom teda učí Katechismus?

Katechismus v troch hlavných částkách učí 1) o víre 2) o příkazoch 3) o prostredkoch milosti, totižto o svátostách, a modlitbe.

Mravná nauka. Slúchaj usilovně a bedlěve křesťanské učení, aby si sa naučil Boha poznat' a milovat'; a skrz to tvoj koněčný cíl, večné blahoslavenství, obsáhol.

Boha poznat' jest povinnost prvá;

Nemiluje Boha, kdo ho nezná.

Prvá hlavná časťka.

X

O v í r e.

O pochope, predmete a studnice víry.

8. Čo jest víra katolíckého kresťana?

Víra jest od Boha udelená čnosť, skrze ktorú bez pochyby všetko za pravdu držíme, čo Boh zjevil, a nám skrze svoju Cirkv k vereňu predkládá.

9. Čo sa rozumí tými slovami: Všetko, čo Boh zjevil?

Rozumí sa všetko čo Boh k našemu spaseňu skrze patriarchov a prorokov, a naposledy skrz svého syna Ježiša Krista a Apoštolov oznámil. L. k Žid. 1. 1—2

10. Prečo musíme všetko veriť, čo Boh zjevil?

Nebo Boh večná nesklamná pravda jest.

11. Prečo musíme veriť, čo cirkev k vereňu predkládá?

Nebo Kristus Cirkvi svoje zjavení odevzdal a nás vynaučovať prikázal.

12. Ako to zjavení Božské v cirkvi až na nás došlo?

Zjavení Božské z častky písmeňne, z častky ústne na nás došlo: písmeňne skrz svaté písmo aneb Bibliu, ústne skrze Tradiciu, to jest odevzdání aneb dědičné učení.

13. Jak sa rozděluje Písmo svaté?

Písmó svaté rozděluje sa na knihy Starého a Nového Zákona.

14. Jaké zjevení obsahuje Starý zákon?

Starý zákon to zjevení Božské obsahuje, které národu lidskému před příchodem Krista dáno jest.

15. Z kterých knih pozostává Starý zákon?

Starý zákon pozostává z 21 knih historických (děje-knih), ze 7 knih Učení a zo 17 knih Prorokov.>

Knihy historické sú: 5 knih Mojžišových, kniha Jozue, Súdcov, Ruth, 4 knihy kráľovské, 2 knihy Króniky, kniha Ezdrašova, Nehemiašova, Tobiašova, Judith, Esther, 2 knihy Machabejské.

Knihy Učení sú: Jób, Žaltár, Prislovi, Kazateľ, Pesnička nad, Pesničky, kniha Múdrosti, kniha Sirachovho Syna.

Knihy prorokov sú: Isaiaš, Jeremiaš, Baruch, Ezechiel, Dániel, Osee, Joél, Amos, Abdiaš, Jonas, Michäas, Nahum, Habakuk, Sophoniás, Aggäus, Zachariás, a Malachiás.

<16. Které zjevení obsahuje Nový zákon?

Nový zákon to zjevení Božské obsahuje, které sme skrze Krista a Apoštolov obsáhli.

17. Z kterých knih pozostává Nový zákon?

Nový zákon pozostává:

- 1) Zo čtyr evanjelií podľa Matúša, Marka, Lukáša a Jána.
- 2) Z Apoštolských skutkov svätého Lukáša.
- 3) Zo 14 listov sv. Paula, a zo 7 listov iných Apoštolov.
- 4) Zo zjaveňá sv. Jána Apoštola.>

Listy svätého Paula sú: 1 k Rimanom, 2 ku Korintským, 1 ku Galatom, 1 k Ephezkým, 1 k Filipenským, 1 ku Kolosenským, 2 k Tesalonicenským, 2 k Timotejovi, 1 k Titovi, 1 k Filemonovi, 1 k Židom.

Jiné listy sú: 1 svätého Jakuba, 2 svätého Petra. 3 svätého Jána, 1 svätého Júdy Tadeja.

18. Čo máme o svätom Písme veriť?

Že ono nelen hodnoverná a neporušená Kniha, leč že ono opravdivé slovo Božé jest.

„Nikdy není přinesené proroctvo lidskú vůli: ale Duchom svatým nadychnutí, mluvili svatí lidé Boží“. II. Petr. 1. 21.

19. Prečo musíme toto veriť?

Nebo Církev nás učí, že celé svaté Písmo, ktoré ona za Slovo Božé uznáva, z vnuknutí Ducha svätého napísané, a vždy neporušené od nej zachované jest.

Krom cirkve máme ešte mnohé iné svedectvá, z ktorých hodnovernosť a neporušenosť Pisma svätého poznávame.

Že sú knihy starého Zákona hodnoverné, už z toho poznávame že Kristus sám sa na jejích svedectví odvoláva a ubezpečuje že sú všeckej viry hodné: „Spytujte Pismá — lebo ony sú ktoré vydávajú svedectví o mne. Jan. 5. 39. — „Majú Mojžiša a Prorokov; nech jich poslúchajú. Jestli že Mojžiša a Prorokov neposlúchajú, ani keby kto z mŕtvých vstal, neuverá jemu“. Luk. 16. 29—31.

Že sú knihy nového zakona hodnoverné, z toho obzvláštné poznávame: 1. nebo jejích spisovateľé nelen mohli, chceli, a museli pravdu mlúviť, leč ju aj svoju krvú zapečatili; 2. poněvadž ani svet by jim nikda nebol veril, ani by milióny mučedelníkov za ně nebol trpeli, kedby ony nad miru hodnoverné neholy.

Že v katolickej cirkve svaté Písmo stále neporušené jest, z toho obzvláštné poznávame: 1. poněvadž Kristus nikda nemohol dovoliť, aby Slovo Božské, které on svojej cirkve k spaseňú sveta porúčil, porušené a tak zahubené bolo; 2. poněvadž cirkev Písmo svaté jakžto Slovo Božé cti, a preto v něm nikdá ani najmenšie premenění nedovolila, 3. nebo svaté Písmo za malý čas tak všeobecně známé bolo a rozšírené jest, že nemožno bolo ho porušiť bez toho, aby to hned nebolo zbádané.

< 20. Čo jest teda Písmo svaté!

(Písmo svaté jest sběrka knih, které z vnuknutí Ducha svatého zpsané, a jak Slovo Boží od Církve uznané sú.

21. Je-li dost len to veriť, čo ve svatém Písmě stojí!

Není dost; ale my musíme aj dědičné učení aneb ústně odevzdání veriť, totižto: té zjevené pravdy, které Apoštolové sice ohlašovali, než nenapísali.)

Preto svatý Pavel už prvni křesťanův napominá: „Preto bratři stojte: a zachovávajte ustanovení, které stě sa naučili buďto skrze řeč, buďto skrze list náš“. II. Tes. 2. 15.

< 22. Zdálíž teda Apoštolové nespísali všecké učení Ježíšové!

Né; Apoštolové ani všecké skutky, ani všecké učení Ježíšové nespísali.

„Mnoho sice aj jiných divův činil Ježíš před tváří učenělníkův svých, které nenisú napísané v knize tejto.“ Ján. 20. 30.

23. Prečo Apoštolové všecké učení Ježíšové nena- písali!

Poněvadž Ježíš chcel, aby jeho náboženství skrze ústně vynaučování rozšírené a ohlašované bolo: preto hovorí k svým Apoštolom: Kážteť evaňdélium všemu stvorení. (Mark. 16. 15.) a kdo vás slyší, mňa slyší. (Luk. 10. 16.) Preto hovorí aj svatý Pavel: „Teda víra ze slyšání, slyšání ale skrze slovo Kristove.“ (Rím. 10. 17.)

Kedby Spasitel bol chcel, aby jeho učení len skrze svaté Písmo rozšírené a zachované bolo, prečo teda sám nepísal? prečo nerozkázal svým Apoštolom písať? prečo oni len pozdejš, a pri príležitosti písali? prečo ně všecci? ani jejich většá částka? prečo on sám učitelův v církvi ustanovil, 1. Kor. 12, Efez. 4. 2. Prečo nerozkázal čítať sa učít? A jakým

spôsobom mohli, jako to svätý Irén svedčí, mnohé kresťanské spoločnosti povstať, ktoré Písmo sväté ani nemali?

{ 24. Zdáliž teda to není dost, keď sa mi len k Písmu svätému pridriáme?

Né, my musíme aj katolícké dedičné učení prijať; nebo 1) to není ve svätém Písmu naznačeno, ktoré sú té opravdivé knihy Písma svätého a 2) ktoré jest pravé vykládání jejích. 3) Ani sa vsecky články víry a príkazy v nich úplně nenachádzajú, k. p. o platném krstu dělat, o zasvatění něděle na místo soboty a t. d. }

25. Prečo ale musíme dedičné učení tak veriť, jak to, čo sa ve svätém Písmu nachádzá?

Poněvadž katolícké dedičné učení tak čisté a neporušené zjevení Božské jest, jak vsecko, čo sa ve svätém Písmu nachádzá.

{ 26. Jako dedičné učení v církvi vždy čisté a neporušené zůstalo?

1) Skrz obvzlaštňú pomoc Ducha svätého, který církev od vseckého bludu ochraňuje.

2) Skrze to že církev vždy to držala: žádné nové učení netrpeť, leč při starém od otcov přijatém učení zostať.

27. Čo musí teda predevšeckým katolíckým kresťan veriť?

Musí vsecko veriť, čo Boh zjevil, a církev katolícká, aby sme verili, nám predkládá, buďto je to písané ve svätém Písmu, alebo ně }

28. Prečo je potrebné aby církev katolícká nám zjevené pravdy predkládala?

Nebo mi jedině len skrze církev katolíckú neomylně víme, čo Boh zjevil.

29. Prečo jediné len skrze cirkvev katolíckú neomylné víme, čo Boh zjevil?

Poněvadž 1) my len od cirkvi katolickej Písmo svaté a dědičné učení máme, které Božské zjevení obsahují a

2) jediné skrz cirkvev katolíckú učíme sa neomylně pravý smysel Písma svatého a dědičného učení poznávať.

30. Prečo môžeme jediné skrze cirkvev katolíckú pravý smysel Písma svatého a dědičného učení poznať?

Nebo jediné cirkvev Katolícká „stĺp a pevnost pravdy jest“ (Tim. 3. 15.), a preto vo vykládání slova Božého chybiť nemůže.

31. Neslobodno-li teda nikomu, Písmo svaté a dědičné učení proti smyslu cirkvi katolickej vykládať?

Ně; nebo to by znamenalo Písmo svaté a dědičné učení lepší rozumět chceť jako Duch svatý. který cirkvev k pravému jejich smyslu vede.

32. Či každý svaté Písmo zřetědělne pochopí?

Ně: nebo Písmo svaté Božská a tajemství-plná kniha jest „v kterej některé veci sú nesnadné k vyrozuměnú, kteréžto neumelí a nestáli prevracajú k svému vlastnému zahynutí. (2. Petr. 3. 16.)

33. Čo urídila cirkvev o čítání Písma svatého v obecném jazyku?

1) Aby čítání také s potřebným k tomu úmením a pobožností spojeno bolo; ➤

2) Aby preložení církevným potvrđením a prospěšným vysvetlením opatreno bolo.

Tímto múdrym nariadením cirkiev na žiadny spôsob nechce vericím Slovo Božé odjať, ovšem ona vrúcne žada, aby Pismo svaté všecci vedeli a k srdcu si pripustili; její umysel len jest: vericich od pokažených pisem, od blúdného vykládání, a kacirstva zachranit.

Mravná nauka. Pridržuj sa cez celý život tvoj k učení svatej katolickej cirkve; nebo keď veríš, čo cirkve katolícká učí, veríš Slovo Božé.

O potrebnosti víry.

34. Je-li víra k spaseňu potřebná?

Víra je k spaseňu nevyhnutelně potřebná: nebo „bez víry nemožné jest líbit sa Bohu“. (L. k Zidom 11. 6.)

Kdo neverí, už jest odsúdený (Ján. 3. 18.) — Kdo neuveri, bude zatracený. (Mark. 16. 16.)

35. Spasí-li každá víra člověka?

Né: len tá pravá víra spasí, ktorú Kristus Pán nás učil.

Kdo verí v Syna, má život večný, ale kdo Synovi je neverici, neuze život, ale hněv Boží zostává na něm. (Ján. 3. 36.)

36. Pročto spasí len tá víra, ktorú Kristus učil?

Poněvadž jedině skrz túto a ne jinú víru sme účastní Krista; bez Krista ale spasení úfať nemůžeme.

„Nebo není jiného ména pod nebom daného ludom, skrze které by mali spaseni býti“. (Ap. Sk. 4. 12.)

37. Která církev má pravú víru, ktorú Kristus učil?

Pravú víru, ktorú Kristus učil, má jedině církev katolícká.

38. Prečo má jediné cirkve katolícká pravú viru, ktorú Kristus učil?

Poněvadž jediné cirkve katolícká viru túto jakž-to na ňu sverený nebeský poklad, od samého Krista skrz Apoštolov prijala, a vždy neporušenú zachovala. (I. Tim. 6. 20.)

39. Zdálík aj někatolíci svoje články víry od samého Krista dostali, a neporušené zachovali?

Oni té články Víry nemohli od Krista dostať, nebo oni dávno po Kristu povstali, čo si ale z učení Kristového od cirkve katolíckej privlastnili, to oni čiste nezachovali, keď už tak, už jinak učili, ale Kristus a Apoštolové vždy to jisté učili.)

„Reč naša ktorá bola k vám, není v něj: jest a není; nebo Syn Boží Ježíš Kristus který medzi námi skrze nás je kázaný, nebol jest a není, ale bolo v něm jest“. (2. Kor. 1. 18. 19.)

Mravná nauka. Raduj sa, a často ďekuj Bohu že si děla cirkve katolíckej; lebo — jako svatý Augustin hovorí — není větší bohatství, větší poklad nad viru katolíckú; lebo táto jediné pravá a spasiteľná víra jest.

O vlastnostích víry.

◁ **40. Jaká mnsi býť víra naša?**

Víra naša musí býť 1. všeobecná, 2. silná, 3. živá, 4. stálá.

41. Kedy jest víra naša všeobecná?

Víra naša všeobecná jest, keď ně len něco, leč všecko veríme, čo cirkve katolícká nám, aby sme verili, predkládá.

42. Kedy jest víra naša silná?

Víra naša silná jest, keď bez najmenšieho pochybování veríme.

Příklad: Abraham pre silnú svoju víru odplatu vzal; Mojzeš a Aaron pre pochybování svoje trestání boli. (4. Mojz. 20. 12.)

43. Kedy jest víra naša živá?

Víra naša živá jest, keď podľa něj žijeme, to jest: zlého sa varujeme, a dobré činíme, jako to víra prikazuje.

„Jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak i víra bez skutkov jest mrtvá“. (Jak. 2. 26.)

44. Kedy jest víra naša stálá?

Víra naša stálá jest, keď sme hotoví radnej všeccko, ano život opustiť, nežli víru zanechať.

(Příklad Svatých Mučedelníkov.)

45. Čo vedě človeka, aby víru svoju zanechal?

1) Pýcha, a všetečné mudrování o tajemstvách víry.

2) Zanědbání povinnosti náboženství, a rozpustivý život;

3) Čítání zlých knih a obcování s bezbožnými a s takými, kteří víru v nás oslabiť, a skaziť možú.

46. Čím musíme obzvláštně preukázat, že víra naša silná a stálá jest?

Tím aby sme ju nikdá, ani len v mysli netajili, než všadě slovni a skutkami sme le vyznali.

„Kdokolvek vyzná mňa pred ludmi, vyznám i já jeho pred Otcom mojím, který je v něbesách: ale kdo by mňa zaprel pred ludmi, zaprem ho i já pred Otcem mojím, který je v nebesách“. (Mat. 10. 32. 33.)

47. Je-li dajaký obzvláštný znak, kterým katolický křesťan víru svoju vysnává?

Ano, znak svatého kříža.

48. Kedy sa máme križom snažiť?

Dobré a spasiteľné jest to často činiť, obzvlášť pri vstávaní a líhaní, pred modlitbú a po nej, pred každú pilnú prácu a ve všetkých pokúšeniach a nešťastiach.

49. Prečo jest spasiteľné, častokrát križom sa snažiť?

Poněvadž skrze nábožné značení-sa svatým križem proti pokúšeniám ďabla ozbrojení bývame, a o božské požehnání prosíme.

Mravná nauka. Nikdá sa nestydi pre katolíckú víru, ani pre žehnání-sa križom. Chráň sa pilně takých ľudí a knih, ktoréby ťeba ve pravej víre alebo v čnostiach nestálým učiniť mohli.

O apoštolskom vyznání víry.

50. Kde sa to na krátce obsahuje, čo predvšetkým vedieť a veriť musíme?

Ve dvanásti článkoch apoštolského vyznání víry.

51. Prečo sa apoštolským nazývá?

Poněvadž od svatých apoštolov pochádza.

52. Ako zní apoštolské vyznání víry?

Verím v Boha Otca všemohúceho a. t. d.

První článek víry.

„Verím v Boha Otca všemohúceho Stvoritele něbe i zeme.“

O Bohu a jeho vlastnostách.

„Verím v Boha.“

53. Co jest Boh?

Boh jest nekonečně dokonalý Duch, pán něbe i zeme, od kterého všecko dobré pochází.

54. Proč menujeme Boha „Duchom“?

Menujeme Boha Duchom, poněvadž má rozum a slobodnú vůli, ale žádného těla nemá. Ján. 4. 14.

55. Keď Boh žádného těla nemá, proč hovorí Písmo svaté o očách, uších a rukách Božích?

Preto, aby sme ho my tím ľahčejší pochopili.

56. Proč hovoríme „Boh nekonečně dokonalý“ jest?

Preto, poněvadž Boh ně jako jeho stvorená len v jistej míre dobrý jest, leč on všecké dobré vlastnosti bez míry a počtu v sebe zjednotěné má.

57. Které vlastnosti aneb dokonalosti Boží máme obzvláštně pozorovat?

Nasledující: Boh jest večný a nepremenitělný; všadě přítomný;

Vševědící a najmúdrejší; všemohúcí; najsvatejší a najspravedlivejší; nejlepší, najmilosrdnejší a dlhodčekávající; nekonečně pravdivý a verný.

58. Co znamená „Boh jest večný“?

Boh jest večný, znamená: on jest vždycky, bez počátku a bez konca. >

„Prv nežli učiněné boly hory a způsobená bola zem, i kraj zeme, od věku až na věky si ty Boh.“ Žalm: 90. 2.

59. Čo znamená „Boh jest nepremenitedělný“?

Boh jest nepremenitedělný, znamená: že on na veky ten jistý zostává tak, že ani seba ani súdy svoje nepremení.

„U Boha neni premenění, ani preinačení a zatmení.“
(Ják. 1. 17.)

60. Čo znamená: „Boh jest všadě přítomný“?

Boh jest všadě přítomný, znamená: že on všadě jest; na něbi, na zemi, a na všeckých místách.

„Boh neni daleko od jednoho každého z nás; nebo v něm žijeme, hýbáme sa a trváme. (Skut. Ap. 17. 27. 28.)

61. Prečo hovoríš: „Boh jest vševedúci“?

Boh jest vševedúci preto, že všecko ví dokonale a od večnosti; on ví minulé, přítomné a budoucé, a též naše najtajnější myšlenky.

„Oči Pána o mnoho jasnejšie sú nežli slnce, které spatrujú všechny cesty lidské, i srdca lidské, hledice do skrytých strán.“ (Sir. 23. 28.)

Příklad: Kristus predpoveděl, že ho Judáš zapredá, a Peter zapre.

62. Prečo pravíš „Boh jest najmúdrejší“?

Boh jest najmúdrejší preto, že on všecko najlepši usporádať ví, aby obsáhol, čo len chce.

„Jak velké sú skutky tvoje, Paně! všecko si premúdre učinil.“ (Žalm. 103. 24.)

Příklad: Děta Mojžes osloboděné, Josef povýšený, Aman potrestaný jest.

63. Prečo pravíš „Boh jest všemohúci“?

Boh jest všemohúci preto, že všecko může, čokolvek chce, a aby něco dokonal, potrebuje len chceť.

„U Boha neni nemožná žádná vec.“ (Luk. 1. 37.)

Příklad: Stvoreni sveta, zázraky v Egyptě a na púšti.

64. Prečo praviš: „Boh jest najsvätejší“?

Boh jest najsvätejší preto, že on len dobré miluje a chce, zlé ale nenávidí.

„Miluješ spravdливость, a nenávidíš nepravost. (Žalm: 45. 8.)

Příklad: Zákonodárstvo na vrchu Sinai.

65. Prečo praviš: „Boh jest najspravedlivejší“?

Preto, že dobré tak odpláca, a zlé tak tresce, jak zasluhujeme.

„Boh odplati jednému každému podľa skutkov jeho . . . nebo není ohled na osoby u Boha.“ (Řím: 2. 6. 11.)

Příklad: Svet skrz potopu, mesta Sodoma a Gomorrha ohněm z něba potrestané, Noe ale a Lot oslobodění boli,

66. Kedy obsáhneme dokonálú odplatu?

Dokonálú odplatu obsáhneme teprv vo večnosti; 1. však predca aj v tomto živote žádný bezbožný není opravdive šťastný, 2. a žádný spravdливý opravdive nešťastný.

Podobenství: 1. O boháčovi a chudobném Lazarovi. (Luk: 16. 2.)

2. Příklad: Kain, Absolon a. t. d.

3. Příklad: Josef, Tobías, Daniel a. t. d.

67. Prečo praviš „Boh jest nejlepší“?

Boh jest nejlepší preto, že nám z lásky dobre chce, a zajisté bezpočetné dobrodění nám preukazuje.

„Miluješ zajisté všecko, čo je, a žádnú vec učiněnou nemáš v nenávisti. (Múdr. 11. 25.)

68. Čím Boh největší lásku a dobrotivost preukázal?

Tím, že Boh svého jediného Syna smrti oddal, aby nás hříšníkovi vykúpil.

„V tom sa ukázala láska Boží k nám, že Syna svého jednoroděného Boh poslal na svet, aby sme živi boli skrze něho. (1. Ján: 4. 9.)

69. Prečo praviš: „Boh jest najmilosrdnejší?

Preto, že on milerád odpúšťa vŕeckým opravdive kajícím hrišnikom.

„Živý som já, pravi Pán Boh; nežádám smrt bezbožného, ale aby sa obrátil bezbožný od cesty svej, a živý bol. (Ez. 33. 11.)

Priklad: Obyvatelé Ninivétšti, Podobenstvi o márnratrném synovi. (Luk. 15.)

70. Prečo praviš: „Boh jest dlho-oččekávající?“

Preto, že on prv, nežli by hrišnikov trestal, často dlho čaká, aby čas k pokánú mali.

„Ty prehliadáš hrichy ľudí pre pokáni.“ (Múdr. 11. 24.)

Podobenstvi o neurodném stromu. (Luk. 13.)

71. Prečo praviš „Boh jest najvýš pravdivý?“

Boh jest najvýš pravdivý preto, že on len pravdu zjevuje, poněvádž on ani pochybiť, ani lhať nemože.

Není možné, aby Boh klamal. (L. k Žid. 6. 18.)

72. Prečo praviš „Boh jest najvýš verný“?

Boh jest najvýš verný preto, že on jistě vyplní, čo prislúbil, a vykoná, čím sa vyhrázał. }
 „Nebe a zem pomínú, ale slova moje nepomínú.“

Mat. 24. 35.

73. K čomu má nám vedomosť o vlastnostách božských obzvláštně slúžiť?

K tomu:

- 1) aby sme vernému a pravdivému Bohu verili;
- 2) v něm, jakžto vševedúcém a všemohúcém, důveru mali;
- 3) jeho jakžto najdobrotivejšého a najmilosrdnejšého milovali, spolu
- 4) jeho, jakžto najsvětějšího a najspravedlivejšého sa báli, a

5. sa chránili aj tajne hrešiť pred ním, jakžto vševedúcim a všade prítomným.)

74. Môžeme-li Boha tiež aj vidieť?

Né, Boha telesnými očami nemôžeme vidieť, preto, že on jest duch.

75. Jako sme teda k poznániu Boha a jeho vlastností došli, ačkoľvek Boha nemôžeme vidieť?

Boh sám sa dal mnohonásobným spôsobom ľuďom poznať.

76. Čím sa dal Boh ľuďom poznať?

1) Skrze viditeľný svet, ktorý on stvoril, a vždy spravuje.

„Nevidomé veci, totižto večná jeho moc a Božstvo, skrze stvorené veci rozumom pochopené a spatrené bývajú.“ (Rim. 1. 20.)

2) Skrz hlas svedomá, ktorý nás napomína, aby sme sa báli Boha, ano ktorý sa pomstí na zlých, a odplatí dobrým.

3) Obzvláštně skrz zjavení, které nám skrze Prorokov, a naposledy skrz Syna svého udělil.

„Boha žádný nikdy neviděl, jednoroděný Syn, který jest v lóně Otce, ten vypověděl.“ (Ján: 1. 18.)

77. Je-li více nežli jeden Boh?

Né, Boh jest len jeden.

„Já som Boh, a není jiného Boha, ani mně podobného.“ (Isa. 46. 9.)

78. Pročto hovoríme: „verím v Boha“, a ne len: „verím Boha“?

Poněvadž musíme ně len veriti, že jest Boh, a všecko, čo hovoril, pravda jest: leč sa spolu s láskou a dôverú Bohu oddať.

*„Mravná nauka. „Daj mi synu srdce tvé.“
(Prisl: 23. 26.) O daj mu ho, jakžto večnému ne-
konečně krásnému, bohatému, dobrotivému, vernému
— bez meškání — na vždy — a na veky Boh ho chce
mať, aby ho blahoslaveným učinil.*

O trech bozských osobách.

„Verím v Boha Otca.“

79. Prečo hovoríme: „Verím v Boha Otca“?

Preto 1. poněvadž Boh náš neviditedelný Otec na nebi jest; obzvláštně ale preto, 2. nebo v Bohu vícej osob jest, z kterých prvá Otec sa menuje.

80. Kolko ale osob jest v Bohu?

Tri sú osoby v Bohu: Otec, Syn, a Duch svatý.

„Učtě vsecké národy křtice jich ve méne Otca, i Syna i Ducha svatého.“ (Mat: 28. 19.)

81. Jest jedna každá z týchto trech osob Boh?

Ano; Otec jest pravý Boh, Syn jest pravý Boh, a Duch svatý jest pravý Boh.

82. Je-li teda vícej nežli jeden Boh?

Ne; té tři bozské osoby sú len jeden Boh.

83. Prečo ale sú té tři bozské osoby len jeden Boh?

Preto, že vsecky tri osoby len jednu a tú jistú nerozdělnú bozskou příroděnost a bytnost majú.

84. Je-li z týchto trech osob jedna staršá, aneb mocnejšá nežli druhá?

Není; vsecké tři osoby sú od večnosti, vsecké sú jednako mocné, dobré a dokonále; preto že vsecké tri osoby len jeden Boh sú.

85. Není-li teda žádný rozdíl medzi Otcem, Synom a Duchom svatým?

*Podľa osob sú rozdiľní; leč v bytnosti sú jeden.

86. Čím sa dělá od seba tri Osoby božské?

Tím že Otec není sploděný, Syn ale od Otca sploděný jest, a Duch svatý od Otca a Syna pochází.

87. Keď ale Syn od Otca sploděný jest, a Duch svatý od obidvoch pochází: prečo teda není jedna z božských osob starší od druhej?

Poněvadž Syn od večnosti jest sploděný, též aj Duch svatý od večnosti pochází.

88. Které skutky obzvláštně sa připisují každé z těchto třech božských osob?

1) Otcu sa obzvláštně připisuje stvoření; 2) Synu vykúpení; 3) Duchu svatému posvětení; ačkoliv této skutky všeckým třem osobám obecné sú.

89. Jako menujeme toto tajemství, že jest jede Boh v třech osobách?

Tajemství Najsvätejšej Trojici.

90. Můžeme-li toto tajemství pochopit?

Není možné, aby náš slabý rozum, který aj stvořené věci len nedokonále zná, pochopil tajemství to, které všecké stvořené věci nekonečně prevyšuje.

91. Je-li učení o najsvätejšej Trojici pre nás aj vážné?

Jest najvyš vážné; nebo ono jest hlavné učení a základ křesťanstva tak, že kdo to zatají, křesťanské náboženství zapre.

„Velký si ty Bože, a nepochopitelný v myšlení.“
(Jerem: 32. 19.)

Mravná nauka. Nikda nezabudni za najväčšie dobrodruženie stvorenia, vykúpenia, a posvätenia najsvätejšej Trojici ďakovať, ani nezabudni, čo si najsvätejšej Trojici pri sv. krstu slávnostne prisľúbil. (Nedela najsvätejšej Trojici.)

O stvorení a rídění sveta.

„Stvoritelia nebe i zeme.“

92. Preto sa Boh menuje „Stvoriteľom nebe i zeme“?

Ponévadž Boh celý svet: nebe i zem, a všetko, čokoľvek v nich jest, stvoril.

93. Čo znamená „stvoriteľ“?

Stvoriteľ znamená niečo z ničeho vyviesť.

94. Ako stvoril Boh svet?

Boh stvoril svet svojou všemohúcou vôľou.

„Ty si stvoril všetky veci, a pre voľu tvoju boli.“

(Zjav. 4. 11.)

95. V koľko dňoch stvoril Boh svet?

Boh svet v šesti dňoch stvoril. (1. Mojž. 1.)

96. K čemu stvoril Boh svet?

1) K svému zvelebeňu; 2) a pre dobré svých stvorení.

97. Čo činí ustavične Boh, aby svet, ktorý stvoril, nezahynul?

On zachováva a rídí svet.

98. Ako zachováva Boh svet?

On činí, aby svet trval tak dlho, jak sa jemu líbí.)

99. Ako rídí Boh svet?

On sa stará o všetko, sporaduje, a spravuje k cieľu tomu, ku ktorému svet stvoril?

1. „Boh malého a velkého učinil, a jednako sa stará o všeckých.“ (Múdr: 6. 8.) „Vaše aj vlasy na hlave všetky sú počítané. (Mat. 10. 30.)

2. Příklad. Oslobodění židov skrze Esther.

100. Jako sa menuje táto starost Boží o zachovávaní a riďení sveta?

Bozská opatrnost.

* **101. Keď ale Boh ve svete všetko riďí a spravuje, prečo sa stáva zlé? Chce-li on teda aj zlé?**

To zlé Boh nechce: leč ho on dopustí, 1. nebo ľuďom slobodnú vôľu dal; 2) nebo on aj to zlé k dobrému; to jest: ku vyplneňu svých večných súdov riďiť ví.

Příklad. Egyptský Jozef: „Vy stě mysleli zle o mně, ale Boh obrátil to na dobré.“ (I Kn. Mojž: 50. 20.)

102. A keď Boh o všetko sa stará, prečo jest teda těžko súžení?

Preto, 1. aby sa hříšník polepšil, a večně nezhynul; 2. aby spravedlivý zásluhy získal, a tím většú odplatu v nebi obsáhol.

1. Příklad. Bratři Jozefa Egyptského: „Zaslúžili sme toto trápení, nebo sme previnili proti bratrovi našemu.“ (Kn. Mojž: 42. 21.) 2. „Blahoslavení stě, keď vám zlorečíť budú, a prenasleduvať vás budú, a všeličo zlého o vás mlúviť ľuhajice, pre mňa: radujtě sa, a veseltě sa, nebo odplata vaše hojná jest v nebi.“ (Mat: 5. 11. 12.)

103. Prečo dopustí Boh, že sa zlým často dobre, dobrým ale zle vodí?

1) Poněvadž on hříšníkov aj skrz dobrodění k sebe přitáhnúť chce;

2) nebo dokonálá zlým a dobrým odplata len ve večnosti dána budě;

3) nebo Boh aj to málo dobrého, čo zlí někedy číňá, na tomto svete odplatiť chce, poněvadž on to ve večnosti pre jejich nekajícnoš odplatiť nemože.

104. **Jako máme teda trápení, které snášámě, přijímat?**

My ho máme jakžto milování Božské přijímat; nebo: „koho miluje Pán, tresce“ (Žid: 12. 6.) a koho povýšit chce, snižuje.)

Mravná nauka. Neopováž sa nikdá nad božským nariadením reptať, aneb sa žalovať; nebo Boh ví najlepší, čo těbe dobré a spasitedelné jest. Milujícím Boha všechno napomáhá k dobrému.“ (Řím: 8, 28.)

O anděloch.

105. **Stvoril-li Boh krom tohoto viditedelného sveta ešte něco jiného?**

Ano, Boh aj jeden neviditedelný svet stvoril, totižto duchov, kterých my andělov menujeme.

106. **Jakí boli andělé, keď jich Boh stvoril?**

Oni boli všecci dobří a šťastní, a slávnými dary obvzvláštně posvacujících milostí obdarení.

107. **Zostali-li aj všecci andělé dobří a šťastní?**

Né; mnohí shřešili, a do pekla sú zhodění. Tito sa nazývajú „čerti“ aneb „zlí duchové“.

„Boh andělom hřešícím neodpustil, ale provazy pekelními strhnúce jich do pekla vydal na mučení.“ (2. Petr. 2. 4.)

108. **Čo číňá dobří andělé pre nás?**

Dobří andělé nás milují; preto nás ochraňují na těle i duši, orodují za nás, a napomínají nás k dobrému.

„Andělem svým prikázal o těbe, aby ťa varovali na všech cestách tvých.“ (Žalt: 91. 11.)

Příklad: Lot, Tobiaš, Peter v žaláru.

109. Jak sa menujú ti andělé, kteří obzvláště k ochraně nám luďom dani sú?

Menujú sa: svatí andělé strážci.

110. Čím sme podľžní našim svatým andělom strážcom?

My jich máme nábožně ctiť, jim ďakovať, a jejich vnuknutí ochotně následovať.

111. Jakí sú zlí duchové k nám?

Zlí duchové z hněvu a závisti pokušujú nás, aby nás do večného zatratěná zhodili.

„Protivník váš ďábel, jako lev ručící obchádzá, hledajice koho by zežral.“ (I Petr: 5. 8.)

112. Odkáď víme, že sú zlí duchové, a že oni nás pokušujú?

Jak starý zákon, tak aj Kristus a jeho svatí apoštolové to zreteľne učá, a Písmo svaté vyprává nám mnohé príklady o pokušení ďábelských.

Příklad: Eva, Job, pokušení Krista, obsadnutý Judoš.

113. Prečo dopušťá Boh, aby nás zlí duchové pokušali?

On to dopušťá, poněvadž jejich pokušení k svému zvelebeňu a k spaseňu luďi řídit ví.

114. Čo máme činiť, aby jejich pokušení nám neškodily?

Máme sa modliť a všeckým pokušeňám k zlému stále odporovať.

„Odpírajte ďáblovi, a utěče od vás.“ (Jak. 4. 7.)

Příklad, Tobiaš a Sara.

Mravná nauka. Cti každodenně tvého anděla strážce, a porúčaj sa jemu vo všetkých nebezpečenstvách tela a duše. Chráň sa, v jeho prítomnosti niečo činiť aneb mlúviť, čo by bolo proti svätej stydlivosti. †

O prvých ľuďoch, a o hrišnom páde.

† 115. Které jest najznamenitejšie stvorenie Božie na zemi?

Človek.

116. Ako sa menujú prví ľudia, ktorých Boh stvoril?

První ľudia menujú sa Adam a Eva.

117. Ako stvoril Boh prvých ľudí?

Boh telo Adamové učinil zo zeme, a vdychnul do něho dušu nesmrteľnú; telo ženy učinil z rebra Adamovho, keď tento spal.

118. Z čoho teda pozostáva človek?

Z tela i z duše.

119. Čo jest duša?

Duša jest od Boha stvorený nesmrteľný duch, bez ktorého ani myslieť, ani žiť nemožeme.

120. Ako vysnačil Boh človeka pri jeho stvorení?

On ho stvoril podľa obrazu svojho, a bol dobrý a šťastný v ráji.

121. Skrz čo bol prvý človek obraz Boží?

Skrz prírodné a nadprírodné dary, ktoré ho Bohu podobným učinily. >

< 122. V čom záleží této prírodné dary?

< Obzvlášť v tom, že duša človeka, 1. nesmrteľná jest, 2. že rozum a slobodnú vôľu má.

123. V čom záleží nadprirodéné dary?

1) Obvzvláštné v tom, že prvni človek posvacujúcu milosťu zaopatrený a s túto za děta božské prijatý bol, a dědičné právo ku něbu mal;

2) že jeho rozum osvícený bol, a jeho vóla k dobrému vždy náchylna bola;

3) že on nikdy psotě, bolesiám, ani smrti poddaný nebol.

124. Zdáliz Boh této nadprirodéné dary prvému človekovi len pre jeho osobu dal?

Né: Boh dary té jemu jakžto hlavě a prvému otcovi udělil aj pre všeckých jeho potomkov; preto by sme jich všecci od Adama boli zdědili, keby nebol zhřešil.

125. Zdáliz naši první rodičové vždycky dobří a šťastní zůstali?

Né: skrze spáchaný hřích všecké nadprirodéné dary pre seba a svých potomkov stratili, a tím seba a celé lidské pokolení do najvatšej bídy uvrhli.

126. Jakého hřichu sa dopustili?

Oni verili hadovi více nežli Bohu, a jedli z ovoca zakázaného.

127. V čom záleží ta bída, do kteréj naši první rodičové celé pokolení lidské uvrhli?

V tom, že jak hřích tak aj jeho zlé následky od Adama na všeckých lidí přešli, preto teraz všecci v hřichu zrodění býváme.

Len preblahoslavená Panna Maria skrz obvzvláštnú milost a vyznačení mocú zásluh Krista Ježiša docela od všeckej poskvrny oslobodená bola.

128. Odkiaľ víme, že všetky ľudé v hrihu zrodění bývajú?

1) Zo svatého Písma jak starého tak i nového zákona.

„Hle v neprávostách sem počatý a v hrihoch počala mňa matka moja.“ (Žalt: 50. 7.) „Jako skrze jedného človeka hrih na tento svet prišol, a skrze hrih smrť, a tak na všetkých ľudí smrť prišla, v ktorém všecci zhrešili.“ (Rim: 5. 12.)

2) Z učení a obyčaje cirkve, obzvláštně z toho, že tomuto protivné blúdné učení cirkve zatracovala, a že vsecké dětky, které ešte hřešíť nemožú, krstí.

Sami pohané túto od hrihu pochádzajúcu zkaženost, ačkoľvek nédokonále, uznali jak zo starodávneho obecně rozšíreného ústného odevzdáná, tak z bídý a smutného děje pokoleňá ľudského.

129. Jak menujeme tento hrih, v ktorom všecci zrodění býváme?

Menujeme ho „dědičný hrih“, nebo sme ho ne-spáchali v našej osobe, leč skrz náš rod od Adama zdědili.

130. Je-li dědičný hrih, bar není osobný, predca opravdivý hrih?

Ano, on jest opravdivý hrih, který cirkve jakžto smrť duše menuje.

Skrz hrih Adamov, který on jakžto prvý otěc ľudského pokoleňá spáchal, celě ľudské pokoleni v Adamovi a s nim spravedlnost, to jest posvacující milost, a vsecke nadpriroděné dary stratilo. Skrz to bolo na těle a duši zhoršené, podľa duši mrtvé, od Boha odpadlé a oddělené, nemohlo více svoje vyšše nadpriroděné povolání dosáhnúť; Boh vidice, že jeho milostivá láska cíl nedosáhla, nemohol více zmlóvaním na nehodných lidí hladěť. „My sme boli všecci od priroděňá synové hněvu“, lebo „sme boli mrtvi v hrihoch“. (Efez: 2. 3.)

131. Jaké zlé následky hříchu dědičného na všech ludi přešly?

1) Ztratili sme milosť Božú, a prestali sme byť detky Božé, a dediče královstva nebeského;

2) rozum náš oslabil, a srdce naše k zlému sa naklonilo; odkiaľ

3) pochádzajú všelijaké bíd, bolesti, trápení, a konečne smrť.

132. Čo by sa bolo s ludmi stalo, keď by sa Boh nebol smiloval?

Žádný človek by nebol mohel viacej milosť a večné blahoslavenství obsáhnúť.

133. Prečo žiadny človek nemohol by viacej milosti dosáhnúť?

Poněvadž božská spravodlnosť hříchu opravdivé dostiučinění žádala, čo žádné stvorení, tím méně tak hlboko do hříchu zahrúžený človek v stave nebol vykonať.

134. Ako sa smiloval Boh nad ludmi?

On prisľúbil vykupitela, kterýby hříchy jejich skrz dostatečné dostiučinění sňal, a jím milosť a dědičné právo k něbu zase zaopatril.

„Jako skrze jedného Adama hřích na všech ludi k odsúdení, tak i skrze jedného Krista spravodlnosť na všech ludi (prišla milosť) k ospravedlnění života : . . aby jako královal hřích k smrti, tak i milosť kráovala skrze spravodlnosť k životu večnému.“ (Rim. 5, 18, 21.)

135. Keď bez milosti vykupitela nikdo nemože spasen byť, jako mohli teda ti, kteří před příchodem Spasitele žili, do neba vjít?

Ti, kteří před příchodem vykupitela žili, nemohli sice před ním do neba vjít, leč milostí tú,

kterú jím Boh pre budúceho vykupiteľa udělil, mohli si něbe zaslúžiť a s ním do něho vjst. >

Mravná nauka. Milé děta! buď ty krásným obrazom Božím, a nenáviď hřích, který všechno zlé na svět donesol. „Hřích bídným činí lidstvo“. (Prisl. 14, 34.) *potál*

Od hříšného pádu až ku příchodu Vykupitele.

13

136. Komu prislúbil Boh najprv Vykupitele?

Naším prvním rodičom, hneď po hříšném pádu.

137. Či boli ľudé Bohu vďační za jeho smľování?

Už Kain, první syn Adamov, opustil Boha, a svého bohabojného brata Abela zabil.

138. Jako žili Kainovi potomci?

Kainovi potomci bezbožně žili jak jejich otec, a svedli aj dobrých, tak že skoro všecci lidé zlí zostali.

139. Jako Boh lidí potrestal?

Boh jich potopú sveta potrestal, v ktorej všecci zahynuli krom bohabojného Noěma a jeho čeladě.

140. Či zostali lidé po potope sveta Bohu verní?

Zas odpadli od Boha, a slnku, měsácu, ľudom, zverom, ano i drevenným a kamenným obrazom sa klaňali.

141. Zaněchal-li Boh lidí v jejich zlosti, jako to zaslúžili?

Ně; Boh jim ku spaseňú duší jejich pre budúceho Vykupitele hojné milosti dával, a ně len slovom svedomá, leč aj iným spôsobem jich k pokáňú a k polepšěňú napomínal. (Mudr. 12. Ján. Ap. Sk. 14. 16.)

142. Čo činil Boh, keď ľud predca vždy zlostnejší zostali?

Boh, aby pravú víru a nádej ve Vykupiteľa zachoval, vyvolil jeden ľud, s ktorým obvzlaštnú smlúvu učinil.

143. Jak sa menuje tento vyvolený ľud?

Ľud židovský aneb israelský.

144. V čom záležala ta smlúva, ktorú Boh s ním učinil?

V tom

1) že Boh Israelitom prisľúbil, že jich, jakžto svoj ľud vyvolený, obvzlaštné bude chrániť a žehnať, a že z prostred jich Vykupiteľ vyndě.

2) že Israelité z jejích strany prisľúbili, že sa vždy len jednému pravému Bohu klaňať a jeho príkazy verně zachovávať budú.

145. Jako zadržal Boh pravú víru a nádej ve Vykupiteľa pri ľudu israelském?

Boh pravú víru a nádej ve Vykupiteľa skrze svatých mužov zadržal, skrze kterýchžto sa ľudu zjavil, a jemu príkazy a prisľúbení dával.

146. Viš-li některých z týchto mužov menovať?

Takíto mužové z prvu boli Abraham, Isak, Jakub, pozdejšej Mojžes, Dávid a jiní proroci.

147. Kdo bol Abraham?

Abraham bol otec ľudu israelského, a prvni s ktorým Boh obvzlaštnú smlúvu učinil.

148. Čo pamětihodného sa přihodilo za časov Abrahama?

Obvzlaštně pamětihodné jest znivočení měst

Sodomy a Gomorrh, obetování pobožného Isaka, a obet Melchisedecha krála.

149. Prečo jest obetování Isaka a obet Melchisedecha obzvláštně pamětlivá?

Poněvadž skrz obetování Isáka obetování Ježíša na kříži, a skrz obet Melchisedecha obet Mši svatej predznamenaná bola.

150. Kdo bol Isák a Jakub?

Isák syn a Jakub vnuk bol Abrahama, kterýmžto sa Boh vácráz zjevil, aby jim prislúbení potvrdil, které Abrahamovi udělil.

151. Čo učinil Mojšeš?

Mojšeš lud israelský z egyptského vězeňá vyslobodil, a mnoho velkých zázrakov činil.

152. Zdáliz této zázraky něco aj významovaly?

Ano, mnohé z nich vyobrazovaly té milostí, které sme skrz Krista obdržali; také byly: Prechod cez červené more, manna, voda ze skály vypuštěná, léčení skrz meděného hada.

153. Čo udělil Boh Israelitom skrz Mojšeša na hore Sinai?

Udělil jim na dve kamenné tabule napísané desatero prikázání, a jiné posvátné a občánské zákony, aby jich pomali k milostivému příchodu Vykupitěla pripravil.

154. Kdo bol Dávid?

Dávid bol velký král a prorok, kterému Boh prislúbil, že z jeho rodu sa narodí Mesiáš aneb prislúbený Vykupitel.

155. Kdo bol nástupník Davidov?

Nástupník Dávidov bol Šalamon, jeho syn, který

v Jeruzaléme slávný kostel vystavil, v kterémžto od Boha uríděná služba Boží milosti a tajemství Nového Zákonu vyobrazovala.

156. Co znamená Prorok?

Prorok znamená predpovedatěla, nebo proroci o budoucém Vykupitělovi mnoho predpovídali.

157. Co predpovídali proroci o budoucém Vykupitělovi?

Obvzvláště predpovídali

- 1) čas a místo jeho narození;
- 2) okolnosti jeho života, umučení a smrti;
- 3) jeho vzkříšení, na něbe vstúpení, a zaslání

Ducha svatého.

4) zborení Jeruzaléma po jeho smrti, opovržení židov a obrácení pohanov;

5) založení a věčné trvání jeho církve.

158. Zdálíž toto proroci dávno pred příchodem Vykupitěla predpovídali?

Ano, jejich proroctva o Vykupitělovi mnoho století pred jeho příchodem už naznačené byly, kteréžto aj pohané znali.

159. Kdy přišel prislíbený Vykupitel?

Okolo čtyrtisíc rokov po stvorení sveta.

160. Prečo přišel Vykupitel len po čtyrtisíc rokov?

Poněvadž svet prv skúsiť mal, do jakej hlbkej bídy ho hriech prinesol, a že ho nikdo z něj vyslobodiť nemože, jedině Boh.

161. V jakém stave sa nachádzal v tenkrát svet?

Celý svet v modlárstve a ve všeckých neprávostách sa nachádzal; jedině židé znali pravého Boha.

Mravná nauka. D'akuj Bohu za milosť, že si prislúbeného sveta Vykupiteľa poznal, po ktorém svatí prvni tcové tak dlúho túžili. Pros, aby on aj do tveho srdca vejšol, a v tebe stále zostal. (Čas adventni). *poslať* ✕

Druhý článok víry.

✕ v Jezu Krísta, syna jeho jediného, Pána nášeho.“

162. Čo nás učí tento druhý článok víry?

On nás učí, že Vykupiteľ ten, ktorého Boh nám ľuďom prislúbil a poslal, jest jednoroděný Syn Boží, Ježiš Kristus, Pán náš.

163. Čo znamená „Ježiš“?

Ježiš znamená tolko, jak Spasiteľ aneb Vykupiteľ.

„Nazveš méno jeho Ježiš, nebo on zbavi ľud svoj od hrichov jejich.“ (Mat. 1. 21.)

164. Čo znamená „Kristus“?

Kristus, po židovsky Mesiáš, znamená tolko jak: Pomazaný.

165. Prečo sa Ježiš nazýva „pomazaný“?

Poněvadž ve starom zákone proroci, hlavní kňazi, a králi olejom pomazani boli; Ježiš ale jest náš najvyšší prorok, kňaz a král.

166. Prečo sa nazýva Ježiš náš prorok, kňaz a král?

Ježiš sa nazýva a je

1) náš prorok, nebo on nám tajemství Božé zjevil;

2) náš kňaz, nebo sa za nás na kríži obetoval a každoděnně sa na oltári obetuje, a večně náš prostředník a přimlůvac je v něbi;

3) náš král, nebo on duchovné královstvo (církev) založil, kterého jest najvyšší hlava a bude na veky.

167. Prečo sa menuje Ježiš „jednoroděný Syn Boží“?

Poněvadž Ježiš Kristus jakžto druhá osoba najsvětejší Trojice jedině pravý a vlastný Syn Boží od večnosti jest, jednej priroděnosti a bytnosti s Otcom.

168. Či sme my není též dětky Boží?

Ano, ale ně od priroděnosti a od večnosti, než len z milosti přijaté dětky Boží.

169. Odkád víme, že Ježiš Kristus ten prislíbený Vykupitel jest?

Víme, že Ježiš Kristus ten prislíbený Vykupitel jest, poněvadž na ňom sa všecko vyplnilo, čoprocí o Vykupiteli predpovídali.

Preto hovorí Ježiš Židom: „Spytujte Pisma, . . . ony sú, ktoré vydávajú svedectvo o mně“. (Ján. 5. 39.) a preto aj evandelisté stále na prorokov ukazujú.

170. Odkád víme, že Ježiš Kristus Syn Boží, pravý Boh jest?

1) Z proroctví prorokov; 2) zo svedectvá jeho nebeského Otca; 3) z jeho vlastného svedectvá; 4) z učení Apoštolov; 5) z učení církve katolickej.

171. Jako ho menujú proroci ve svých proroctvách?

Proroci prislíbeného Vykupitele menujú „Bohom“, „Boh s námi“, najsvětejším, predivným, Otcom budoucího veku.

172. Jaké je to svedectví Otce nebeského?

Pri krstě Ježíšovem v Jordáne a pri jeho premenení na hore Thabor stal sa hlas z neba reknúci;

„Tento jest Syn moj milý, v kterém sa mi zalúbilo.“ (Mat. 5 a 17.)

173. Jaké je svedectví Kristovo?

1) Kristus preukázal, že on Syn Boží, a pravý Boh jak jeho Otec jest;

2) božské dokonálosti a skutky sebe privlastnil;

3) svedectví svoje skrz zázraky potvrdil;

4) toto smrtí svojí zapečatil.

1. „Já a Otec jedno sme.“ (Ján. 10. 30.) „Kdo vidí mňa, vidí aj Otca.“ (Ján. 14. 9.) „Čokolvek Otec činí, to i Syn podobně činí, . . . aby všecci uctili Syna, tak jako cťá Otca (Ján. 5. 19. 23.) Keď Peter Ježišovi hovoril: Ty si Kristus Syn Otca živého.“ (Mat. 16. 16.) a Tomáš jeho oslovil: „Paně moj a Bože moj!“ (Ján. 20, 28.) Ježiš potvrdil slova jejich.

2. „Všecko, čokolvek má Otec, je moje.“ (Ján. 16. 15.) „Jako Otec budí mrtvých a obživuje, tak aj Syn, kterých chce, obživuje.“ (Ján. 5, 21.) „Amen amen pravim vám: prv, nežli Abraham bol, já sem.“ (Ján. 8. 58.)

3. Skrze své vzkříšení, na něbe vstúpení a mnohé jiné zázraky. Preto hovorí Židom: „Jestli ale nechcetě mně (mojim slovám) veriť, skutkom vertě.“ (Ján. 10. 38.)

4. Keď ho najvyšší kňaz predsúdom zaklinal skrze Boha živého, aby povedal, či on je Syn Boží, slávně vyznal „že je on Kristus Syn Boží, a že na pravici moci Božej sedící v oblakoch nebeských pridě“, a pre toto vyznání aj smrt podstúpil (Mat. 26.)

Jak velký hřích by bol, seba falešně Bohom robiť, tak jest to největša nečest, v Krista Ježiša neverit, že on Boh jest.

174. Které je učení Apoštolov?

Apoštolové výslovně učá:

1) že Kristus pravý Boh jest;

2) že on všecku plnost Božstva a nekonečné vlastnosti Božé má.

3) že sa jemu všetké stvorená klaňajú.

1. „Víme, že Syn Boží prišiel . . . tento jest pravý Boh, a život večný.“ (1. Ján. 5. 20.) „Kristus, ktorý jest nadevšetko požehnaný Boh na veky.“ (Rim. 9. 5.)

2. „V Kristu prebýva všetká plnosť Božstvá telesne, to jest podstatne. (Kol. 2, 9.)

3. V méne Ježiša nech každé koleno klékně nebeských, zemských, i pekelných.“ (Fil. 2, 10.) Néch sa mu klaňajú všecci andělé Boží.“ (Žid. 1. 6.)

Apoštolové též potvrdili učení o Božstvi Ježiša skrz mnohé zázraky, které v méne Ježiša činili, a skrz ten velmi podivný zázrak, že svet obrátili.

175. Které jest učení katolickej cirkve?

Církev katolícká vždycky učila, že Kristus pravý Boh jest vjednej s Otcom bytnosti, a toto jakžto hlavné učení kresťanstvá stále bránila.

176. Prečo sa menuje Ježiš Kristus „naším Pánom“?

Ježiš Kristus sa naším Pánom menuje, poněvadž on, 1) jakžto Boh Pán a stvoriteľ nebe a zeme jest, 2) jakžto Vykupitel nás svojú krvú vykúpil.

Mravná nauka. Vzápaj častokrát měno Ježiš, obzvláštne v pokušení. Rád užívaj to krásné pozdravení: „Pochválen buď Ježiš Kristus! — Na veky Amen!“ (Najsvätejšě měno Ježiš.)

Tretí článok víry.

„Který sa počal z Ducha svatého, narodil sa z Marie Panny.“

177. Čo nás učí hlavně tretí článok víry?

Učí nás že Syn Boží z Ducha svatého človekom učiněn jest, to jest: že tělo a dušu na seba vzal, jako my lidé máme.

„A Slovo (jednoroděný Syn Boží) tělom učiněno jest, a prebývalo medzi námi.“ (Ján. 1. 14.)

178. Ako menujeme toto tajemství?

Vtělení Syna Božého.

179. Čo teda veríme o Ježiši Kristu, když tajemství vtělení veríme?

My veríme, že Ježíš Kristus pravý Boh a spolu pravý člověk jest, Boh jest od večnosti, a v času člověkem učiněn jest.

180. Kolko teda jest priroděností v Kristu Ježiši?

V Ježiši Kristu sú dve priroděnosti: božská priroděnost, nebo jest Boh, a lidská, nebo člověk jest.

181. Sú-li v Kristu Ježiši aj dve vůle jedna od druhé rozdělné?

Ano, v Kristu Ježiši božská a lidská vůla jest, táto ale božskej vždy dokonále podríděná jest.

„Otče! ne moja vůla, ale tvoja sa stan.“ (Luk. 22, 42.)

182. Sú-li v Kristu Ježiši tež aj dve osoby?

Né, Ježíš Kristus jest len jedná, a sice božská osoba: nebo obě priroděnosti nerozlučitedelně spojené sú v tej jednej osobe Syna Božého.

183. Od koho Syn Boží priroděnost lidskou přijal?

Od Marie najčistotnejšej Panny: preto sa ona aj „Matka Boží aneb Rodička Boží“ menuje. (Zvestování Panny Marie.)

184. Prečo sa Maria „najčistotnejší Panna“ menuje?

Poněvadž ona vždy výborně čistotná Panna zůstala, jak před narozením, tak aj po narození Děťata Božého.

185. Mal-li Ježíš Kristus aj otec?

Jako člověk Ježíš Kristus nemal žádného otca:

nebo Józef panenský manžel Marie, len jeho pe-
stún bol.

186. Prečo Syn Boží človekom zostal?

Obvzvláštné preto

1) aby v našej príroděnosti za nás trpeť a umre-
mohol, nebo jako Boh nemohol ani trpeť, ani umreť;

2) aby nás skrze príklad a učení svoje k čno-
stám a svatosti privedol.

*Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca
svého, že z lásky k тебе chudobným děťatom učiněn
jest, obvzvláštně keď ráno, na poledně a večer k
pozdraveňú andělskému zvoniť slyšíš.*

O živote Ježíša na zemi.

187. Kde sa Ježíš Kristus narodil?

V Bethleheme, v jednej maštale. (Vánoce.)

188. Kdo prišol najprv děťatu Ježíšovi sa klaňať?

Najprv prišli pobožní pastýři zblízkeho Bethle-
hema, potom prišli mudrci aneb tri kráľy od východu.

189. Ako sa zvedeli pastýři a mudrci o narodění
Ježíša?

Pastýři o narodění Ježíša zvedeli sa skrz an-
děla, a mudrci skrz podivnú hvězdú.

190. Čo sa stalo s děťatom Ježíšom čtyřecátého dňa
po jeho narodění?

Čtyřecátého dňa bol Ježíš v chráme Jeruzalem-
ském obetovaný. (Hromnice.)

191. Zostal-li ale děťa Ježíš vďy v Jeruzaleme
aneb v židovskej krajíně?

Né: Józef a Maria utěkli s děťatom do Egypta,

poněvadž Herodes král hľadal ho zamordovať (Mladáčka.)

192. Kde žil Ježiš po svojom navrátení z Egypta?

Až do tricátého roku veku svého žil v Nazaretu, v dome svých rodičov, a bol jím poddaný.

193. Prečo bol Ježiš Syn Boží, rodičom svojim poddaný?

Aby detky učil poslušnosť proti rodičom jejích.

194. Čo učinil Ježiš ve dvanáctém roku veku svého?

Ve dvanáctém roku veku svého išol Ježiš so svýma rodičma do Jeruzalema, a zostal tam tri dni v chráme.

195. Prečo zostal v chráme?

Aby nás učil, jak rádi máme aj my v modlitbe, ve vyučování zetrvávat, a v chráme Božom sa zdržovať.

196. Kam išol Ježiš, keď mal triať rokov?

Keď Ježiš triať rokov mal, išel ku reke Jordána, kde sa od Jána pokrstiť dal a potom sa odebral na púšť, kdežto čtyřicať dní a čtyřicať noci sa postil, a nechal sa od ďabla pokúšať.

197. Prečo sa tote všecko stalo?

Toto sa obzvláštné preto stalo: 1. poněvadž Ježiš ve všeckom, krome hřichu, nám podobný chcel být; 2. aby nás učil, jako sa máme v pokore a v pokání cvičit a v pokušeních držet.

1. „Máme hlavného kňaza pokúšeného ve všeckém k podobenstvu okrem hřichu.“ (Žid. 4. 15.)

2. „Kristus vám zanechal příklad, aby ste následovali šlapaje jeho.“ (I Petr. 2. 21.)

198. Čo učinil Ježiš, keď púšť opustil?

On začal zjevně učit a učedníkův okolo seba

shromážďovať, z ktorýchžto dvanáct za svých ustanovčených života tovaryšov vyvolil, a svých Apoštolov aneb poslov nazval.

199. Čo učil Ježiš?

On učil všetko, čo veriť, dúfať a činiť máme, aby sme spasení boli.

200. Skrze čo preukázal Ježiš, že jeho učení pravé a božské jest?

Že jeho učení pravé a božské jest, preukázal 1. skrze svatosť svého života; 2. skrze zázraky a proroctvá.

201. Z čoho poznávame svatosť života Ježišoveho?

Z toho, že Ježiš docela čistý od všetkého hriechu a najdokonalejší príklad všetkých čností bol, plný lásky proti ľuďom, ano i proti svým najväčším neprádeľom, a poslušný svému Otcu až do smrti.

202. Čo sú zázraky?

Zázraky sú také nadprírodné skutky, ktoré ne skrze prírodné sily, leč len skrze všemohúcnosť Božiu sa vykonať môžu.

Preto hovorí Nikodém Spasiteľovi: „Žáden nemože tyto divy činiť, které ty činiš, keď len Boh není s nim.“ (Ján. 3, 2.)

203. Možeš-li některé zázraky menovať, které Ježiš učinil?

Ano, 1. vodu premenil na víno; 2. s pěti chleby nasýtil výše pět tisíc lidí; 3. jedním slovem utišil vetry a vlnobití mořské, uzdravil rozličné nemoci, vyhánal ďáblův, mrtvých vzkřísil k životu.

204. Možeš-li aj nečo povedať, čo Ježiš prorokoval, aneb predpovedel?

Ježiš tiež predpovedel, čo len jakžto Boh vedel n. p. že ho Judáš zradí, Peter zapre, spôsobovej smrti, svoje vzkriesení, na nebe vstúpení, a. t. d.

205. Které prorocké Kristové sa ešte dosavád plnia?

Této:

- 1) že sa evanjelium po celom svete káže;
- 2) že cirkvi brány pekelné nepremožú;
- 3) že z kostela Jeruzalemského kameň na kameni nezostane.

Mravná nauka. Buď podľa príkladu Ježišovho usilovný a poslušný; rád sa modlivaj a daj sa vyučovať, a usiluj sa, jako vo veku, tak aj v múdrosti a v milosti rásť. — Príklad som vám dal, — honori Ježiš, — aby jako som já vám učinil, i vy tiež činili. (Ján. 13, 15.)

Čtvrtý článok víry.

Trpel pod Pontským Pilátom, ukrižován, umrel i pochován jest.

206. Čo nás učí čtvrtý článok víry?

Učí nás, že Ježiš Kristus za nás trpel, na kríži umrel, a do hrobu položený bol.

207. Trpel-li Ježiš Kristus jako Boh, aneb jak člověk?

Ježiš Kristus trpel jako člověk, to jest podľaovej ľudskej priroděnosti.

208. Čo trpel Ježiš Kristus za nás?

On pres celý svoj život nevyslovitedelně mnoho trpel. Naposledy na hore Olivetskej trpel smrtelně

úzkosť, bol od Judáša zradený, zajatý, posmívaný a oplúvaný, bičovaný, trním korunovaný a konečne na kríž pribitý.

209. Kde bol Ježiš ukrižovaný?

Na hore Kalvarii, blízko mesta Jeruzalema.

210. Jak dlho visel Ježiš na kríži?

Za tri hodiny visel Ježiš na kríži v nejhroznejších bolesťach na tele i duši, dokád naklonil hlavu a zomrel.

211. Zomrel-li opravdive Ježiš?

Ano: duša jeho od tela opravdive sa rozlúčila.

212. Rozlúčilo sa aj bozství?

Né; bozská osoba vždy s telom a s dušou nerozlučiteľne spojená zostala.

213. Čo sa stalo pri jeho smrti?

Pri jeho smrti slnce zatmelo, zem sa trásla, skály sa pukaly, hroby sa otváraly, a mnohí mŕtví vzkriesení boli.

214. Čo svedčá této zázraky?

Ony svedčá, že Ježiš Kristus opravdive Syn Boží jest, jako to stotník, který pri kríži stál, a jeho vojáci vyznali.

215. Kdo odsúdil Ježiša k smrti kríša?

Rímský správca zeme, Pontský Pilát.

216. Bol-li Ježiš prinutěný smrt trpeť?

Né; Ježiš dobrovolně smrt trpel.

„Obetovan jest preto, že sám chcel.“ (Isa. 53. 7.)

217. Prečo Ježiš chcel trpeť a umreť?

On chcel trpeť a umreť, aby mesto nás bozskej spravdnosti za hríchy naše dosti učinil, a skrze to nás vykúpil a spasil. >

„Kristus skrz svoju dobrovolnú poslušnosť až do smrti na križi bozskej Majetnosti za zneuctění a obrazení skrze našu neposlušnosť jej sposobené, úplné a nad míru dost učinil, a tak nás od zaslúženej večnej pokuty vykúpil. Preto hovorí Písmo sv. (Rim. 5. 19.) „Jako skrze neposlušnosť jedného človeka (Adama) učiněno jest mnoho hrišných; tak i skrze poslušnosť jedného (Ježiša Krista) spravdivlí učiněni budú mnohí.“ A 1 Petr. 2, 22. 24.: „Ten, ktorí hrichu neučinil, hrichy naše na svém těle vyněsol na drevo, aby sme hrichom odemreli, a spravdivlnosti živí boli. Jeho ranami stě uzdraveni. A Is. 53, 4. 5. „Opravdive nemoci naše on na seba vzal, a bolesti naše on znášal. On ale poraněn jest pre neprávosti naše, potrený pre hrichy naše“.

218. Prečo nemohol nikdo, len jedině Kristus za hrichy naše dostučiniť?

Poněvadž nekonečnej Majetnosti Božej spôsobené ublížení žádalo dostučiněni nekonečnej ceny, čo jedině Kristus vykonať mohol.

219. Prečo jest dostučiněni Kristové nekonečnej ceny?

Ono jest nekonečnej ceny, poněvadž to božská osoba vykonala; nebo čím většá jest osoba, která dostučiní, tím většá je aj cena a zásluha dostučiněná.

220. Za které hrichy Kristus dostučinil?

„Za hrichy celého sveta“. (I Ján. 2, 2.) za dědičný hrich, a za všecké iné hrichy pokoleňá ľudského.

221. Od čoho nás Kristus skrze umučení a smrt svoju vykúpil?

On nás vykúpil 1) od hrichu; 2) od služebnosti dábelskéj; 3) od večného zatratěná.

„On miloval nás a umyl nás od hrichov našich krvó svojú.“ (Zj. 1, 5.)

222. Čo získal Kristus skrze svoje umučení a smrť pre nás?

On nás 1) s Bohom smeril, 2) nám nebe zas otvoril, a 3) hojné milosti získal, aby sme svatí a spasení byť mohli.

„Neprátelé byvše, smerení sme s Bohom skrze smrť Syna jeho“. (Rim. 5, 10.)

223. Získal-li Kristus večné blahoslavenství len tým, ktorí skutečně spasení budú?

Né, on to vŕeckým ľuďom bez výmínky získal, jako on aj za vŕeckých bez výmínky zemrel. 2. Kor. 5, 14.

224. Med Kristus vŕeckým ľuďom večné blahoslavenství zaslúžil, prečo nebudú vsecci spasení?

Poněvádž nečiná vsecci z jejich stránky to, čo k obsáhnutí spasená potrebné jest, to jest: nebo vsecci neverá, příkazy nezachovávají a prostředky milosti neužívají.

„Učiněn jest (Kristus) vŕeckým sebe poslušným příčinú spasená večného“. (Žid. 5, 9.)

Mravná nauka. Nezapomínaj nikdy na neko-nečně velkú lásku Ježíša Krista, a prisľub pre Toho žiť který za těba tak horkú smrť zemrel. (Pobož-nost umučená Ježíša, cesta křížová aněb štácie, svatý hrob na velký pátek a t. d.)

P á t ý č l a n e k v í r y.

◀ „Stúpil do pekel, tretí deň vstal z mŕtvých.“

225. Čo znamenajú té slová: „stúpil do pekel“?

Že duša Ježíša Krista po jeho smrti stúpila do

predpeklá, to jest, do toho miesta, kdežto duše spravdivých mrtvých boli.

„On bol sice umrtnený podľa tela, ale podľa duše tim duchom, ktorí boli v žalári, prinduce kázal“ (I. Petr. 3, 19,) to jest: oznámil jim vyslobodení.

226. Prečo boli duše spravdivých mrtvých v predpeklí?

Preto, že nebe skrze hrích zamknuté bolo, a len skrze Krista otvorené byť malo.

227. Prečo zostúpil Ježiš Kristus do predpeklá?

1) Aby duše spravdivých potešil a vyslobodil,
2) aby aj tam v dolňom svete svoju vládu a slávu preukázal.

228. Zostala-li duša Kristová vždy v predpeklí?

Nezostala; v tretí deň spojila sa zase s telom a Ježiš vstal slávně z hrobu. (Velká noc.)

229. Či vedeli neprátelé Ježišovi, že on z mrtvých vstane?

Ano, nebo Ježiš to bol predpovedal, a prě zapečatili hrob, a postavili k němu stráž.

230. Z čoho víme, že Ježiš z mrtvých vstal?

Zo svedectví Apoštolov a učedelníkov jeho, kteří po vskříšení jeho váckrát viděli, jeho sa dotýkali, s ním jedli, rozprávali, a obcovali, a jeho vzkříšení všadě, ano i pred najvyšší radú, která ho na smrt odsúdila, zjevně ohlašovali, ačkolvek preto nenávidění a prenasledovaní boli.

„Kedby toto svedectví Apoštolov a učedelníkov nebolo nepochybné a docela nezapovrhli, nikdá by oni neboli mohli svet pri tak veľkej vláde a klame neprátelov Ježišových o tom presvedčiť, že Ten, který pred očima všechých jak zločinec usmrtný a pochovaný bol, tretí deň zas slávně z mrtvých

vstal. Oni však pozatím o tom tak silně svet presvedčili, že veľiké množstvo mučedelníkov pre toto presvedčení najukrutnejšú smrť podstúpilo.

231. Jak dlho zostal Ježiš po svém vzkříšení ešte na zemi?

On zostal ešte štyri a päť dní na zemi.

232. Čo činil ces tento čas?

On udělil svým apoštolom, obzvláštně Petrovi, rozličnú moc a učení k dobrému církve svojej.

233. Čo má učení o vzkříšení Kristovém v nás spôsobit?

1) Ono má našu víru o jeho Božství a nádej o našem budúcem vzkříšení posilňovať.

2) nás povzbudovať, aby sme zo smrti hříchu k novému a nábožnému životu povstali.

Mravná nauka. Rozváž si, čo svatý Pavel hovorí: „Jako Kristus vstal z mrtvých, tak máme aj my v novotě života chodiť“. (Rím. 6, 4.)

* Š e s t ý č l á n e k v í r y.

„Vstúpil na nebesa, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho.

234. Čo nás učá té slová: „vstúpil na nebesa“?

Že Ježiš Kristus vlastnú mocú s telom i dušú na nebe vstúpil. (Na něbe vstúpení Krista).

235. Či Ježiš Kristus len sám na nebesa vstúpil?

Né, on aj té duše spravедlivých, které z predpeklá vyslobodil, so sebou do neba vovédol. (Ef. 4, 8.)

236. Kde Ježiš na nebesa vstúpil?

Na hore Olivetskej pred očima svých učedelníkov.

237. Prečo ale Kristus na nebesa vstúpil?

- 1) Aby obsáhol slávu svoju;
- 2) aby bol našim primlúvatelom a prostredníkom u Otca svého;
- 3) aby aj nám tam príbytek pripravil.

238. Čo znamenajú té slová: „sedí na pravici Boha“?

Znamenajú, že Ježiš Kristus jak človek v nebesách moci, slávy a velebnosti Božej účastný jest. Ef. 1, 20—22.

Mravná nauka. Pozdvihni často oči a srdce tvoje k něbu, a usiluj sa ho obsáhnúť.

† S e d m ý č l á n e k v í r y .

„Odtiaľ príjde súdiť živých i mrtvých“.

239. Čo nás učí sedmý článok víry?

Že Ježiš Kristus na konci sveta zase príjde s veľkú mocú a velebnosťou, aby súdil všetkých ľudí dobrých a zlých.

240. Jak sa menuje súd tento pri konci sveta?

Menuje sa všeobecný súd, aneb sveta súd, preto, žetedy všecci ľud celého sveta zároveň súdění budú.

241. Z čoho budú súdění lidé?

Súdění budú z myšlének, slov a skutkov, i z opuštěná dobrého.

242. Čo budú Boh činiť, aby celý svet jeho spravdelnosť poznal?

On dobré a zlé, ano najtajnejšie myšlénky kaž-

dého človeka, a milosti ktoré on jednému každému udělil, zjeví.

„Pán osvíti to, čo je ve tmách skryté, a zjeví rady srdci“. I. Kor. 4, 5.

243. Jakými slovy vyhlásí božský soudce ortel?

1) Dobrým mlúviť budě:

„Podťe požehnani Otca mého, vládnitě královstvím vám pripraveným od ustanoveňá sveta“.

2) Zlý ale:

„Odejditě ode mňa zlorečenci do ohňa večného, který jest pripravený dáblovi, a andělom jeho“. Mat. 25, 34, 41.

244. Čo učiní Boh po všeobecném súde?

On zlých do pekla odstrčí, dobrých ale do neba povedě. Mat. 25, 46.

245. Čo jest peklo?

Peklo podla vyslovená Ježiša Krista, jest nevyhasitedelný oheň, kdě budě večné kvílení a škrípání zubov. Mark. 9. 42. 44. Mat. 25. 30.

246. Čo jest něbe?

Něbe jest místo večného dokonálého blahoslavenstva.

247. Je-li krom obecného tež eště aj iný súd?

Jest eště aj zvláštný súd, v kterém každý člověk hněd po svej smrti súděný budě. Sir. 11, 28.

248. Prečo budě okrem zvláštného súdu eště aj všeobecný súd?

1) Aby múdrost a spravedelnost Božů všeccky ludě poznali,

2) aby Ježiš Kristus pred celým svetom oslavený bol;

3) aby spravedliví zaslúženú čest a bezbožní zaslúženú potupu obsáhli.

„Tedy bezbožní napadnutí strachom veľkým vzdýchať budú: tito sú, z ktorých sme někdy posnech robili a za porokadlo potupné mali. My blázni! súdili sme život jejich za bláznivost, a skonání jejich nepoctive. Hle! jako sú počítaní medzi synov Božích, a medzi Svatými stav jejich“. Múdr. 5.

249. Kam príjde duša po zvláštném súdě?

Ona príjde neb do neba, neb do pekla, aněb do očistca.

250. Které duše přijdu do očistca?

Duše spravedlivých, který budto so všedními hříchy zemřeli, aněb za své už odpuštěné hříchy eště trpeť mají.

251. Odkáď víme, že jest očistec?

My to víme 1) ze svatého Písma; 2) z dědičného učení; 3) některák aj z rozumu.

1) Ve starém Zákoně čítáme (2 Mak. 12. 46): „Svatá a spasitelná jest myšlénka, za mrtvých sa modlit, aby od hříchův zbaveni boli“. V novém Zákoně hovorí Kristus o jistém žaláru na druhom svete: „z kterého nevynđu, dokáď nenavrátá ostatnú babku“ — a sv. Pavel (I. Kor. 3. 12.) o takých hovorí, kteří na děň súdný spasení budú, však tak jako přes oheň“.

2) Toto dědičné učení cirkve z tej obyčaji cirkve vysvitá že sa ona za zemrelých modlivá — a ze svorného svedectvá svatých Otcov a snemov.

3) Když do něba nikdo nevejdě, len který jest úplně čistý (Zjev. 21. 27.) a do pekla len ten, který ve smrtedelnom hříchu zemre: tak musí jedno místo medzi nebom a peklom býť, kde ně docela čisté, však predca v milosti bozskej zemrelé duše trpá, pokáď něba hodni nebudú.

252. Budě-li očistec aj po všeobecném súdě tět eště obstává?

Po všeobecném súdě budě len jedině nebe a peklo.

Mravná nauka. Nemysli, že to zlé nikdo nevidí, čo ty činiš; nebo Božé oko všechno vidí, a' všechny věci, které sa dějú, přivedě Boh na súd, i každú vec tajnú buďto dobrú, aneb zlu". Kaz. 12. 14. †

Osmý článek víry.

„Verím v Ducha svatého“.

• 253. Skrz koho dostávame vykúpeň božského ovce, aneb milost?

Skrze Ducha svatého.

254. Kde sa nám táto milosť uděluje?

Ona sa nám v katolickej cirkvi uděluje, kterej Kristus Ježíš práve preto Ducha svatého prisľúbil a poslal.

255. Kdo jest Duch svatý?

Duch svatý jest třetí osoba božská, pravý Boh s Otcom a Synom.

Tak učí svaté Pismo: 1) ono Ducha svatého menuje Bohom, jedním s Otcom a Synom; jemu božské vlastnosti a skutky připisuje; 2) ono jeho jakžto od Otce a Syna rozdělnú osobu poznamenává: „Já budem prosit Otce, a jiného potěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na veky, Ducha pravdy". (Ján. 14. 16.)

Tak aj cirkev katolícká vždy učila a ve vyznání víry zreteľne vyslovila: že sa Duchu svätému, Pánovi a posvätiťlovi, s Otcom a Synom zároveň klaňať, a jeho zveľebovať má“.

256. Od koho pochádza Duch svatý?

Duch svatý pochádza od Otce a Syna spolu, jako od jedného povodu.

257. Kde jest Duch svatý?

Jak všaděprítomný Boh jest aj on všadě; ale

jak náš posvetiteľ a rozdavač nadpriroděných darov a milostí, jest on obvzlaštne v katolickej cirkvi a v duši spravedlivých.

258. Zdaliz nepochádza od Krista naše posvatění?

Kristus jest natolko náš posvetiteľ, nakolko on nám milosti zaslúžil a prichystal; Duch svatý ale, nakolko on nás pre zásluhy Kristové skutočne posvacuje.

259. Kedy bol Duch svatý cirkvi poslaný?

Na turice: keď on v podobe ohnivých jazykov na Apoštolov zeišol. (Turice.)

260. Které milosti uděluje Duch svatý cirkvi katolickej?

On učí, posvacuje a ridí církev neviditedelným spôsobom až do konca sveta.

261. Které milosti uděluje Duch svatý dušám?

On osvecuje, svatí, posilňuje a těší jich, preto sa aj posvatiteľom a potěšitelom nazývá.

262. Které sú obvzlaštne dary Ducha svatého?

Tychto sedem: 1) múdrost, 2) rozum, 3) rada 4) síla, 5) umení, 6) nábožnosť, 7) bázeň Boží Is. 11. 2.

263. Jak dlho zostáva Duch svatý v duši?

Pokád sa čistú zachová od všelijakého ľazkého hríchu.

264. Vyženě-li teda hrích Ducha svatého z duši?

Ano, smrtedelný hrích vyháná Ducha svatého, a poškvρνí chrám Boží.

„Jestli kdo chrám Boží poškvρνí, ztrati ho Boh; nebo chrám Boží je svatý, který stě vy“. (I. Kor. 3. 17.)

Mravná nauka. Usiluj sa pečlivo Ducha svatého

skrz varování-sa hříchu v srdci svém zachovat, a jeho vnuknutí verně následovat. †

† D ě v á t ý č l á n e k v í r y.

„Svatú církev všeobecnú, svatých obcování“.

O církvi obecně.

265. Čo činili apoštolové, když na turice Duch svatého přijali?

Šli po celém svete, kázali a křtili, a všeckých okolo seba spojili, kteří verili a dali sa pokřtiti.

266. Čo povstalo z tohoto spojení verících?

Na mnohých místách křesťanské obce povstaly, kterých představení apoštolové boli.

267. Čo činili pozdější apoštolové, keď křesťanské obce sa rozmnožily?

Posvatili biskupov a jich jakžto představených dali obcám křesťanským s tym rozkazom, aby aj oni zase druhých posvatili a představili.

268. Či byly všecké této jednotlivé obce medzi sebou spojené?

Ano, všecké byly medzi sebou silne spojené; oni tú istú víru vyznávali, té jisté svátosti užívali a spôsobili vespolek jednu velkú křesťanskú obec pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú — svatým Petrom.

269. Jako sa menovala táto velká křesťanská obec pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú?

Katolická, to jest všeobecná církev, aněb jedním slovom církev.

270. Čo jest teda církev?

Církev jest obec všeckých křesťanov na zemi,

kterí skrz vyznání téj jistej víry a skrz užívání tých jistých svátostí spojení sú pod jednu všeobecnú najvyššú hlavú (pod Pápežom jakžto následníkom svätého Petra) a jemu podríděnými biskupy (jakžto následníkami jiných apoštolov.)

271. Má-li církev toto sporádání od apoštolov?

Toto sporádání církev má od Krista, jej zakladatěla; apoštoloové boli len vyplnitělé jeho vóli.

272. Skrze čo uděлил Kristus církvi své to sporádání?

Skrze to, že apoštolom svojú vlastnú vládu odevzdal, a jich poslal, 1) aby všadě kázali, 2) krstili, 3) pokrstěných pod najvyššú vládu svätého Petra rídili.

„Prv, nežli Kristus na něbe stúpil, hovoril Apoštolom: „Daná mi jest všecka moc na nebi i na zemi. Preto idúce učťě všeckě národy, krstice jich ve méne Otca, i Syna, i Duchu svätého. Učice jich zachovávať, čokolvek som vám prikázal; a hle já s vámi som po všeckě dni, až do skončěni zveta“. Mat. 28. 18—20. Ešťě skorej hovoril k nim: „Jako mňa poslal Otec, i já posilám vás“. Ján. 20. 21. „Čokolvek svážetě na zemi, budě zavázaně aj na něbi: a čokolvek rozvázetě na zemi, budě rozvázaně i na něbi“. Mat. 18. 18. „Kdo vás slyší, mňa slyší; a kdo vás zapovrhne, mňa zapovrhne.“ Luk. 10, 16.

273. Jaký úrad uděлил Kristus so svojú vládu apoštolom?

On jim uděлил úrad 1) vynaučovať 2) obetovať a svátosti rozdávať, 3) církev ríditi, — to jest: učitelský, kňazský a pastýrský úrad.)

274. Prečo mali apoštoloové úrad svoj jedině pod najvyšším říđitelstvím svätého Petra konat?

◁ Poněvadž Kristus svätého Petra za svého ná-

mestníka na zemi a za viditeľnú najvyššú hlavu celej cirkvi vymenoval.

275. Nemá-li Kristus tá najvyššia hlava cirkvi?

Kristus je ovšem tá najvyššia hlava cirkvi, ale neviditeľná.

276. Prečo bola krom neviditeľnej, aj jedná viditeľná najvyššia hlava potrebná?

Poněvadž církev viditelná obec aněb spolek jest, teda musí aj viditelnú hlavu mať.

Tak aj žádná krajina bez viditeľnej vlády nemůže trvať, ačkoliv všechny krajiny světa Boh neviditelným spůsobom řídí.

277. Z čoho poznáváme, že Kristus svatého Petra za nejvyšší hlavu své cirkvi vyvolil?

Poznáváme z toho, 1) že Kristus na Petrovi, jakž-to na základnem kamenu církev svou vystavil, 2) jemu obzvláštně klúče království nebeského odevzdal, 3) jemu samému rozkázal, celé své stádo spravovat.

1) Ty si Peter (skála) „a na tejto skále vystavím církev moju, a brány pekelné nepremožú ju. „Mat. 16. 18. Poněvadž Peter základní kámen cirkve mal být, preto sa Kristus jednúc za něho modlil, aby nezhynula vira jeho“. A jemu naložil, „svojich bratrov potvrdit“. Luk. 22. 32.

2) „A těbe dám klúče královstva nebeského. A čokolvek zvážeš na zemi, budě zvázané i na něbi: a čokolvek rozvážeš na zemi, budě rozvázané i na něbi“. Mat. 16, 19.

3) Pas beránkov mojich, pas ovce moje“. Ján. 21, 15—17.

278. Mal-li sa úrad najvyššej hlavy cirkvi po smrti svatého Petra pominúť?

Né; nebo keď církev má vždy trvať, jako ju Kristus založil, tak musí aj skála trvať, na ktorej on ju vystavil, spolu aj s najvyšším úradom pastýrským, který on k jej řídnú ustanovil.

279. Kdo jest od smrti svatého Petra viditeľná najvyššú hlavu cirkvi?

Svatý Otec aneb Pápež, který jest rádný nasledovník svatého Petra na biskupské stolici v Říme, a preto jak viditeľná najvyššá hlava cirkvi a námestník Kristov vždy bol uznaný.

Nikdá nebol taký všeobecný snem cirkevný držaný, v ktorém by Pápež aneb jeho vyslanec predsedění nebol mal; a nikdá nebol jakýkoľvek cirkevný rozsudok všeobecne platný prv, nežli by bol od Pápeža potvrdený; a kdo někedy Papeža za najvyššú hlavu cirkve uznať nechcel, takého všecky pravoverici vždycky za neverca mali.

Časom skrz ridění božské nasledovníci svatého Petra obsáhli aj svetské poddánstvo zemi pápežské, aby vo vykonání svej duchovnej moci tím slobodnejši boli, a od žádnéj udskej milosti aneb vlády, leč jediné od Boha neviseli.

280. Musel-li aj ten trojnásobný úrad, který všecci Apoštolové mali, vždy trvať?

Ano; on musel podľa nariadená Kristového od Apoštolov na nasledovníkov jejich preisť, a v týchto nepretržené až do konca sveta trvať.

281. Z čoho poznáme toto nariadení Kristové?

Z tých slov, které on pri odevzdání úradu toho vyrekol: „A hle já s vámi som po všecké dni až do skončení sveta“; které slova jediné apoštolom pripísať sa nemožú, poněvadž oni až do skončení sveta žít nemohli.

282. Kterí su nasledovníci Apoštolov?

Biskupi, které sú rádně posvatění a s Pápežom spojení, to jest biskupi cirkvi katolickej.

283. Zdálí-li podľa božského uriděná jediné Pápež ridí církev?

Biskupi podľa uriděná božského též ridá cír-

kev, ale len pod Pápežom, a s ním jakžto najvyššú hlavú.

284. Na jaký spôsob riďá biskupi cirkve?

Oni ju riďá tak,

1) že každý biskup od Pápeža sebe udelenú časťku cirkve (biskupstvo) zpravuje;

2) že sa oni někdy sejdú, aby sa o všeobecném dobrém cirkve radili a spoločně s Pápežom čo jej potrebné jest, ustanovili a narídili.

285. Skrz koho konajú biskupi svoj úrad v obcách (farách) syého biskupstvá?

Skrz od nich vyslaných kňazov, aněb správcov duchovných.

286. Kedy teda kňaz má právo, úrad svoj pastyrský konat?

Keď od syého rádného biskupa na to obvzlašt-ně vyslaný jest.

Né od vericich, leč od Boha skrz rádných najvyšších pastýrov obsáhne kňaz pomazání kňazstvá a poslání. Všecci, kteří toto obsáhli, sú „poslaní na mesto Kristové, jakoby sám Boh skrze nich napomínal vás“. 2. Kor. 5, 20; a len jediné jim hovorené jest, čo Ježiš od seba poslaným učedelnikom hovoril: „Kdo vás slyší, mňa slyší, a kdo vás zapovrhne, mňa zapovrhne; kdo ale mňa zapovrhne, zapovrhne toho který mňa poslal.“ Luk. 10. 16.

287. Skrze čo sa věil jednota a dobrý porádek v celej cirkvi zadržuje?

Skrze to, že všecci, kteří sú né kňazi, kňazom, kňazi biskupom, biskupi Pápežovi v ochotnej poslušnosti stále podrídění sú.

Mravná nauka. Maj vždy v hlubokej uctivosti spatěho Otca Pápeža, a s ním spojených biskupov a kňazov. Nebo oni sú těbe na místě Božém predsta-

vení, oni ťa ve mĕnĕ Boťm vynauĉujú, milosti uĉastným ĉiná a k veĉnému spasení vedú. †

X O z n a k o c h c í r k v e .

X 288. Zaloťil-li Kristus len jednu aněb vícej cirkv? Kristus len jednu cirkv zaloťil, jako on len jednu víru uĉil.

Kristus hovoril: „Na tejto skále vystavim cirkv moju” (ne cirkvi). Mat. 16, 18.

289. Mŕže-li sa táto jedna od Krista zaloťená cirkv lahko poznať?

Ano; nebo Kristus jednu viditedelnú cirkv, s viditedelnými znaky zaloťil, podľa ktorých sa ona lahko vynaíť mŕže; jinak by on bol nemohol prikázať, aby sme cirkv poslúchali.

290. Po ĉom sa poznáva opravdivá cirkv Kristova?

Opravdivá cirkv Kristova poznáva sa po tom, ťe jest 1) jedná, 2) svatá, 3) katolícká, a 4) apoťolská.

Uť v Nicäjskom vyznání víry stojí: Verím jednu, svatú, katolíckú a apoťolskú cirkv.

291. Preĉo musí opravdivá cirkv Kristova jedna, svatá, katolícká a apoťolská býť?

1) Jedná musí býť, nebo Kristus len jednu a to nerozboritelnú cirkv zaloťil; „kaťdĕ královstvo ale samo v sebe rozdĕlené spustně“. Luk. 11, 17.

2) svatá, něbo jej zakladatel svatý a jej cíl posvatĕní lidí jest;

3) katolícká aneb všeobecná, nebo ona pre všec-ké národy a na všeckĕ ĉasy zaloťená jest. Mat. 28, 19.

4) Apoštolská, nebo jej počátek a jej učení apoštolské jest (Ef. 2. 20), a jej predstavení rádní nasledovníci apoštolov býť musá.

292. Která církev má všecké této čtyry snaky?

Tychto čtvero znakov nemá zjevně žádná, nežli církev římsko-katolická, to jest tá, která Pápeža v Ríme za svoju najvyššú hlavu uznává.

293. Prečo jest církev římsko-katolická sjevně jedna?

Poněvadž vždy a všadě 1) tú jistú víru, 2) tú jistú obet a té jisté svátosti, 3) jednu všeobecnú najvyššú hlavu má.

294. Prečo jest církev římsko-katolická sjevně svatá?

1) Poněvadž jej zakladatěl a jej učení svaté jest;

2) Poněvadž všecké svatosti verně zachovává a uděluje;

3) Poněvadž v něj svatí vždy boli, kterýchžto svatý život Boh aj skrz zázraky potvrdil.

295. Prečo jest římská církev sjevně katolická aněb všeobecná?

1) Poněvadž od časov Kristových vždy bola;

2) Poněvadž všadě rozšířená jest, a

3) Ustavičně podľa rozkazu Kristovho, skrz kázání slova Božého sa rozširuje.

Preto římská církev vždy katolickú nazvaná bola, áno i od odpadelcov a nevercov, jako to už svatý Augustin preukazuje; a do-tých-čas v celom svete sa katolická církev menuje.

296. Prečo jest římsko-katolická církev sjevně Apoštolská?

1) Poněvadž jej pochádzání a jej učení apoštolské jest;

2) Poněvadž jej predstavení, totižto: Pápež a biskupi, rádní nasledovníci apoštolov sú.

297. Nemajú-li teda aj iné nekatolícké spoločnosti náboženské této snaky pravej cirkve?

Né; žádná z nich nemá této znaky, poněvadž ony len o mnoho století po Kristu skrze odlúčení-sa od starodávnej cirkvi katolíckej povstaly; ony ani jednu všeobecnú najvyššú hlavu, ani od apoštolov rádně pochádzajúcích pastýrov nemajú; ony ani v najhlavnejších článkoch víry medzi sebú sjednotění není sú, a žádného skrz zázraky potvrđeného svátého nemožú preukázať.

298. Keď žádná iná než rímsko-katolícká cirkev té snaky jednej cirkve Kristovej má, čo z toho nasleduje?

Z toho nasleduje, že rímsko-katolícká cirkev jedině pravá od Krista založená cirkev jest.

Mravná nauka. Často sa modlívaj za pokoj a povýšení katolíckej cirkve, a za obrátění kacírov a nevercov.

stáť + 0 p o v o l á n í c í r k v e.

299. K jakému cílu Kristus založil cirkev?

Kristus založil cirkev, aby skrze ňu všeckých lidí k večnému spaseňú privedol.

300. 0 čo sa Kristus staral, aby cirkev toto povolání svoje konať mohla?

1) On cirkvi své učení, svátosti a svú moc odevzdal;

2) jej pomoc Ducha svátého udělil, aby ona aj božské učení vždy neporušeně zachovala, svátosti práve rozdávala, a moc jeho k spaseňú lidí konala.

301. Skrze koho sa božské učení vždy čisté a neporušené v cirkvi zachováva?

Skrze neomylný učiteľský úrad cirkvi.

302. Z koho pozostáva tento cirkevný učiteľský úrad?
Z Pápeža a s ním spojených biskupov.

303. Prečo sa tento cirkevný učiteľský úrad neomylným menuje?

Poněvadž skrz pomoc Ducha svätého ani ve víry-ani v mravov-učení zabľúdiť nemože.

304. Od koho máme to ujistení, že cirkevný učiteľský úrad zabľúdiť nemože?

Od samého Krista, ktorý nám toto trojnásobné zaslúbení dal:

1) že on „pri ňom (pri učiteľskom úrade) zostane po všetky dni až do skončení sveta.“ Mat. 28, 20.

2) že „Duch pravdy pri ňom zostane na veky“ Ján. 14, 16. 17.

3) že „církev nikdy moc pekelná nepremože.“ Mat. 16, 18.

Kdo teda učí, že církev katolícká pozdejšé do bludu upadla, ten sa rúhá Bohu, jakoby on proti svému zaslúbeňú bol dopustil, aby církev od ducha luháňa, a tak od pekla premožená bola.

305. Jako církev svaty Pavla pre jej neomylnosť menuje?

On ju menuje „stip a utvrdení pravdy.“

306. Čo musíme činiť, keď nejaká odporná otázka vo vecách víry povstane?

My sa musíme rozsúdenú učiteľského úradu cirkvi držať.

„On (Kristus) dal nektých sice apoštolov, jiných ale pastýrov a učiteľov, aby sme už neboli maličkí, klátice sa a točice od každého vetra učená skrze nešlechethnosť ľudskú, skrze chytrosť k oklamání bludu“. Ef. 4, 11. 14.

307. Jako vydává učitelský úrad svoje rozsúdená?

Budťo skrz najvyššú hlavu cirkve, Pápeža, aneb skrze shromáždění církevné od Pápeža potvrdené.

308. Či neučí cirkev něco nového, keď pri takých odporných otáskách rozsúdí, čo máme veriť?

Né; ona len vykládá jej ve svatém Pisme a dědičném učení sverené slovo Božé, a zavrhuje tomu protivné bludy a novoty.

309. Čo sme my podlžný církvi, aby sme spasení boli?

Aby sme spasení boli, podlžný sme vždycky poslušné dětky katolickéj církve býť, to jest: jej učení veriť, jej svátosti užívať, a jej príkazy zachovávať.

310. Kdo nás učí túto povinnosť?

Ježíš Kristus sám týmato slovy: „Kdo neposlušně cirkev (jej neposlušný jest), buď těbe jako pohan a publikán“. Mat. 18, 17.

Poněvadž Ježíš Kristus len jednu, totižto cirkev katolickú založil, aby ľudí k večnému spasení přivedol, preto sa ona právě samospasitedelná cirkev menuje. Ju potupováť je tolko, jak Krista, menovitě jeho učení, jeho svátosti, jeho moc potupováť; od něj sa oddělit, je tolko, jako sa od Krista oddělit, a večného zatratění hodným sa učinit.

311. Kdo přináleží k církvi katolickéj?

Každý pokrstěný, který 1) ani dobrovolně sa od něj neoddělil skrze přestúpení ku nejakéj sekte (kacírstvu, roztržce, k schismu), ani 2) z něj

není vytvorený skrze kľábu cirkveň (excommuni-káciu).

Však sa predca musí poznamenat, že né bezvinná nevedomosť, leč zlá vóla tu a tam človeka do kráľovstva Božého nepripusti. (Kdo teda bez svej viny — podľa samého rodu — nejakej sekte prináleží, pritom srdečne pravé naboženstvo hladá, aby to — jaknáhle pozná, prijal, a napozatim jako len najlepšie vi, vólu Božú koná: ten má též počast na milostách cirkve, které k večnému spaseň vedú.) Však predca aj ti, které sa bez viny svej v blúdoch nachádzajú, mnohých doležitých prostredkov-spaseň našeho naboženstva nejsú učastni, n. p. mše svatej, pravej večeri Pána, kňazského rozhřešňá, posledného pomazáná a t. d. Preto sa máme za všeckých poblúdných modliť, a skrze uprimnú lásku a prikladný život jim k obrátěnu napomáhať.

312. Prinálezá aj hřišníci, pokád sú oni s cirkvi névytvorení, aněb sa sami od něj neoddělili, též ešte k cirkvi?

Ano; nebo Kristus pripodobňuje cirkveň svoju role, v ktorej žito s kúkolom rastě, a saku, který dobré a zlé ryby zhromažduje. (Mat. 13), Takito však hřišníci sú hnilé a mrtvé údy, a jestli v hřiču zostanú, spaseň býť nemožú.

313. Čo vysnáváme tedy slovami tohoto článku víry: „verím svatú cirkveň všeobecnú“?

Vysnáváme, že Kristus jednu viditedelnú cirkveň založil, která v svém trvání nerozboritelná a v svém učení neomylná jest, ktorej my všecko veriť a ju ve všeckom poslúchať musíme, jestliže večné spaseň obdržať chceme, a že táto žádná jiná než rímsko-katolícká cirkveň není.

Mravná nauka. Cti a miluj cirkveň jak tvoju matku, a poddaj sa poniženě všeckým jej prikazom

a ustanoveňám; nebo „tomu nebude Boh Otcom, který církev za matku nechce mať“. Sv. Cyprián, biskup a mučedelník. († r. 258.) *malo*

malo 0 rozšíření a zachování církve.

314. Jaké následky malo kázání apoštolov?

Ono malo velmi blahodarné následky, které zjevně né od lidí, než jedině od Boha pocházet mohly.

315. Pročto nemohli této následky od lidí pocházet?

Poněvadž církev katolická velmi chytro v celom svete sa rozšířila, když medzitím práve lidé, jak židé tak pohané, králi a císaři, všecko možné činili, aby jej rozšíření prekazili.

316. Co činili lidé, aby rozšíření církve prekazili?

Z nenávisti proti křesťanskému učení, které jejich hráchy zatracovalo, prenasledovali a mučili křesťanov najukrutnějším způsobem pres tři storočkov.

317. Kde udělil po trech stoleťách církvi pokoj?

Velký Konstantín císař udělil koněčně církvi pokoj.

318. Co ho k tomu privedlo?

Podivné zjevení kříža na nebi s tímto nápisom: „v tomto znaku zvíťazíš“.

319. Jak dlho stojí už věl církev katolická?

Církev katolická už dlhšej stojí, jak tisíc osem sto let.

320. Musela-li církev od časov Konstantinových proti nejakým neprátělom bojovať?

Církev vždycky mnoho a mocných neprátělov mala, nebola však nikdy premožená, ani nemože premožená býť.

321. Prečo cirkiev nemože byť premožená?

Cirkiev nemože byť premožená, poněvadž Kristus to jej prislúbil týmato slovmi: „moc pekelná ju nikdy nepremože“.

322. Kterí boli od časov Konstantinových najnebezpečnejší neprátelé cirkve?

Najnebezpečnejší neprátelé boli bludari, ktorí sa od katolíckej cirkve oddělili, a jednotlivé obci aneb sekty spôsobili.

323. Trvajú-li aj této sekty jako cirkiev katolícká?

Netrvajú; oni sa pomínú a iné nastanú, jako to letopis všeckých století ukazuje.>

324. Ól Kristus predpovedal, že sekty povstaná?

Ano, Kristus a apoštolové to zreteľne a váckrát boli predpovedali.

325. Prečo nechá Boh sekty povstať?

Boh nechá sekty povstať,

1) aby skrze odpady cirkiev od hnilých a nakažených údov očistená bola, a

2) aby jej učnie znovu potvrdené, a vždy zreteľnejšej poznané bolo.

326. Jako vynahraďuje Boh odpady té od cirkve?

Ty odpady nepodarených kresťanov hojně sa cirkvi vynahraďujú skrze obrátění pohanských národov, které milosti víry lepšě požívat vědā.

327. Jako sa učenie cirkve potvrďuje a zreteľnejšě poznává

Obvzlaštne skrz urídění všeobecných snemov aneb církevných shromáždění, ektré Duch svatý osvětjuje, aby starodavné učenie katolícké neomylně vykládli, ho potvrdili a nové blúdné učenie zaklínali.

328. Kedy a kde sa držal ostatný snem všeobecný?

Ostatný snem všeobecný v Triente pred tri sto rokov sa držal, právetedy keď noví bludari povstali, ktorí pod tú záminku, že cirkve napravá, skazlivé bludy rozširovali.

329. Čo činil snem Trientský?

Snem Trientský jednohlasne zaklínal skazlivé bludy, a mnohé spasiteľné urídenná k dobrému cirkve ustanovil.

330. Čo máme činiť, keď sekty aneb roztržky povstanú?

Máme se pečlivo všeckých svodných rečí a spisov chrániť, a vždycky silne učeňú a ustanovenám rímsko-katolickej cirkve sa držať.

Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca svojho, že si děla katolickej cirkve, na ktorej tak poznateľným spôsobom požehnaní Božé spočívá; čiň jej ale aj česť skrze opravdive kresťanský život; jinač by ťebe nič neosožilo, k njej prináležiť.

O o b c o v á n í S v a t ý c h.

331. Či sú len pravoveriaci kresťané na zemi v spoloč s jednu cirkvu sjednotení?

S pravoveriacimi kresťany na zemi sú aj duchovným spôsobom blahoslavení v nebi, a duše v očisťci sjednotení.

Pravoveriaci kresťané na zemi, ktorí sú údy cirkve katolickej, spôsobujú bojujúcu, duše v očisťci trpiacu, a blahoslavení v nebi oslávenú cirkve; však predca této tri cirkvi sú vlastne len jedna cirkve v trojnásobnom stave.

332. V čom záleží toto duchovné sjednotení?

Toto duchovné sjednotení v tom záleží, že

všecké údy sú jedno tělo, kterého hlava Kristus je, a preto na duchovném dobrém jedného údu aj iné všecké údy čásku majú.

„Jako v jednom těle mnoho údov máme, tak mnohí sme jedno tělo v Kristu, a každý osobitno jeden druhého úd“ Rim. 12. 4, 5.

333. Jak sa menuje toto duchovné sjednotění?

Svatých obcování.

334. Prečo sa této údy, které k tomuto obcováníu přináležá, všecké spolu svatí menujú?

Poněvadž všecci k svatosti povolání, skrze krst posvatění sú, a mnohí z nich už dokončenú svatost obsáhli.

335. Čo nám prospeje to obcování s blahoslavenými v něbi?

Že jejich zásluhy a jejich přímluva u Boha nám sú užitečné.

336. Čo prospeje dušám v očistci naše obcování s nimi?

Že jim můžeme pomoci skrze modlitbu, almužně a jiné dobré skutky, obzvláště skrz obetu mši svatej.

„Judaš (Machabejský) dvanáct tisíc drachm stříbra poslal do Jerusalema, aby bola obetovaná obeta za hrichy mrtvých . . . Preto svatá a spasitedelná jest myšlénka, za mrtvých sa modliť, aby od hrichov boli osloboděni. 2. Mach. 12, 43. 46.“

337. Čo nám prospeje to společné obcování s praveverícími křesťany na zemi?

Že my obzvláště v stave milosti čásku máme na všeckých obetách mši svatej, na modlitbách a dobrých skutkoch, a obzvláště na všeckých duchovných darech církve katolickej. >

Mravná nauka. Modli sa každodenně za pravoverících křesťanov, kteří buďto na tejto zemi bojujú, aneb v očisti trpá, a poruč sa každé ráno a večer ochraně Svatých v něbi. ^{počítá} +

o **Děsátý článek víry.**

Verím „hříchov odpuštění“.

338. Co nás učí desátý článek víry?

On nás učí, že v katolickéj církvi mocú zásluh Ježíša Krista, odpuštění hříchov a jejich pokút obdržať možeme.

339. Jaké hříchy nám možú odpuštěné býť v katolickéj církvi?

Všecké hříchy bez výmínky.

340. Co musí hříšník činiť, aby mu jeho hříchy odpuštěné byly?

On musí 1) opravdivé pokání činiť, 2) od Krista k odpuštěnů hříchov ustanovené svátosti hodně přijat.

341. Které svátosti ustanovil Kristus k odpuštěnů hříchov?

Svátosti krstu a pokání.

342. Kdo má tú moc a vládu ve svátosti pokání hříchy odpustit?

Biskupi, a skrz nich ustanovení knázi církve katolickéj.

Mravná nauka. D'akuj Bohu z celého srdca, že ti odpuštění hříchov prisľúbil, a rád a často, však ale aj so slúšným pripravením pristup k svätej spovedi, aby aj тебе povedané bolo: „Dúfaj synu! odpúšťajú sa тебе hříchy tvoje“. Mat. 9, 2.

J e d e n á c t ý č l á n e k v í r y.

Verím „těla vskříšení“.

343. Čo sa stáva pri smrti človeka?

Pri smrti oddelí sa duša od tela, a postaví sa pred súd Boží; telo ale navracuje sa do zemi.

344. Prečo musá všecci ľudě zemreť?

Poněvadž všecci v Adamovi zhrešili.

„Skrze hriech na všeckých lidí smrt přišla“. Rim. 5, 12.

345. Jak dlho zůstane tělo v zemi?

Tělo v zemi zůstane až do posledního dňa, v kterém ho Boh zase vskřísí, a s dušú, od ktorej ho smrt rozlúčila, na veky spojí.

„Prichádzá hodina, v ktorej všecci, ktorí sú v hroboch, uslyšá hlas Syna Božého. A pojdú ti, ktorí dobré činili, na vskříšení života: ti ale, ktorí zle činili, na vskříšení súdu“, to jest, obsáhnú ortel večného zatratěná. Ján. 5, 28. 29.

346. Jako menujeme toto sbudení těla k životu?

Vskříšení těla.

347. Prečo budě naše tělo vskříšené?

1) Aby aj ono učastné bolo odplaty aněb pokuty, jako částku malo vo vykonání dobrých aněb zlých skutkov;

2) aby vítězstvo Kristové nad smrtú dokonalé bolo.

348. Budú-li všecci ľudě vskříšení?

Ano, všecci ľudě, jako dobrí, tak aj zlí.

349. Budú-li těla vskříšených všecké rovnaké?

Né; těla zlých budú ošklivé, těla ale dobrých oslavené a oslavenému tělu Kristovému rovné budú.

Z tejto příčiny preukazujeme čest tělám zemrelých (pohraby, cintoríny).

Mŕavná nauka. *Ne užívaj nikdy oči, jazyk, uši, ruky a jiné city aněb údý k zlému, aby si nikdy k večnému blahoslavenstvu, a né k večnému zatraťěnú uskřišený bol. „Oslavujte a noste Boha v těle vašem“. I. Kor. 6. 20.*

Dvanáctý článek víry.

„A život věčný. Amen.“

350. Čo nás nči tento dvanáctý článek víry?

Učí nás 1) že po tomto živote iný věčně trvající život jest;

2) že v ňom spravedliví věčné blahoslavenstvo požívat budú.

351. V čom záleží to věčné blahoslavenstvo spravedlivých?

1) Oni vidá Boha, jak je, a s nim najvrúcnejšú lásku spojení sú. 2) Tím viděním Boha a lásku jeho obdržujú vŕecko dobré, které záleží ve věčnej radosti a sláve a v spoločnosti vŕeckých andělov a svatých.

„Věil vidime skrze zrkadlo v podobenstvi; potom ale z tváři do tváři“. I. Kor. 13. 12.

352. Měžeme-li toto věčné blahoslavenstvo pochopiti?

Né; „ani oko nevidalo, ani ucho neslýchalo, ani do srdca ľudského nestúpilo, čo Boh pripravil tym, které ho milujú“. I. Kor. 2. 9.

353. Budú-li vŕecci v jednakej míre blahoslavení?

Né; ale „jedenkaždý svú odplatu vezme podľa svej práce“, to jest: podľa svojich zásluh“. I. Kor. 3. 8. *jakáť*

354. Jaký život budú mať zatratení na veky?

Oni budú mať na veky život bez milosti a radosti, život plný múk v pekle. (Boháč) Luk. 16. 22—24.

355. Kde idē do pekla?

Jedenkaždý, ktorý v neprateľstve Božém, to jest: v hříchu smrteľným umre.

356. Jaké pokuty budú zatratení trpeť?

1) Nevysloviteľný zármutek a zúfálnivosť, poněvadž Boha a nebe ze své vlastnej viny stratili;

2) Nesnesitelné muky a bolesti v ošklivej spoločnosti ďablův, a to bez oblahčeňá a konca; „kdežto červík jejich neumírá, a oheň nehasně“. Mark. 9. 45.

357. Odkáď to víme, že pokuty zatratěných sú večné?

1) Zo zreteľného svedectvá Krista a apoštolov, 2) z vysloveného učeňá neomylněj cirkve.

„Odejdite ode mňa zlorečenci do ohňa večného... pojdú tito do trápeňá večného“. Mat. 25, 41. a 46. Lepšej je tēbe kulhavému vejšať do života večného, nežli dve nohy majice uhoďen byť do pekla do ohňa neuhasiteľného: kdežto jejich červík neumírá, a oheň nehasně“. Mark. 9. 44. 45.

358. Prečo sú pokuty zatratěných večné?

1) Poněvadž obrazení nekonečnej Majetnosti Božej podľa svej spravedlnosti takú pokutu žádá, která nemá konca;

2) nebo všecci, kteří v hříchu zomrú, na veky v hříchu zatvrdlí zostanú;

3) nebo len večnosť pekelných pokut je ten dostatečný prostredek, který lidí od zlého aj v tajnosti odstrašuje.

359. Budú-li všecci zatratení jednako mnoho trpeť?

Né; ale každý trpeť budě podľa míry svojích hríchov, a podľa nadužívání jemu daných milostí.

360. Budú-li všecci, ktorí zatratení sú, z jejích vlastnej viny zatratení?

Ano; poněvadž všecci lidé možú spasení býť, jestli len té hojné milosti, které jím Boh uděluje, užíváť chcejú.

„Boh chce, aby všecci lidé spaseni boli“. I. Tim. 2. 4 — Pred človekom život i smrt, čo sa mu budě líbiť, budě mu dáno“. Sir. 15. 18.

361. Čo rozumíme skrz čtyry posledné veci človeka?

Skrz čtyry posledné veci rozumíme: 1) smrt; 2) súd; 3) peklo; 4) nebe.

362. Jakým slovom dokonávame apoštolské vyznání víry?

Slovom: „Amen“ to jest „tak je“, aněb „staň sa“.

363. Prečo dokonávame týmto slovom apoštolské vyznání víry?

Aby sme utvrdili, že všecko pevně veríme, čo sa vo dvanácti článkoch apoštolského vyznání víry obsahuje, a že my v tejto víry žij, a v nej umreť chceme.

Mravná nauka. „Vo všetkých skutkoch твоjich pamatuj na posledné veci troje, a na veku ne zhrešiš“. Sir. 7. 40. — Rozváž si dobre to: „jedenkrát stratěno, večně stratěno.“ a „okamžitá rozkoš večně muky donášá“; naopak „krátké bolesti večnú radost donášajú“. † †

Druhá hlavná časťka.

O príkazoch.

1. Jeli k dosáhnutú spaseňá už dosť, že všetko veríme, čo Boh sjevil?

Není dosť; musíme aj príkazy zachovávať.

„Chceš-li vejšať do života, zachovávaj príkazy“. Mat. 19, 17.

2. Možeme-li též aj príkazy Božé zachovávať?

Ano, s pomocú milosti Božej, ktorú Boh každému dáva, kdo ho o ňú prosí.

„Príkazy jeho není-sú ťažké“. I. Ján. 5. 3.

O hlavném příkazu.

3. Který je ten hlavní příkaz, který všechny ostatné příkazy v sebe zavírá?

Príkaz lásky naproti Bohu a bližnému.

4. Jako zní tento příkaz?

„Milovať buděš Pana Boha tvojho, z celého srdca tvojho, z celej duše tvojej, i zo všetkej síly tvojej. Toto jest najvatší a prvý príkaz“. Druhý ale tomuto podobný je: „Milovať buděš bližného tvojho jako seba samého“. Mark. 12. 30. 31. Mat. 22. 37—40.

O láske naproti Bohu.

5. Čo je láska naproti Bohu?

Jest od Boha udelená čnosť, skrz ktorú sa my jemu, tému najvyššiemu Dobrému, zo srdca oddávame, abysme sa skrze vyplnení jeho vóli jemu lubili, a s ním sa spojili.

6. Jaká musí byť naša láska naproti Bohu?

Ona musí byť 1) nadpriroděná; 2) nade všecko; 3) účinnivá.

7. Kedy je naša láska nadpriroděná?

Naša láska jest nadpriroděná, keď mocú milosti Boha podľa toho milujeme, jakó ho né jedině skrze rozum, než obzláštně skrze víru poznáme.

„Koněc zákona je láska . . . z víry neošemetnej”.

I. Tim. 1, 5.

8. Kedy milujeme Boha nade všecko?

Milujeme Boha nade všecko, keď ho vícej, nežli všecko iné milujeme, tak že radšej všecko stratit chceme, jak skrze hrích od něho sa odlúčiť.

„Ani smrt, ani život nebudě mōcť nás odlúčiť od lásky Božej”. Rim. 8. 38. 39.

9. Kedy je naša láska účinnivá?

Naša láska účinnivá je, keď činíme, čo sa Bohu lubí; to jest: keď jeho príkazy zachovávame.

„Kdo má príkazy moje a jich zachovává, ten je kdo miluje mňa”. Ján. 14. 21.

10. Preto máme Boha milovať?

Máme Boha milovať, preto:

1) poněvadž on to najvyšše, najdokonalejšé Dobré je ;

2) poněvadž on nás najprv miloval, a nám bez počtu dobrodění na těle i na duši preukázal;

3) poněvadž on nám prikazuje, abysme ho milovali, a nám za odplatu večné spasení prisľubuje.

11. Kedy je naša láska naproti Bohu dokonalá?

Naša láska je dokonalá, keď Boha preto nade všetko milujeme, poněvadž on nekonečně dobrý je.

„My milujeme Boha, nebo Boh prv nás miloval“. I. Ján. 4. 19.

12. Kedy je naša láska nedokonalá?

Naša láska je nedokonalá, keď Boha obzľáštně preto milujeme, poněvadž dobré od něho úfame.

13. Skrže čo sa rozmnožuje a zdokonaluje v nás láska Boží?

1) Skrže častejšé a hodné prijímání svátostí;

2) skrže rozjímání o vlastnostách a dobroděníach Božích, obzľáštně skrže rozjímání o horkém umučení a smrti Ježíša Krista;

3) skrže sebazapření a trpezlivost v nůdzách;

4) skrže cvičení-sa v dobrých skutkoch.

14. Skrže čo oslabně a vyhasně láska Boží?

Skrže smrteľné hríchy láska Boží v srdcích našich vyhasně, a skrže všedné hríchy jej vrúcnost oslabně.

Mravná nauka. Cvič sa usilovně v lásky Božej skrže to, že často na něho myslí a k němu sa modlí, všechno pre něho číť a trp! a ničeho sa tak neboj, jak jeho obraziť.

O láske naproti bližnému.

15. **Koho máme po Bohu obzvláštně milovat?**

Bližného, to jest: všech lidí bez výminky.

16. **Proč máme bližného milovat?**

Máme bližného milovat,

1) nebo to Kristus Pán prikázal;

2) nebo on to nás příkladem svým učil;

3) nebo každý člověk je děta a obraz Boží, krví

Kristovu vykupený a k večnému spaseňu povoláný.

„Zdálíž není jeden Otec všech nás? zdálíž nás nestvořil jeden? Boh? proč teda zapovrhne jeden druhého?“
Mal. 2. 10.

17. **Jako má naša láska naproti bližnému sporádaná být?**

Ona musí být 1) úprinná, 2) bez žádosti zisku, 3) všeobecná.

18. **Kdy je naša láska úprinná?**

Naša láska je úprinná, když bližného né na oko, ale tak milujeme, jako milujeme seba samých.

19. **Kdy milujeme bližného jak nás samých?**

Milujeme bližného jak nás samých, keď zachováváme ten prikaz Kristov: „Všecko, čokolvek chcete, aby vám lidé činili, aj vy činite jim“. Mat. 7. 12.

20. **Kdy je láska naša bez žádosti zisku?**

Keď bližnému dobré činíme pre Boha, né ale pr eto, aby nás lidé chválili, a nám odplatili.

21. **Kdy jest naša láska všeobecná?**

Naša láska je všeobecná, keď žádného člověka, buďto on přítel aněb nepřítel je, z našej lásky nevytvorujeme.

„Příklad: milosrdný Samaritan. Luk. 20.

22. Není-li dost, keď sa na našich nepráteloch nepomstíme?

Né; Boh prikazuje, abysme našich neprátelov milovali, to jest: aby sme jim dobré práli, a hotoví boli, jim v bídě podľa možnosti napomáhať.

„Milujtě neprátelov vašich, dobre činitě tým, ktorí vás něnavidá, a modlitě sa za tých, ktorí vás prenásledujú a ohovárajú: aby stě boli děti Otca svého nebeského, ktorí slnku svému káže vychádzať na dobrých i na zlých; a dažď dáva na spravedlivých, i nespravedlivých“. Mat. 5. 44. 45.

Priklad: Ježiš Kristus na kríži. Svätý Štefan.

23. Kterí ľudě sú v Písme svatém našej láske obzvláštně porúčeni?

Chudobní, vdovy a siroty a bez rozdílu všecci, ktorí v tělesnej aněb v duchovnej nůdze sú.

24. Jako jim máme pomáhať?

Skrze tělesné a duchovné skutky milosrdenstva.

„Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenstvo dosáhnú“. Mat. 5, 7.

25. Které sú tělesné skutky milosrdenstva?

Tělesných skutkov milosrdenstva je nasledujících seděm: 1) lačných krmít; 2) žižnivých napájať; 3) nahých oděvať; 4) pcestných do hospody přijímať; 5) věznov vykupovať; 6) nemocných navštěvovať; 7) mrtvých pochovávať.

26. Které sú duchovné skutky milosrdenstva?

Duchovné skutky milosrdenstva su této seděm:

- 1) hříšníkovi karhať; 2) neumelých vynaučovať;
- 3) pochybujícím dobre radiť; 4) smútných těšit;
- 5) krivdy trpezlive snášat; 6) tým, ktorí nám ubližujú,

milerád odpustiť; 7) za živých a mrtvých Boha prosiť.

Mravná nauka. Buď snášanlivý a láskavý ku každému, obzvlášť ale ku tvojim bratom, sestrám, a príbuzným. Nikda neodplacuj zlé zlým, leč modlí sa za toho, ktorí ťeba obrazil. †

O kresťanskej samoláske.

† 27. Či smí kresťan aj seba samého milovať?

Ano, on smí, aj má seba samého milovať, nebo Kristus hovorí: „milovať budeš bližného tvojho, jako seba samého“.

28. V čom záleží kresťanská samoláska?

Kresťanská samoláska záleží v tom, aby sme sa predovšetkým o spasení našej duše starali.

29. Ako sa máme o spasení našej duše starať?

Máme sa

1) hriechu a zlých okolností pečlivo varovať.

2) keď sme predca zhrešili, nemáme opravdivé pokánia odkladať;

3) máme sa horlivo v dobrých mravoch a skutkoch cvičiť.

30. Môžeme-li aj časné dobré kresťanským spôsobom lábiť?

Ano, môžeme a máme aj časné dobré, jako život, zdravie, statky, dobré meno, kresťanským a nadprirodzeným spôsobom lábiť, totižto preto, ponievadž sú dary Božie, a nám k službe Božej napomáhajú.

31. Čo je kresťanskej samolásky odporné?

Neporádná samoláska.

32. Kedy je samoláska neporádná?

1) Keď človek svoju chvalu a vôľu nad slávu a vôľu Božiu vyvýšuje;

2) Keď sa on viac o svoje telo a o zemske statky, jak o svoju dušu a o večnosť stará;

3) Keď svoje vlastné šťastie ku škode svojho bližného hľadá.

Mravná nauka. Bojuj za čas proti zkažlivej samoláske, skrze ktorú človek vo všetkom, čo len myslí, hovorí a činí, len seba a svoje vyvýšenie hľadá.

O d ě s a t o r o B o ž í c h p r í k a z o v.

33. Kde sa té príkazy lásky naproti Bohu a bližnému obšírnejší obsahujú?

V d ě s a t o r o p r í k a z o v, ktoré Boh Mojžišovi na dvoch kamenných tabulách napísané dal.

34. Ako znjú této d ě s a t o r o B o ž é p r í k a z y?

Takto

35. Které příkazy stály na prvej tabule?

Na prvej tabule stály tri prvé příkazy o lásky a o cti Božej.

36. Které příkazy stály na druhej tabule?

Na druhej tabule stály sedem jiné příkazy o lásky bližného.

37. Musíme-li aj my kresťané d ě s a t o r o B o ž é p r í k a z a n í zachovávať?

Ano, a sice dokonalejším spôsobom, jako to Židé činili; preto hovorí Ježíš svojim učedníkmi:

„Nebudě-li hojnejšá spravedlnost vaša nežli zákonníkov a farizeov, nevejděte do královstva nebeského“. Mat. 5, 20.

38. Čo má nás k zachovávanju príkazov Božích poslušovať?

1) Vážnosť, láska a vďačnosť, ktorú sme Bohu podlžní;

2) Obávani večných pokut, a nádej o večnej odplatě. ➤

P r v ý p r í k a z B o ž í .

„Já som Pán Boh tvój. Nebudeš mať bohov jiných predemnú; neučiníš sebe modly ani žádného podobenstva, abys sa mu klaňal“.

✓ < **39. Čo prikazuje prvý príkaz Boží?**

Aby sme Bohu tú uctivosť dávali, ktorá je mu sluší.

40. Čo zakazuje prvý príkaz Boží?

Aby sme tú uctivosť, ktorá jediné Bohu prislúchá, žádnému nedávali. ➤

41. Jaká uctivosť prislúchá jediné Bohu?

Bohu najvetšá uctivosť, obzvláštně pókłona prislúchá, skrz ktorú my ho za najvetšího Pána a za jediného Boha vyznávame.

42. Prečo jediné Bohu prislúchá táto najvetšá uctivosť?

Poněvadž on všemohúci Stvoritel, a najvetší Pán všeckých vecí jest.

„Hoděn si Paně Bože náš, přijat slávu a čest i moc;

Prostředný Katechismus.

nebo ty si stvoril všecky věci, a pre vólu tvojú boli i stvorené sú". Zjav. 4, 11.

43. Kolkonásobná je uctivosť, ktorá Bohu prislúchá?

Dvojnásobná: uctivosť vnútorná, i zevnúterná.

44. Ako Boha ctíme vnúterné?

Ctíme Boha vnúterné,

1) když jemu v srdci našom slušnú uctivosť a poddanosť preukazujeme;

2) obzvláštné ale, keď sa vo víre, nádeji a láske cvičíme.

45. Ako ctíme Boha zevnúterné?

Ctíme Boha zevnúterné, keď našu vnútornú uctivosť zevnúterné preukazujeme, n. p. skrze prítomnosť pri službách Božích, složením rúk, klekáním a t. d.

46. Prečo prislúchá Bohu né len vnútorná, leč aj zevnúterná uctivosť?

Poněvadž Boh jak tělo tak aj dušu stvoril, následovně mají jemu túto dvojakú česť spoločně dávať.

47. Ako prehrešíme proti vnúternej cti Božej?

Obzvláštné skrze hrichy proti víre, nádeji a láske Božej.

48. Ako prehrešíme proti víre?

Prehrešíme proti víre

1) skrz neveru, bludárstvo a dobrovolné pochybovaní o víre;

2) skrze reči a spisy proti víre, aněb skrze naslúchání a čítání takových spisov.

3) skrze lahostajnosť vo víre aněb skrze skutečné jej zaprení.

49. Ako zhršíme skrze ľahostajnosť vo víre?

- 1) Keď žiadné náboženstvo jak sa patrí sebe nevážíme, aneb jednokaždé rovnako za dobré držíme;
- 2) Keď potrebné učení náboženstva zanedbáme;
- 3) Keď rodičové a poručníci dovolá, aby jejich dětky v bludarstve vychované byly.

50. Ako prehříme proti nádeji?

- 1) Skrze zúfanlivosť aneb nedůveru;
- 2) skrz opovažlivosť aneb krivú důveru.

51. Ako zhršíme skrze zúfanlivosť aneb nedůveru?

Keď anebo zhola nič, aneb nedůfáme důverně, čo od Boha důfať máme.

Příklad: 1) Kain a Judáš. 2) Mojžes a Israelité na púšti.

52. Čo máme od Boha důfať?

Predevšem máme důfať život večný a čo tomu potrebné a prospešné je, jako: odpuštění hříchov a milost Boží.

53. Proč máme toto důfať?

Preto, že nám to nekonečně mocný, milosrdný a verný Boh prislúbil, a Kristus Ježíš to zaslúžil.

54. Čo jest teda křesťanská nádej?

Křesťanská nádej jest od Boha udělená čnost, skrz kterou s pevnú důveru všecko očekáváme, čo nám Boh pre zásluhy Ježíša Krista prislúbil.

55. Může-li každý hříšník odpuštění důfať?

Každý áno aj ten největší hříšník může a má odpuštění důfať, keď sa len celým srdcom obrátí, a pokání činí.

Příklad: Ninivité, Maria Magdalena, loter na kříži

a t. d. Podobenstvo o stratěnej ovce a o márnotrátom synovi. Luk. 15.

56. Nakolko môžeme aj časné statky od. Boha dúfať?

Natolko té nás napomáhajú, aněb aspoň nám prekážky nečiňá k obsáhnuťú večného blahoslavenstva.

57. Jako zhrešíme skrze opovážlivosť a krivé dáveru?

1) Keď, poněvádž Boh milosrdný je, bez bázně hríchy spácháme, aněb pokání až do smrti odkládáme;

2) Keď sa svevolně do nebezpečenstva vrhneme s tím úfáním, že nás Boh jistě vyslobodí.

58. Které hríchy sú obzvláštne proti láske Božej?

Slovom, všecké smrteľné hríchy, obzvláštne

1) lahostajnosť a nenáchylnosť proti Bohu a božským vecám; 2) nenávisť a odpor proti němu a jeho otcovským narídeniám.

59. Jako zhrešíme obzvláštne proti zevnúternej cti Božej?

Keď obecné služby Božé zanedbávame, aněb sa pri nich nepočestně držíme.

Příklad Daniela, který sa něchal radněj do jámy levovej vhodit, jak prikázanu zevnúternú uctivosť Božu zanedbat. Dan. 6.

60. Môžeme-li aj jiným spôsobom proti prvému prikazu hrešiť?

Ano, my hrešíme proti prvému prikazu, keď buďto nevzdávame Bohu tú česť, ktorú on od nás žádá, aněb jemu jinakšú česť vzdávame; obzvláštne hrešíme skrz modlárstvo, poveru, čarování, svatokrádež, a skrz simoniu aněb svatokupectvo.

61. Kedy pácháme modlárstvo?

Pácháme modlárstvo, keď nějakému tvorú božskú česť preukazujeme, jak to pohané činili. ➤

62. Kedy hrešíme skrz poverky?

1) Keď Boha, aneb svatých takým spôsobom ctíme, ktorý učení, aneb obyčaji cirkve odporuje;

2) keď jistým vecám nejakú moc pripisujeme, ktorú ani od prírody ani skrze modlitbu cirkve, aneb z božského ustanovenia mať nemožú.

„K poverkám prináleží aj vešba, skrze ktorú nečo tajného aneb budúceho vedieť chceme, když sa veštec o radu spytujeme, dáme si ruky pozreť, karty vykládať, snom, aneb jiným daremným a ničemným znameňám veríme.

63. Kedy pácháme čarování?

Když pomocí zlých duchov poklady naleznúť, škodu činiť, aneb podivné věci konať chceme.

64. Čo je svatokrádež?

Svatokrádež je zneuctění Bohu zasvatěných věcí, osob aneb míst.

Příklad: trestání Balthasara krále (Dan. 5), Heliodora (2 Mach.) Rušitelé chrámu od Krista vyhnání. Ján. 2, 15.

65. Kedy pácháme simoniu aneb svatokupectvo?

Pácháme simoniu aneb svatokupectvo, keď duchovné věci, úrady a tím podobné za peňaze aneb za peňažnú cenu kupujeme aneb predávame, jako to Simon čarodelník činiť chcel. Sk. Ap. 8.

Mravná nauka. Vzbudzuj každodenně víru, nádej a lásku v sebe, a nikdy nezanedbávaj tvoju rannú a večernú modlitbu. V kostole sa drž počestně, modli sa pobožně, klečící a so sepnutýma rukami.

Pokračování prvního příkazu Božého.

O uctění a vzývání svatých.

66. Čo učí katolícká cirkev o uctění a vzývání Svatých?

Ona učí, že práve a spasitedelne jest, Svatých ctít a vzývať.

67. Či ale uctění, které Svatým preukazujeme, není proti prvnímu příkazu?

Na žádný způsob, nebo 1) my Svatým žádnú bozsku poctu nevzdáváme;

2) vo Svatých ctíme a zvelebujeme samého Boha, který sa v nich tak mocným a milostivým preukázal.

68. Jaký je rozděl mezi uctěním tím, které preukazujeme Bohu, a tím které Svatým preukazujeme?

1) Boha jedine ctíme, a jemu sa klaňáme, jak našemu najvyššému Pánu, Svatých ale ctíme len jak jeho verných služebníkov a přátelov.

2) Boha ctíme pre něho samého, Svatých ale pre té dary a prednosti, které od Boha majú.

69. Na čo máme pri uctění Svatých obzvláštne pozorovať?

Aby sme skrze nasledování jejich čností jim podobní boli.

70. Jaký je rozděl mezi tú modlitbu, která konáme k Bohu, a tú která k Svatým vykonáváme?

Mý sa k Bohu modlíme, aby nám skrze svoju všemohúcnost pomáhal; k Svatým ale, aby nám pomáhali skrze svoju prímluvu u Boha.

71. Není-li ale to znak nedůvery proti Ježíši Kristu, keď sa k Svatým utíkame?

Né; nebo 1) milost a spasení len jedině od Boha pre zásluhy Ježíša Krista odčekávame;

2) keďby to znak nedůvery bol, tak by sa svatý Pavel nebol k pravoverícím kresťanom obrátil, aby jemu pomáhali ve svých modlitbách k Bohu (Rím. 15, 30) a svatý Jakub by nas nenapomínal, modliť sa za seba vespolek, aby sme spasení boli. Jak. 5. 16.

Boh sám nekdy rozkázal prátělom Jóba: Iděť k služebníkovi mojmu Jóbovi, . . . Jób ale služebník moj bude sa modliť za vás. Job. 42. 8.

72. Svedčí-li aj písmo svaté, že Svatí v nebi za nás orodujú?

Ano, ono svedčí, 1) že Andělé za lidí orodují;

2) že už dávno zemrelý prorok Jeremiaš mnoho sa modlí za lud, a za celé mesto svaté. 2. Mach. 15. 14.

3) že čtyri a dvacať starcov pred trónom Bóžím Najvyššímu modlitby ustavičně vzdávají. Zjav. 5. 8.

1) „Keď si sa modlival s plačom, já som obetoval modlitby tvoje Panovi“, hovoril arcanděl Raphael Tobiašovi (Tobiaš 12. 12.) Z toho vysvitá, že aj andělé a svati v nebi vedá, kedy a o čo sa modlíme.

73. Prečo ctíme Mariu vícej, a vyzýváme častejšě než jiných Svatých?

1) Poněvadž ona je Matka Božá, a preto' všecných Andělov a Svatých milostí a důstojností daleko prevyšuje;

2) poněvadž preto svojú přímluvu u Boha nejvícej vykoňat může.

74. Máme-li aj obrazy Krista Pána a Svatých též v uctivosti držet?

Zaistě; nebo keď už děti obrazy svojich rodi-

čov, a poddaní obraz svojeho knížata cťa, musíme tím více obrazy Pána a jeho Svatých v uctivosti držať.

75. Není-li ale povedáno: „Neučiniš sebe modly“?

Povedano sice je; ale tam aj to stojí: abys sa mu klaňal, (3. Mojž. 26, 1), jako to pohané činili.

„Boh sám prikázal Mojžesovi, aby dva Cherubiny na obidvoch stranách archy úmluvy postavil (2. Mojž. 25. 18.), aj jedného meděného hada jakžto obraz Ukřižovaného učinil: 4. Mojž. 21. 8.

76. Není-li to ale povera, pred obrazy sa modlíť?

Nijak: nebo my sa modlíme pred obrazy ku Kristu, a k Svatým, kteří sa nám predstavujú.

77. Prečo ctíme relikvie, aněb ostatky Svatých?

Poněvadž jejich těla chrámy sú Ducha svatého, a nekdy zas k večnej sláve povstanú;

2) poněvadž Boh častejšé zázraky skrz ně učinil

„Keď sa tělo mrtvé člověka (kterého pochováť chceli) dotklo kosti Elizeových, ožil člověk, a vstal na nohy svoje“. 4. Kral. 13, 21. „Na nemocných nosivali od těla svatého Pavla šatky a pásiky, a odstupovaly od nich nemoci, a zlí duchové vycházali“. Sk. ap. 19, 12.

Mravná nauka. Cti pobožně milých Svatých, obzvláštně najblahoslavenější Pannu Mariu, svatého Jozefa a tvojho ména patróna. Čítaj pilně jejich životopis, a následuj verně jejich příklad.

Druhý příkaz Boží.

„Nevezmeš méno Pána Boha tvojho na darmo“.

78. Čo zakazuje druhý prikaz Boží?

Zakazuje každé neuctění ména Božého.

79. Čím neuctíme méno Božé?

- 1) Neuctivým vyslovením ména Božého;
- 2) rúháním proti Bohu, a vysmевáním náboženstva;
- 3) hříšným prisaháním, zlorečením,
- 4) zrušením slubov.

80. Jak hřešíme neuctivým vyslovením?

Keď méno Božé, a ména svatých zo žartu, aněb v hněve, aněb z lahkomyseľnosti vyslovujeme.

81. Čo sa rozumí „rúháním proti Bohu“?

Rozumejú sa opovržené aněb hanebné řeči proti Bohu, proti Svatým, aněb svatým vecám.

Tento hriech je tak veľký, že v starom Zákone smrtú bol potrestaný. „Kdo by sa rúhal Ménu Pána, nech smrtú umre, kamením nech ho ubije všecko množství“. 3. Mojž. 24. 16.

82. Možeme-li aj myšlením proti Bohu rúhať?

Ano; keď dobrovoľně o Bohu, aněb o Svatých opovrzně myslíme.

83. Čo znamená prisahať?

Prisahať znamená Boha za svedka vzyvať, že pravdu mluvíme, aněb svoje prislúbení držať chceme.

84. Jak hřešíme prisahú?

Prisahú hřešíme,

- 1) keď falešně, aněb v pochybnosti prisaháme;
- 2) keď bez potreby prisaháme, aněb nekoho k prisahánú naveděme;
- 3) keď prisaháme złé činiť aněb dobré opustiť ;
- 4) keď přísahu nedržíme, ačkolvek ju zadržat můžeme.

„Prisahať buděš v pravdě, v múdrosti a v spravedlnosti“. Jerem. 4. 2.

85. Čo znamená falesne aneb v pochybnosti prisahať?

Znamená tolko, jak

1) prisahú tvrdiť, že je nečo pravda, ačkolvek víme, že to pravda není, aneb nevíme, či to pravda je;

2) nečo prisahú prislúbiť, ačkolvek myslíme, že to nezadržíme.

86. Čo máme o falesnej aneb krívej prisaha mysleť?

Falešná prisaha, obvzláštně pred súdom, je jeden z najvetších hričov; nebo tú prisahú

1) vševedúcnosť a spravedlnosť Božú vysmévame;

2) ostatni prostredek, vernosť a víru medzi ludmi zničujeme;

3) odtrháme sa slavne od Boha, a jeho hněv na seba vyvolávame.

Zlorečení pridě do domu toho, který prisahá skrze méno moje falesně; a prebývat bűdě u prostred domu jeho, a strovi ho, a drevo jeho; a kameni jeho. Zach. 5, 4.

87. Čo znamená zlorečíť?

Zlorečíť znamená seba, aneb jiných preklínať, pri čom často aj méno Božé neuctěné bývá.

Zlorečení je nečo velice ohavného, a znamená surové a hněvliivé srdce. Usta křesťana — dělata Božého — len do brorečení majú mluviť. 1. Petr. 3. 9. Zlorečení je spolu aj prisaha, která často Boha, — jestli nepravda sa hovori, — k trestánú vyvolává.

88. Čo je slub?

Slub je dobrovolná, Bohu učiněná přípověď, nečo jemu milého činiť, bár sme aj k tomu jináč ne zavázaní.

89. Je-li povinnost slub držať?

Slub držať je svata povinnost, jestli sa len nejaká nemožnosť neprihodí.

„Slubil si nečo, neodkladaj splniť. Nebo o mnohé lepšie jest nesľubovať, nežli sľuby nesplniť“. Kaz. 5. 3. 4. Preto máme s pokojným rozvážením sľub činiť, a né tak ľahko bez rady jedného rozumiteľného spovedníka aneb jiného kňaza.

90. Činíme-li už dosť, keď nesneuctime meno Božé?

Né; my ho máme aj uctiť, ho vďačne zvelebovať, pobožne vzývať, stále vyznávať, a za jeho česť a slávu horliť.

Mravná nauka. Chráň sa pilne tej ohavnej navyklosti zlorečít a prisahať. Radšej často, obzvlášťne v pokúšení proti svätej čistote, vzývaj najsvätejšie meno Ježíš a Maria. †

Tretí príkaz Boží.

„Spomni, abys deň svatečný svätzil“.

91. K čemu nás zavazuje tretí príkaz Boží?

Zavazuje nás deň Pána, to jest nedelu, skrze konání bohumilých skutkov, a skrze zdržování-sa od služebných prác světít.

92. Jaké bohumilé skutky máme v nedelu konať?

Máme 1) mšu svatú, a podľa možnosti jiné služby Božé, obzvlášťne kážeň a kresťanské vynaučování slyšať;

2) svaté svátosti prijímať, nábožné knihy čítať, nečo nábožného rozjímať, a skutky lásky kresťanskej konať.

93. Které su služebné, a preto zakázané práce?

Té práce tělesné, které obyčajně od remeselníkov, náděnníkov, a od služebnej čeladi konané bývají.

Práce, jediné duchom konané, neprislúchajú k služebným prácam. Predca aj té docela svetské práce, ktoré tichej slávnosti nábožnej prekážky robá, zakázané sú, n. p. pravo-
tění, kupování a predávání. a t. d.

94. Není-li nikdy dovoleno, v nedělu služebné práce vykonávat?

Je dovoleno,

1) keď duchovná vrchnosť z doležitých príčin to dovolí, a

2) keď toho česť Božá, dobré bližného a tuhá potreba žádá.

95. Prehřešují-li len ti, kteří zakázané práce vykonávají?

Aj ti prehřešujú, ktorí od svojích poddaných, od sluhov, náděnníkov, remeselníkov takové práce bez potreby žádají, aněb vykonať nechajú. Nebo hovorí Boh: „aby odpočinul služebník tvoj, i děvka tvoja, jako i ty“. 5. Mojž. 5. 14.

96. Znesvětujeme-li nedělu len skrze služebnou práci, a sanedbáním služeb Božích?

Nedělu znesvětujeme též skrze pohoršlivé výstupnosti, skrze nemírné pití, rozpustilé hry a veselosti.

97. Čo má nás od znesvetěná neděly obvláštně odstrašit?

1) Časné a večné tresty, kterými sa Boh vyhrazá rušitelom svátkov.

2) Tá myšlénka, že znesvetění neděli náboženstvu je k potupe, a kresťanom k pohoršeňú.

„Soboty moje poskvrnili prevelmi; preto som rekol: že vylejem prchlivost moju na nich na pustatine, a zhladím jich docela“. Ezech. 20, 13. — Kdoby ju (sobotu) zrušil, smrtťu zomre“. 2. Mojž. 31, 14. Tak jest v starom zákoně.

Mravná nauka. Svět děň Pána vždy svedomité, a nedaj sa ani lahkomyselností a dychtěním po veselosti, ani príkladom zlých a víry prázných lidí k jeho znesvětěňú zvěsí. „Milostivý nám buď Boh; není nám užitečné opustiť zákon“. 1. Mach. 2, 21.

Čtvrtý příkaz Boží.

„Cti otca tvojho i matku tvoju“.

98. Co prikazuje čtvrtý příkaz?

Prikazuje, aby děti svým rodičom, a poddaní svým predstaveným čest, lásku a poslušnost preukázali.

99. Prečo majú děti svým rodičom čest, lásku a poslušnost preukazovať?

Preto, že rodičové po Bohu jejich největší dobrodinci sú, a na jeho místo sú položení.

100. Jako prehřešují děti proti uctivosti, která svým rodičom povinná sú?

Oni prehřešují proti povinnej uctivosti, keď

- 1) svojich rodičov v srdci zapovrhují,
- 2) zle o nich mluva,
- 3) neludsky a zdurně s nimi zachádzajú.

„Oko, které sa posmívá otcovi, a které pohrdá plodom matky svéj, něch ho vyklují krkavci, a zeďá jich orli. Prisl. 30, 17.“

101. Jako prehřešují děti proti povinnej lásce?

Oni prehřešují proti povinnej lásce, keď,

- 1) sa za svojich rodičov nemodlá,
- 2) jich zarmucují, a hněvají,

3) v potrebách jim nepomáhajú,

4) krehkosti jejích trpezlivo nesnášajú.

„Kdo by uděril otca svojho, aněb matku, smrtú něch umře“. 2. Mojž. 21. 15—17. „Synu, pomáhaj v starosti otcovi svému, a nezarmucuj ho v živote jeho“. Sir. 3. 14.

Příklad Ježíša, který na kříži umírající, staral sa o matku svoju.

102. Jako prehřešují děti proti povinné poslušnosti?

Keď

1) rodičov svojích zle aněb docela neposlúchajú,

2) napomenutí jejích nepřijímajú,

3) trestání jejích sa protivá;

„Mal-by člověk syna spurného a hlavatého, otcovi a matky neposlušného, a pofrestaný síc nechcel by poslúchať: kamením ho uhádže lud mesta toho, aby to všecký Izrael slyšal, a sa obával“. 5. Mojž. 21, 18. 21.

103. Čo majú očekávať té děti, které povinnosti proti rodičom svým neplňá?

Na zemi zlorečení Božé, potupu a haňbu, po smrti ale večné zatratění.

„Zlorečený, který nectí otca svého a matku. I rekně všecký lud: Amen“. 5. Mojž. 27. 16. Pamatuji na otca i matku svú, aby snád Boh nezapomenul na těba, a radnej si bol, abys sa nebol narodil, a děn naroděná svého abys nepreklinal“; Sir. 23, 18. 19.

Příklad: Cham, Absolon, synové hlavního kňaza Heli.

104. Čo majú té děti očekávať, které čtvrtý prikaz verně zachovávají?

V tomto živote Božú ochranú a požehnání, a v druhém večné spasení.

„Cti otca i matku svoju, kteréžto je prikázání prvé ze zaslíbením, aby ti dobré bolo, abys dlho žil na zemi“. Efez. 6, 2. 3.

Příklad: Sem, Isaak, mladý Tobiaš.

105. Kdo sú ti predstavení, ktorým krom rodičov, česť, lásku a poslušnosť preukázať máme?

Pestúni, učíteli, majstri, hospodári, a všetky vrchnosti duchovné a svetské.

106. Ako sa máme naproti pestúnom, učiteľom a majstrom chovať?

Máme ich za náместníkov a pomahateľov rodičov prijať, a preto jim téměř všetko činiť, čo deti svojim rodičom povinni sú.

107. Čím prehrávajú obzvláštné služebníci proti svojim hospodárom?

1) Neposlušnosťú a reptáním; 2) lenivosťú a nevernosťú; 3) pomlúvaním a rozrušáním klevet; 4) najviac ale detky v dome k zlému svedčíc.

„Služebníci, poslušni buďte ve všetkom pánom tělesným, ne na oko služice, jako ludom sa zalibujice, ale v úprimnosti srdca bojice sa Bohu“. Kol. 3, 22. „Služebníci, poddani buďte ve všej bázni, nélen pánom dobrým a mírným, ale i prikrym“. 1. Petr. 2, 18.

108. Ako prehrájeme proti duchovnej vrchnosti?

1) Keď česť jej príslušnú slovom aneb skutkom nezachováame;

2) Keď sa jej protivíme, z čoho roztržky a pohoršení vzniknúť môžu!

3) Keď sa protivíme duchovným osobám vyživení, a službám Božským opatrení udělit.

„Poslušni budťe predstaveným vašim, a poddani budťe jim; nebo oni sú bedliví, jako počet majice vydat za duše vaše, aby to s radostú činili, i ne ze sťažováním; nebo to vám není užitečné. Žid. 13. 17.

109. **Jako prehréšujeme proti svetskej vrchnosti?**

- 1) Skrz nenávisť a opovrženú;
- 2) skrze opovážlivé hanení a zlorečení;
- 3) skrze zadržovanie slušných platov;
- 5) skrze protivnosť a búrení;
- 5) skrze jakúkoľvek radu a sprisahání proti

knížatu a vlasti.

Každá duša nech je vyšším vrchnostám poddaná: nebo-
neni vrchnosti krome od Boha, a ktoré sú, od Boha zri-
dené sú. A preto kto sa Vrchnosti protivi, Božému nari-
denú sa protivi; ktorí sa ale protivá, sami sebe odsúdení
nabývajú". Rim. 13, 1. 2.

110. **Kedy nemáme rodičov, predstavených a vrch-
nosť poslúchať?**

Keď nám nečo prikazujú, čo Boh zakázal.

„Boha treba viac poslúchať, ako ľudí". Sk. Ap. 5, 29.

Priklad: tri mládenci v Babiloně, bratři machabej-
ski, apoštolové pred radú židovskú.

P o k r a č o v á n í č t v r t é h o p r í k a z u.

111. **Týká sa čtvrtý prikaz len detek a poddaných?**

Né: ono zavírá v sebe aj povinnosti rodičov a
predstavených.

112. **Která je prvá a najsvätejšá povinnosť rodičov
naproti svojim dětkám?**

Prvá a najsvätejšá povinnosť rodičov je, aby oni
svoje dětky pre Boha a pre život večný vychovávali.

113. **Čo majú rodičové činiť, aby svoje dětky pre
Boha a pre život večný vychovali?**

Oni jích majú

- 1) v katolíckom náboženství dať dobre vynau-
čuvať;

- 2) za čas jich k všeckému dobrému vodiť.
- 3) dobrý príklad jím dávať,
- 4) od zlého jich várovať, a
- 5) jich chyby trestať.

Neodnímaj od dĕtata svojho karhání, nebo keď ho prútom uděříš, neumre. A tak dušu jeho z pekla vyslobodiš. Prisl. 23, 13. 14.

114. Jako zhřešá rodičové, keď tuto svoju povinnosť zanedbajú?

Oni ľazko zhřešá, učíňá sa hríchov dĕtěk svojich učastnými, a často bývajú příčina večného zatratěná jejich. (Heli).

115. Jaké povinnosti majú hospodári proti svojej čeladi?

- 1) Oni majú s ňú láskave zachádzať,
- 2) jej zaslúženú mzdu dávať,
- 3) k všeckému dobrému ju vodiť,
- 4) ju od zlého a všeckých zlých príležitostí chrániť.

„Páni, čo je spravdivého a slušného, služebným preukazujtě; vedúce, že i vy Pána máte na nebi“, Kol. 4. 1.

116. Které sú povinnosti vrchnosti proti poddaným?

Vrchnosti sú od Boha uríděné k dobrému svojich poddaných; preto majú

- 1) jim k dobrému podľa možnosti napomáhať,
- 2) svoj úrad múdre a spravdive vykonávať,
- 3) zlé trestať, a
- 4) všeckým kresťánský príklad dávať.

Mravná nauka. Cti svojich rodičov, učiteľa, duchovného pastýra a všeckých, ktorí sú tebe pre svoj úrad, stav a vek predstavení. Poslúchaj rád, a

Prostředný Katechismus.

ochotně podľa príkladu Ježiša, ktorý, ačkoľvek „Boh požehnaný na veky“, predca Marii a Jozefovi poddaný bol.

+

x P á t ý p r í k a z B o ž í.

„Nezabiješ“.

~~117.~~

117. Které hříchy sa zakazujú v pátém prikaze Božém?

Zakazujú sa vŕecke hříchy, skrz které by sme bližnému aněb sebe samým na živote těla aněb duše uškodili.

118. Jako sa prehřešujeme na těle a na živote bližného?

1) Keď bližného nespravedlivým spôsobom zamordujeme, bijeme, aněb poraníme;

2) Keď skrze sužování aněb tvrdé nakladání život jemu horký činíme aněb ukraťujeme.

„Kdokolvek by vylěl krv ludskou, vyletá budě krv jeho, nebo na obraz Boží učiněn jest člověk“. 1. Mojz. 9, 6.

119. Či není žádnému dovoleno, člověka usmrtit?

Je dovoleno 1) vrchnosti k potrestání zločinstvá;

2) druhým ale len k obrane vlasti a k svej obrane z potreby.

120. Zakazuje-li pátý prikaz len skutečný slý účinek proti životu bližného?

On zakazuje aj vŕecko to, čo k tomuto zlému účinku vedě, jako: hnev, nenávisť, svády, haneblivé, a zlorečené slova.

„Každý kdo nenávidí bratra svého, mordár jest“.

1. Ján. 3, 15. Slysali stě, že řečeno jest starým: Nezabiješ. Ale já pravím vám: že každý kdo sa hněvá na bratra svého, vinen budě súdu“. Mat. 5, 21. 22.

121. Jako sa prehřešujeme na svém vlastním těle a živote?

1) Keď seba samého zamordujeme;

2) Zdraví svoje oslabujeme, aněb svoj život ukraťujeme skrz nemírnost v jedění a pití, prudký hněv, a t. d.

122. Jaký hřích páchá ten, který seba schválně zamorduje?

Taký páchá trojnásobný hrozný hřích:

1) hřích proti Majetnosti Božej, který jediné má právo nad životom a smrtí;

2) proti svej vlastnej duši, která on bez útrpnosti do večného zatratěná uvrhuje;

3) proti občanskej spoločnosti a najme proti svým příbuzným, kterým náramný žal a hanbu spôsobuje.

123. Nesmíme-li nikdy svoj život aněb zdraví v nebezpečenstvo vydat?

Nikdá bez potreby, než len tedy keď to vyšší povinnosť žádá.

124. Smíme-li sami sebe smrt přát?

Z netrpezlivosti aněb ze zúfanlivosti nikdy, ale len, keď žádáme Boha nikdy více neobraziť, a keď za ním dychtíme.

„Žádám zemreť, a býť s Kristom“. Fil. 1, 23.

125. Jak škodíme bližnému na živote duše?

Keď mu pohoršení dáme, to jest: keď ho

schválne k hrihu navádzame, aneb jemu dobrovolne príčinu a príležitosť k nemu dáme.

126. Kdo dáva pohoršení bližnému?

Slovom vsecci, ktorí jakým kolvek spôsobom k zlému vábá, radu dávajú, pomáhajú, zlé prikazujú aneb k nemu privolá, obvzlaštne ti,

1) ktorí bezbožne a nepočestne mlúvá, aneb necudne sa šaľá;

2) ktorí zlé knihy a obrazy rozširujú,

3) ktorí bezbožným ľuďom k hrišným schódkám svoje domy otvárajú;

4) predstavení, ktorí zlý príklad dávajú, aneb zlé podľa povinnosti neprekazujú. ➤

127. Čo nás má od pohoršenia obvzlaštne odstrašiť?

1) Tá myšlienka, že pohoršenik je pomahač ďabla, ktorý skrze zvedení ku hrihu, duše krvú Ježišovú vykúpené zabíja.

„Ten (ďábel) bol mordárom od počátku“. Joh. 8, 44.

2) Hrozné nasledky hrihu tohoto, a strašlivý vyslov Ježišov:

Kdo pohorší jedného z týchto maličkých, ktorý ve mně verá, lepšej by mu bolo, aby zavesen bol mlynský kameň na hrdlo jeho, a uhođen bol do hlbokosti mora. Beda svetu pre pohoršení“. Mat. 18, 6. 7.

Příklad Eleazara, který radšej chcel umreť, jako mládež pohoršiť.

128. Čo musíme činiť, keď sme bližnému na těle, aneb na duši uškodili?

Musíme ne len za hrih lutovať, a z něho sa spovedať, ale tež aj to učiněné zlé, podľa možnosti, zase napraviť.

● 129. Čo nám prikazuje pátý príkaz Boží?

On nám hlavně prikazuje v pokoji a v svornosti s bližným žít.

*Mravná nauka. Neopovažuj sa nikdá bližného preklínať, haníť aneb biť. Utěkaj pred zvoditeľom jako pred ďablom, který tvoju dušu usmrtiť chce. Ne-
budť ty sám mordár na duši tvojho bližného skrze pohoršlivý skutek aneb reč.* X

Š e s t ý p r í k a z B o ž í.

„Nezesmilníš“.

X 130. Čo zakazuje Boh v šestém prikaze?

Zakazuje

1) cudzoložstvo a vsecké hríchy chlípnosti: nestydaté pohledy, reči, žarty, dotýkání a čo ináč ešte stydlivosť urážá;

2) vsecko, čo k chlípnosti pozbudzuje. >

„Smilstvo ale a všeliká nečistota ani něch menované není medzi vámi, jako sa prislúchá na svatých, aneb mrzkost, neb bláznivé reči, neb žartování“. Efez. 5, 3. 4.

131. Čo navádzá najvác k nečistote?

K nečistote navádzá

1) všetečnost očí;

2) nečestné šatení;

3) zlé tovaryšstvo, zlé knihy a neslušné obrazy;

4) rozpustilé hry a tance;

5) velice slobodné obcování s druhým pohlavím;

6) opilstvo a zahálka.

132. Pročo sa máme nečistoty obzvlášť varovať?

Poněvadž 1) žádný hriech ohavnejší, a 2) žádný ve svojích následkoch hroznejší není.

133. Které sú následky nečistoty?

1) Vezme človeku nevinnosť, a nakazí ho na těle i na duši;

2) vedě ho k mnohým jiným hříchom a nešlechtnostám:

3) vrúcá ho do bídy, potupy, hanby, konečně ale do večného zatratěná.

„Kdo sa prípojuje smilnicám, opovážlivý jest: mole a červi ho zedá“. Sir. 19. 3. „Smilníkom částka budě v jaze-re, které hori ohňom a sírkú“. Zjev. 21, 8.

Příklad: Skrze nečistotu Dávid, Šalamon, Herodes a Herodiada k největším nešlechtnostám sveděni boli. Hlavně pre nečistotu skoro celé pokolení lidské skrze potopu, Sodoma a Gomorrha skrze oheň z něba zničeny byly.

134. Je-li každý hriech nečistoty fašský hriech?

Ano, každý hriech nečistoty kterého sa vedome a samovolně budě na sebe samých aněb s bližným dopustíme, je smrtedelný hriech: „nebo to vědět rozumějice“ hovorí sv. Pavel (Ef. 5, 5.), že žádný smilník, aněb nečistý nemá dědictvo v království Kristovém a Božém.

135. Čo máme činiť, keď pochybujeme, je-li něco hriech proti čistotě?

Máme svého spovedníka o poučení prosiť, a za tým toho, o čom pochybujeme, pilně sa chrániť.

136. Čo nám prikazuje šestý prikaz Boží?

Prikazuje nám ve všech našich myšlenkách,

pohledoch, rečách a účinkoch počestné a stýdlive sa držať. >

137. Jaké prostredky máme proti prekúšeniu k nečistotě užívať?

Máme

1) vŕeckých zlých tovaryšství a príležitostí sa chrániť,

2) naše smysly, obvzlaštne oči, pilne ostrihať, a obecně tělo skroľuvať,

3) svatě svátosti častejšej prijímať,

4) v pokúšení Bohu a blahoslavnej Panni Marii sa porúčať,

5) si pomysleť, že Boh vŕecko vidí, a že v každem okamžení umreť môžeme.

Mravná nauka. Miluj nevinnosť, jakžto najvatšé dobré a najpeknejšiu ozdobu duše svojej; rozjímaj často slova písma svatého: „O jak krásné je čistotné splodení s jasnosťú! nesmrtedelná je památka jeho, nebo i u Boha známé je i u lidí“. Múdr. 4, 1. Nečiň tedy nikdy něco takého ani samotný ani před druhými, čo by šlechetní lidé veděť nesmeli.

Rozkoš hríchu zdá sa býť madom —

Never, záhubným ti budě jedom. X

S e d m ý p r í k a z B o ž í.

“Nepokradněš“.

138. Čo zakazuje Boh v sedmém příkaze?

Zakazuje bližnému na jeho statku škodiť skrz lúpež aněb krádež, podvod, úžeru, aněb skrze jiný nespravedlivý spôsob.

139. Kterí lidé sa prehřešujú skrz lúpež aneb krádež?

Skrz lúpež aneb kradež sa prehřešujú né len lúpežníci a zlodeji, než všecci ti, kteří jím radu dávají aneb pomáhají; kteří ukradené věci kupují, náležené nenavráťají, a dlžoby svoje nevypláťají.

140. Kdo sa prehřešuje skrze podvod?

Kdo bližného oklamává v kupectví falešnú míru, váhu, peňazmi aneb zlým tovarom, kdo sa s nekým nespravedlivě právotí, sudcov úplatí, a t. d.,

141. Kdo sa prehřešuje skrz úžeru?

Skrz úžeru prehřešují tí, kteří za požíčku nedovolené úroky žádají, a slovom všecci, který bídu bližného k svému užitku užívají.

142. Jakým způsobem sa prehřešujeme eště proti sedmému příkazu?

Keď cudzé lúky aneb stromy kazíme, cudzý statok raníme aneb zabijeme, povinnú prácu zanedbáváme, aneb jinakšu nespravedlivú škodu činíme.

143. Jako můžeme aj skrz malé krádeži aneb podvody proti sedmému příkazu fažko zhřešit?

1) Keď této často opakujeme, tak že vlastník znamenitú škodu trpí, aneb keď len vólu máme, té krádeži často opakovat;

2) Keď škoda chatrná bližnému vatšú škodu způsobuje

144. Čo máme činit, keď cudzý statek máme, aneb keď sme bližnému škodu učinili?

Cudzý statek musíme navrátiť, a škodu podľa možnosti vynahradiť, ináč neobsáhneme odpušťenú u Boha.

145. Kdo je povinný, cudzí statek navrátiť aneb škodu vynahradíť?

1) Ten, který cudzí statek má, aneb který škodu skutečně spôsobil;

2) jestli tento to nečiní, tedy ti, kteří sa hríchu účastnili, aneb kteří to nebránili, ačkolvek to činiť mohli, ano i mali podľa svojho úradu.

146. Komu musíme cudzí statek navrátiť?

Jeho vlastníkov, aneb jeho dědičom; keď ale to není možno, musíme to dáť chudobným, aneb k nábožnému cílu vynaložíť.

147. Čo musíme činiť, keď cudzí statek hneď navrátiť nemôžeme?

Musíme upřímnú vólu mať, že to, čo najskor možno budě, učiníme, a nesmíme za tím nič zanedbať, čím bysme sa do toho stavu položili, tuto povinnosť vyplníť.

148. Čo si máme rozvátíť, aby sme na cudzí statek nesáhali, aneb jeho navrátení nezanedbali?

1) Že nám to smrt predca vytrhně;

2) že cudzí statek šťastí a požehnání nedonášá;

3) že není nič hlúpejšého, jak pro márný statek dušu svoju do pekla uvrhnúť.)

149. Čo nám prikazuje sedmý prikaz Boží?

Prikazuje nám, každému čo jeho vlastní je, dáť a dobročinným proti bližnému býť.

Mravná nauka. Neodcudzuj nečo, trebars by to jak chatrné bolo, a ber sebe k srdcu túto pravdu: „S malým začínáme, s veľkým skončíme“. Nevezmi nečo ani svojím rodičom; nebo kdo ukradne nečo otcovi svému aneb mätliovej, a povedá, že to není

hrích, je tovaryš mordára“. Prisl. 28, 24. Skrze to časom upadnú bratia a sestry do škody a spoludomci do nespravedlivého podozrenia.

X Osmý príkaz Boží.

„Nepremlúviš proti bližnému svému falešného svedectva“.

150. Čo zakazuje osmý príkaz Boží?

Predevšiem zakazuje falešné svedectví vydať, to jest: nečo pred súdom vyreknúť, čo pravda není.

„Privedli dvoch mužov synov dáblových: a oni jako muži dábloví pravili proti němu (Nabothovi) svedectvo krivé“. 3. Král. 21. 13.

151. Které ešte hríchy skrz osmý príkaz sú zakasané?

- 1) Luhání a pokrytství;
- 2) Omlúvaní, a na poctivosti utrhaní;
- 3) falešné podozrení a opovážlivé posudzovanie; a
- 4) slovom všecké hríchy, skrze ktoré bližnímu na jeho cti, aneb jeho dobrém méne škodíme.

152. Čo znamená luháť?

Luháť znamená vedome a úmyselně nepravdu mluviť.

153. Není-li někdy dovoleno luháť?

Není nikdy dovoleno luháť, ani k našmu vlastnému aneb k bližného prospěchu, ani ze žartu aneb z nůdzy; nebo každé luhání protiví sa Božej pravdivosti.

„Luhání je ohavnost zlá na člověku“. (Sir. 20, 26). „V ohavnosti sú u Pána ústa luhavé“. Prisl. 12, 32.

Příklad. Smrt luhavého Ananiaša a Safiry. Skut. Ap. 5.

154. Jako sa prehrešujeme skrz pokrství!

Keď sa lepšími aneb pobožnejšími robíme, jak sme skutečně, abysme druhých skrze to do omylu privedli.

155. Jak sa prehrešujeme utrhaním na poctivostí?

Keď chyby bližného bez potreby vyjevujeme.

156. Kedy môžeme chyby bližného vyjeviť?

Môžeme a máme jich vyjeviť, keď to 1) k dobrému chybného, aneb 2) k zabráněná většího zlého potřebné jest.

157. Jako sa prehrešujeme omlouváním?

Keď na bližného chyby vymyslíme, které on nemá, aneb jeho skutečné chyby zvětšujeme.

„Had, který tajně poštipé, nič méně nemá, nežli ten, který tajně utrhá“. Kaz. 10, 11.

158. Je-li omlouvání aneb utrhaní na poctivostí též velký hřích?

Tento hřích je tím větší,

1) čím znamenitejší je chyba, a čím vážnější je osoba tá, kterou omlouváme;

2) čím větší je škoda, která sa jej skrze to stává;

3) čím více osob to omlouvání počujú;

4) čím horší je úmysel, který pri tom máme.

159. Je-li už aj to hřích, keď omlouvání slýcháme?

Ano, je hřích omlouvání

1) so zalíbením slyšeti,

2) to neprekaziti, keď to môžeme,

3) to skrz otázky a prisvědčením napomáhati.

„Zapleť uší tvoje trním, a neslyš zlý jazyk“. Sir. 28, 28.

160. Čo musí ten činiť, ktorý česť bližního omlúvaním a hanením urazil?

On musí 1) to odvolať a odprositi pytať, 2) vŕseckú učiněnú škodu vynahradiť.

161. Máme-li též odvolať, keď sme pravdivé sice, ale skryté chyby vyjavili?

V tomto páde máme bližního vymlúvať, a dovoleným ináč spôsobom česť jeho vynahradiť.

162. Jak prehřešujeme skrze falešné podezření a opovážlivé posudzování.

Prehřešujeme 1) skrze falešné podezření, keď bez dostatečnej príčiny o bližním něco zlého myslíme; 2) skrz opovážlivé posudzování, keď bez dostatečnej příčiny to zlé za pravdivé a isté držíme.

„Ne súďte, a ne buděťe súděni“. Mat. 7, 1.

163. Čo prikazuje osmý prikaz Boží?

Prikazuje, aby sme

1) vždycky pravdu hovorili,

2) o česť a dobré méno slušně sa starali, a

3) nadevŕsecko jazyk na uzdě držali.

164. Na kolko sa máme aj o našu vlastnú česť starať?

Na kolko to česť Boží, prospech bližného, a povinnosti stavu nášho žádají.

„Nebo opatrujeme dobré né len pred Bohom, ale aj pred ľuďmi“. 2. Kor. 8, 21.

Mravná nauka. Maj v nenávisti faleš a luhání. Nehovor nikdy neláskave o tvojom bližním, ne-súď ho potupnými slovy. Netaj však jeho chyby pred tými, ktorí jich opraviť môžu, n. p. pred rodičmi, učitelmi, predstavenými. +

X D ě v á t ý a d ě s á t ý p r í k a z B o ž í .

„Nepožádáš manželku bližného tvého“.

„Aniž požádáš domu bližného tvého, ani role, ani služebníka, ani děvky, ani vola, ani osla, ani ničeho, čo jeho jest“.

165. Čo zakazuje dĕvátý príkaz Boží?

Zakazuje všeckú žádost, manželku druhého mař, a obvzláštně všecké nečisté myšlénky a žádosti.

166. Sú-li nečisté myšlénky a žádosti vždycky hřích?

Jak dlho sa nám nelúbá, a sa usilujeme jich z mysli vytvoriť, není sú hřích; máme-li ale dobrovolné zalúbení v nich, tedy sú ťažký hřích.

167. Čo máme činiť, keď nečisté myšlénky a žádosti nás pokúšajú?

Máme jím hned z počátku přísně odporovať, a Boha o pomoc vzývať.

168. Čo prikazuje dĕvátý príkaz Boží?

Prikazuje jedině o to sa usilovať, čo počestné a svaté je.

169. Čo zakazuje dĕsátý príkaz Boží?

Zakazuje všecké žádosti, cudzý statek nespravedlivým spôsobom chcéť obdržať.

„Koreň všeho zlého je lakomnost“. 1. Tim. 6, 10.

170. Čo prikazuje dĕsátý príkaz Boží?

Prikazuje, aby sme každému práli, čo jeho jest, a spokojní boli s tím, čo naše jest.

171. Prečo zakazuje Boh nélen slé účinky, ale aj slé myšlénky a žádosti?

Poněvádž zlé myšlénky a žádosti, keď sú dobrovolné, srdce človeka poskvŕňujú, a konečně aj k zlým účinkom privádzajú.

„Človek vidí, čo je zvenku, Pán ale hledi do srdca“.

1. Kr. 16, 7.

Mravná nauka. Vyžeň zlé myšlénky a žádosti vždy rychle a prísne z mysli, rozpamatujúc sa na všaděprítomného Boha, aněb na pekelné tresty.

Mé myšlení, moje činy

Vidí Otec z neba nyní.

Tresty pekla rozjímaj,

Hřích vždy v ošklivosti maj.

Nač by celý svet ti bol,

Keď bys zlý život védol,

Někdy však v hroznej žalosti

Trpel muky na večnosti.

● patoro církevných příkazoch.

172. Majú-li kresťané krom příkazov Božích ešte aj iné příkazy zachovávať?

Ano, příkazy církve.

173. Od koho má církev právo, příkazy dávať?

Od samého Krista, který církvi rozkázal verících v jeho méne věst a řídít.

174. Nemá-li církev žádné iné právo, jak příkazy dávať?

Ona má aj právo, bedliť nad jejich zachovávaním, a predstupníkov trestať.

175. Které sú všeobecné aneb hlavné príkazy cirkévné?

Nasledujúce pať etc. etc.

176. Jak nás zavazujú této príkazy cirkévné?

Ony nás prísne zavazujú, to jest: pod lažkým hríchom.

„Kdo cirkev neposlechně, buď těbe jako pohan a publikán“. Mat. 18, 17.

Mravná nauka. Učin predsavzetí, príkazy a ustanovená cirkve vždycky poniženě a svedomitě zachovávat, aby řa někdy Ježíš Kristus za pobožnú ovečku svojho stáda uznal, které on Petrovi a jeho nasledovníkom pášť rozkázal. ✕

Prvý příkaz cirkve.

✕ Zasvatěné svátky svatit.

177. Čo nám prikazuje cirkev v prvom príkase?

Prikazuje nám svátky, které ke cti Pána našeho a jeho Svatých ustanovila, podobným spôsobom, jak nedělu svatit.

178. Na čo sú svátky Pána ustanovené?

Svátky Pána ustanovené sú, aby sme 1) o tajemstvách našeho vykúpeňá rozjímalí, 2) Bohu za jeho milosti děkovalí, 3) našú horlivost v jeho službe obnovili.

179. Načo sú svátky Svatých ustanovené?

Svátky Svatých ustanovené sú, aby sme

1) Pána zvelebovali pre té milosti, které on jim udělil,

2) aby sme si umínili jích nasledovat,

3) aby sme jich o prímluvu jejich u Boha prosili.

Mravná nauka. Usiluj sa, sviatky práve tak vrúcne a pobožne svätíš, jakoby sa té tajemstvá, ku ktorých pamiatke sú ustanovené, znovu pred očami našimi konaly.

V adventnom čase máme kajicným a dychtivým srdcom prichádzajúmu Vykupiteľovi cestu pripraviť; v pôstnom čase umučená jeho pokáním a seba-zaprením účastnými byť, a s ním na Veľkú noc duchovne povstať. Pri približovaní Turic máme vrúcne po daroch milosti Ducha svätého túžiť, a potom ustavične sa usilovať, s obsáhnutými milostami spolu-pracovať.

Druhý príkaz cirkve.

V nedeľu a ve sviatok celú svätú mšu nabožne slyšať.

180. Čo nám prikazuje cirkev v druhom príkaze?

Prikazuje nám v každú nedeľu a sviatok celej mši svätej s náležitú pozornosťou, uctivosťou a pobožnosťou prítomnými byť.

181. Prečo sa v nedeľu a sviatok obzvlášť slyšani mše svätej rozkazuje?

Ponievadž obeta mše svätej najsvätejšia a najspasiteľnejšia služba Božia je, ktorú Boh najdosťojnejším spôsobom uctýný býva.

182. Kdo je povinný v nedeľu a ve sviatok mšu svätú slyšať?

K tomu sú prísne zavázaní všetci, ktorí dosta-

tečné užívaní rozumu obsáhli; pokád jich dôležité príčiny, jako nemoc, opatrovaní nemocných a týmto podobné, nevymlúvajú.

183. Jako sa prehrešujeme proti druhému príkazu cirkve?

1) Keď svatú mšu, z vlastnej viny celú aneb nejakú časťku zameškáme;

2) keď pri nej dobrovoľnej roztržitosti sa oddávame, šeptáme, smežeme sa, aneb jinak nepočestne sa držíme.

„Pán ale jest v chráme svatém svém, umlkní před nim celá zem“, Hab. 2. 20.

184. Je-li na tom dost, keď v nedělné a svátečné dni tichú svatú mšu slyšíme?

Né; horlivosť pre česť Božú a pre spasení našej duše má nás pobudzovať, abysme aj ostatním službám Božím, obvzľáštně kázni a kresťánskému vynaučováňu prítomní boli; poněvadž aj slyšání slova Božého prislúchá k hodnému svatěňu nedělného a svatečného dna, a je, slovom, dôležitá povinnosť křesťana.

„Kdo je z Boha, slovo Božé slyší; preto vy neslyšitě, že ste neni z Boha“. Ján. 8, 47. — Je to potom aj zlé znamení, keď slyšání slova Božého zanědbáme.

Mravná nauka. Učiň si ten zákon, že v nedělné a svátečné dni před-a popoldnájšej službe Božej a to obvzľáštně ve farskom kostole, pobožně prítomným buděš. X

X Tretí prikaz cirkve.

Čtyridcátý denný póst, čtvoré suché dni a jiné prikázané posty zachovávať; též v pátek a v sobotu od masitého pokrmu sa zdržovať.

185. Čo nám prikazuje cirkve v trefom prikaze?

Prikazuje nám ustanovené posty a zdržování sa od masitých pokrmov zachovávať.

186. Které sú té ustanovené posty?

1) Čtyridcátý denný post, to jest: všecy dni od Popelca až k Velkej noci, krom neděl;

2) Čtvero suché aněb kántrové dni (kantry), to jest: ve stredú, v pátek a v sobotu na počátku čtyř částek roku;

3) Svato-večerní póst (vigilie), to jest: v děň pred svátky.

187. Je-li v týchto ustanovených póstných dnech len zdržování sa od masitých pokrmov prikázané?

V týchto dnoch jest též prikázané, len jedenkrát v dni, a sice né pred poledním jíst. Malé občerstvení večer není predca zakázané.

188. Kdo jest povinný, tímto spôsobom sa postit?

Každý kresťan, který jedenadvacátý rok dokončil, a skrz žádnú platnú príčinu není vymíněný.

189. Kteri sú od prikázaného póstu vymíněni?

Vymíněni sú

1) nemocní ozdravející, a pre starosť slabí;

2) tí, ktorí budúť lážků pracu konajú, aněb kterým by póst ve vyplnění povinností stavu jejích prekážky činil.

190. Kedy je zdržování-sa od masitých pokrmov prikázáno?

Zdržování-sa od masitých pokrmov, pokád sme od toho ne osloboděni, je prikázané:

- 1) v každý pátek a v sobotu;
- 2) v neděle čtyřicetdenného póstu;
- 3) na všechny vlastné aněb prikázané póstné dni.

191. Kdo je povinný od masitého pokrmu sa zdržovat?

Všecci kresťané od sedmého roku veku svého, jestliže jich nejaká rádná příčina, jako nemoc, chudoba, a tým rovné, nevymlúvá.

192. Čo majú ti činit, kteří sa od masitých pokrmov dobre zdržat nemohú?

Majú si od svojho duchovného postýra dovolení vypýtať, a za to jiné dobré skutky konať.

193. Prečo máme prikázané póstné dni a zdržování-sa od masitých pokrmov zachovávať?

Preto,

1) abysme príklad Ježíšov a všechých Svatých následovali;

2) abysme za naše hríchy pokání činili;

3) abysme zlé žádosti naše lahčej skrotili;

4) abysme našu poslušnosť proti církvi katoličkej preukázali.

„Obráttě sa ke mně celým srdcom vašim, s postením, s pláčom, a kvilením“. Joel. 2, 12.

Mravná nauka. Váž si prikaz ten o postu a zdržování-sa od masitých pokrmov, jak taký, který těbe sám Boh skrz církev svoju udělil, a pokládaj si za česť, keď ho dokonále zachovávas.

X

Čtvrtý příkaz církve.

Prinajméněj ráz v roku, svému naríděnému kňazovi sa spovedať, a okolo Velikej noci prevelebnú svätosť oltárnú prijímať.

194. Čo nám prikazuje cirkev ve čtvrtém prikaze?

Prikazuje nám:

1) aspoň jedenkrát v roku naríděnému kňazovi platně sa vyspovedať, a

2) okolo Velkej noci prevelebnú Svätosť oltárnú hodně prijímat. Je to najvrúcnejšá žiadosť cirkve svatej, abysme sa častejšé tejto nevyslovitedelnej milosti účastnými učinili.

Skrz prikaz veľkonočného prijímání hcela cirkev len to uridiť, čo každý kresťan prinajménej činiť musí, jestliže z jej společenstvá vytvoreným byť nechce.

Příklad: prvi kresťané. Sk. ap. 2.

195. Kdo sa rozumí pod „naríděným kňazom“?

Každý kňaz, ktorý od svojho biskupa k slyšání spovedi zplnomocnený je.

196. V ktorém veku sme povinní sa spovedať a prijímať?

Keď sme dost rozumní a vyučení, abysme této Svätosti s prospechom prijať mohli; čo duchovný otec posúdiť má.

Mravná nauka. Učiň predsavzeti, že každý mesiac k spovedi a k svätému prijímání pristúpiš.

P á t ý p r í k a z c í r k v e.

V zapověděný čas svadebného veselá
nedržať.

197. Čo nám zakazuje cirkev v pátém príkaze?

Zakazuje, svadby od prvej neděli adventnej,
až do troch králov; a od popelnej stredy, až do prvej
neděle velikonočnej slavne vydržávať. ✕ ✕ ✕

O p r e s t ú p e n í p r í k a z o v.

✕

O hríchu obecně.

198. Čo je hrích?

Hrích je dobrovolné prestúpení zákona boz-
ského.

199. Kolkonásobným spôsobom môžeme hrešiť?

Môžeme hrešiť:

- 1) zlým myšlením, žadostmi, slovami a skutky;
- 2) aj opuštěním dobrého, čo činiť povinní sme.

200. Sú-li všetky hríchy jednako veľké?

Né; sú ťažké hríchy, aneb smrtedelné; a sú
menšie, ktoré sa aj všedné nazývajú.

„Nekteré hríchy ve svatom Pisme k mrve, jiné ale k
brvau sa pripodobňujú. Mat. 7, 3.

201. Kedy pácháme smrtedelný hrích?

Pácháme smrtedelný hrích, keď Boží zákon v
dôležitej veci dobrovolně prestupujeme.

202. Čo prislúchá k smrtedelnému hríchu?

- 1) Dôležitá vec;
- 2) úplné poznání zlého;
- 3) úplné privolení vóli.

Keď ale nedostatok potrebného poznáňa z vinnej nevedomosti aneb znerozvážená pochádzá, tedy nás ten nevymlúvá.

203. Prečo sa ťažké hrichy aj smrteľnými menujú ?

Poněvadž duša skrze ťažký hriech nadpriroděný život, to jest: posvacující milost ztratí, a večnej smrti aneb zatratěňa vinnú sa činí.

„Máš méně, že žiješ, a mrtvý si“. Zjev. 3. 1.

204. Kedy pácháme všedný hriech?

Pácháme všedný hriech, keď Boží zákon buďto lén v malej veci, aneb né docela dobrovolně prestupujeme.

205. Kedy nebývá přestúpení docela dobrovolné?

Keď rozum nepozná úplně zlé, aneb vóla k tomu úplně nepřivolí.

206. Prečo sa menší hriech aj všedným menuje?

Poněvadž lahšej, ano i bez spovedi odpuštěný bývá, n. p. skrz almužné, slyšání svatej mše a jiné dobré skutky, keď s tymato lútoš nad tímto hriechom spojíme, aneb zavíráme.

207. Máme-li sa len ťažkých hriechů bát?

Né; my sa máme každého hriechu, něch je on ťažký aneb všedný jak toho největšího zlého na zemi bát, a pilně chrániť

„Jako teda můžem tu zlost spáchat, a zhřešit proti Bohu svému“. 1. Mojž. 39, 9.

208. Čo má nás od hriechu odstrašit?

Rozjímání o jeho velkéj zlosti, a jeho zlých následkoch.

209. V čom záleží obzvláště zlost smrtelného hriechu?

Smrteľný hriech je:

- 1) ťažké obrazení Boha, našho najvatšieho Pána;
- 2) ohavná nevdačnosť proti Bohu, nášmu najlepšiemu Otcu;

3) prekladá nevernosť proti Ježišovi, nášmu najdobrotivejšiemu vykupiteľovi.

1) „Polámala si jarmo moje, a rekla si: „Nebudem slúžiť“. Jer. 2, 20. 2) Slyšte nebesá, a ušima pozoruj zem! nebo Pán mluví: synov som vychoval a vyvýchľal, oni ale zapovrhli mňa“. Is. 1, 2. 3. Jestli kdo nemiluje Pána našeho Ježiša Krista, preklinutý buď“. 1. Kor. 16, 22. ✕

210. Z čoho poznávame najlepšej, jak zlé a trestu hodné je obrazení Božé?

1) Z ťažkého trestu zlých andělov a prvých rodičov našich;

2) z večného trestu pekelného, každým ťažkým hriechom zaslúženého;

3) z toho tak trpkého umučenia a smrti, ktoré jednorodený Syn Boží pre naše hriechy podstúpil;

211. Které su následky hriechu smrteľného?

1) Smrteľný hriech odlučuje nás od Boha, a zbavuje nás jeho lásky a prátelstvá;

2) zbavuje nás vŕeckych zásluh a dědictva nebeského;

3) prísny súd Boží na nás donášá, a naposledy večné zatratění.

„Kterí sa dopuštajú hriechu a neprávosti, neprátelé su duše svej“. Tob. 12, 10. Příklad, Kain, Judáš, Podobenstvo o tvrdom boháčovi.

212. Prečo sa máme aj všedných hriechov pilně varovať?

1) Poněvadž všedné hriechy sú obrazení Božé;

2) zbavujú nás mnohých darov milosti, které nám Boh dáť chce

3) přitahují na nás některé tresty Božé, a

4) zvedú nás pomali k těžkým hříchom >

„Kdo v malém je nespravedlivý, aj ve vatšém nespravedlivý jest“. Luk. 16, 10.

Mravná nauka. Synu moj! po vŝecky dni života tvého v pamati maj Boha, a varuj sa, abys nikdá neprivolil hřichu . . . Chudobný sice život veděme; a mnoho dobrého mať buděme, jestli sa buděme Boha bát, a odstúpime od vŝelijakého hřichu, a buděme dobré činiť“. Tob. 4, 6. 23.

O rozličných spósoch hřichu.

213. Které sú ešte obzvláštné spósoby hřichov?

- 1) Seděm hlavných hřichův;
- 2) ŝest hřichov proti Duchu svatému;
- 3) čtyry do něba volajícé hřichy;
- 4) devať cudzých hřichov.

214. Které sú seděm hlavné hřichy?

- 1) Pýcha, 2) lakomstvo, 3) smilstvo, 4) záviŝť,
- 5) obžerstvo, 6) huev, 7) lenivosť.

215. Prečo sa menujú hlavné hřichy?

Poněvádž z nich, jakžto prám z tolko hlavných pramenov, jiné hřichy pochádzajú.

216. Sú-li této hřich vďdy ŝažké?

Ťažké sú, kolkokrát skrze ně nejaká povinnost zruŝená je, buďto proti Bohu, aneb bližnému, anob aj proti nám samým.

217. Kedy hřeŝíme skrz pýchu?

Když seba samých neporádně povyšujeme, Bohu povinnú česť nedáváme, a bližného zapovrhňeme.

Pýcha je v nenávisti pred Bohom, i pred ľuďmi. Počátek jest všeho hrichu. Sir. 10, 7, 15. Příklad: Lucifer, Nabuchodonosor, Holofernes, Farizeus v kostole.

218. Kedy hrešíme skrze lakomstvo?

Keď peňaze a statky neporádně hledáme a milujeme, a proti nůdzu trpícím zátvrdlivým srdcom sme.

„Ništ neni nepravějšého, jako lúbit peňaze; nebo taký aj dušu svoju na predaj má.“ Sir. 10, 10. Příklad: Achab, Giezi, Judáš.

219. Kedy hrešíme skrze smilstvo?

Keď nepoctivé myšlénky, žádosti, slová aněb skutky sebe dovolujeme, které svatú stydlivost urážajú.

220. Jak prehřešujeme skrze závisť?

Keď bližnému dobré neprajeme, a zarmútění sme preto, že sa mu dobre vedě; radujeme sa ale, poněvadž sa mu zle vedě.

„Závisťu ďábelskú prišla smrt na svet; následují ale ho ti kteří sú ze strany jeho.“ Múd. 2, 24. 25.

Příklad: Ďábel, Kain, brati Jozefovi, Saul, Farizeové.

221. Kedy hrešíme skrze obžerstvo?

Keď mnoho jíme a pijeme, aněb nevčas a neporádným sposobom pokrm a nápoj žádáme.

„Kterých (nestrédných) Boh brucho jest.“ Fil. 3, 19.

Příklad: tvrdý boháč.

222. Kedy hrešíme skrz hněv?

Keď sa rozhorčíme nad tím, čo nám protivně jest, nepríslušně sa rozpálíme, a sa k pomstve zvěst necháme.

„Všeliká horkost a hněv, i rozhněvání, i krik, i rúhání něch je daleko od vás, so všeckú inú zlosť.“ Ef. 4, 31.

Příklad: Esau v hněvu chce brata svojho Jakuba usmrtil.

223. Kedy hrešíme skrze lenivosť?

Keď bez chuti a usilovnosti práce naše konáme, a tak povinnosti naše zanedbávame.

„Id k mravcom, o leňuchu! a premysľaj cestu jejich, a uč sa múdrosť.“ Prisl. 6, 6. — Najhorší spôsob lenivosti je duchovná lenivosť, o ktorej Boh hovorí: „Bodaj bys studený bol, aneb teplý! Ale že si vlažný a neniš ani studený, ani teplý, počnem ťa vyvrhovať z úst mojich.“ Zjev. 3, 16.

Příklad: Sluha lenivý; hlúpe panny.

224. Které sú šesť hriechy proti Duchu Svätému?

Šesť hriechy proti Duchu Svätému sú:

1) Opovážlive proti Boskému milosrdenstvu hrešiť;

2) nad Božím milosrdenstvom zúfať;

3) poznanej kresťanskej pravde odpiráť;

4) bližnému svému milosť Božiu nepráť a závidieť;

5) naproti spasiteľnému napomínaniu zatvrdlivé srdce mať;

6) v živote nekajícem až do skonania s pred-savzetím zotrvať.

Příklad: Kain, Farao, Farizeové.

225. Prečo sa menujú tieto hriechy proti Duchu Svätému?

Poněvadž hriechy této milosti Ducha Svatého obzvláštně odporují, preto aj obrátění velmi lažké činá.

„Zatvrdlivi, a neobrezanými srdci a ušami! vy sa vždycky Duchu Svatému protivíte, jako otcové vaši, tak a vy.“ Skut. ap. 7, 51.

226. Které sú do neba volajúce hrichy?

Nasledujúce čtyry:

- 1) dobrovolné mordárstvo;
- 2) hriech sodomský;
- 3) sužovanie chudobných vdov a sirot;
- 4) zadržánie aneb ujímanie zaslúženej mzdy robotníkom a služebníkom.

227. Prečo sa mennú do neba volajúce?

Poněvadž jejích hrozná zlosť tak rečeno do neba o pomstvě volá.

„Hlas krve brata tvého volá ke mně ze zemi.“ I. Mojz. 4, 10.

228. Které sú cudzé hrichy?

• Nasledujúce dēvať: 1) K hříchu radiť; 2) iným kázať hrešiť; 3) k iných hříchom privoliť; 4) iných k hříchu ponúkať; 5) iných hříchy chváliť; 6) pri hříchu mlčať; 7) hříchy netrestať; 8) cudzých hříchov účastným býť; 9) iných hříchy zastávať. X

229. Prečo sa této hrichy menujú cudzími?

Poněvadž hrichy této trebás od iných spáchané, aj nám, jakžto účastníkom, pripočítané bývajú. ➤ •

Mravná nauka. Učiň každé ráno pri vstávaní predsavzeti, že sa pres deň obzvláštně tvojej hlavnej chyby pilně varovať chceš. Večer ale spytuj tvoje svedomí o tom; jestli si zhřešil, lutuj toho, a učiň predsavzeti, že sa z toho najskorej vyspovedáš. Spasitelné napominání přijmi vždy rád a vděčně. Chráň sa obzvláštně cudzých hříchov, které sú tím nebespečnejše, čím méně jich poznáváme, a z nich sa nespovedáváme.

X O čnosťach a kresťánskej dokonalosti.

230. Máme-li s tým spokojní byť, keď sa ťažkých hriechov a nepravostí chránime?

Né; my sa máme aj usilovať vždy lepšími a čnosťnejšími byť, a našemu stavu primeranú kresťanskú dokonalosť dosáhnúť.

„Kdo je spravodlivý, nech sa ešte ospravedlní, a svätý nech sa ešte posvati. Zjev. 22, 11.

O kresťanskej čnosti.

231. Prečo sa máme usilovať, vždy čnosťnejšími byť?

Poněvadž človek len natolko je dobrý a Bohu milý, nakoľko je čnostný.

232. V čom záleží čnosť kresťanská?

Kresťanská čnosť záleží obzvlášť v zetrvanlivej vôli a usilovnosti, to činiť čo sa Bohu líbí.

233. Ako sa čnosť kresťanská podľa svojho pôvodu rozdeľuje?

Rozdeľuje sa na vlátú a vydobytú čnosť.

234. Čo je čnosť vlátá?

Čnosť sa vlátú menuje, pokiaľ je dar Boží, ktorý s posvacujúcú milosťou duši udelený býva, aby túto k nadpriroděným čnostným skutkám náchylnú učinil, to jest: k takým Bohu milým skutkám, ktoré sú večného života hodné.

235. Které čnosti sa vlévajú predovšetkým do duše?

Tri božské čnosti: Víra, nádej, a láska.

236. Prečo sa tieto tri čnosti „božskými čnosťmi“ nazývajú?

Poněvadž rovno od Boha pochádzajú, a sa rovné na Boha vzťahujú.

237. Kedy máme božské čnosti v nás vzbudiť?

Častejšej v živote, obzvláštně:

- 1) v čas tuhého pokúšenia proti týmto čnostiam;
- 2) pri prijímaní svätých svätostí;
- 3) v nebezpečenstvi života, a na smrteľnej posteli. *†*

238. Jak můžeme božské čnosti v nás vzbudit?

Následujícím způsobom:

O Bože moj! verím pevně všechno, čo si zjevil, a mně skrz tvoju církev katolickou předkládáš, aby som veril; nebo ty sy to, večná a neklamná Pravda, mluvil.

O Bože moj! úfám v Těbe; důfám od Těba obsáhnout věčné blahoslavenstvo, a čokolvek tomu mně potřebné a prospěšné je; nebo ty všemohúcí, milosrdný a verný Bože, si to všechno prislúbil.

O Bože moj! milujem Těba z celého srdca a nadevšecko; nebo si najvatšé, a milování najhodnejšé Dobré. Z lásky k Tebe milujem aj mojho bližného, jako seba samého. *poslal*

× **239. Čo je čnosť vydobytá?**

Vydobytú sa volá čnosť, pokúď je hotovosť, ktorú človek s pomocou Božú skrze zetrvanlivé cvičení obsáhne.

240. Jak sa menujú obzvláštně čnosti té, které sa skrze cvičení obsáhnout možú?

Čnosti té sa mravnými menujú, poněvadž naše mravné chování tak spravujú, jak sa to Bohu lúbi.

241. Které sú medzi mravnými čnostmi základné aneb hlavné čnosti, které ostatné v sebe zavirajú?

1) Múdrost; 2) mírnost; 3) spravedlnost; 4) mysli stálost.

242. V čom záleží múdrosť?

Záleží v poznání toho, čo opravdive dobré a Bohu milé je, a v poznání zlého, čo by nás k hriechu zvést mohlo.

„Zkúste, ktorá je vóla Božá dobrá, libezná, a dokonalá.“ Rim. 12, 2.

243. V čom záleží spravodlnosť?

Aby sme dobré vždycky rozsúdili, a preto stále hotoví boli, každému dávať, čo sme jemu povinní.

„Dajte cisarovi, čo je cisarové, a čo jest Božé, Bohu.“ Mat. 22, 21.

244. V čom záleží mírnosť?

Aby sme telesné žádosti a náklonnosti, ktoré nás od dobrého zdržujú, skrotili.

„Zdržujte sa od telesných žádostí, ktoré bojujú proti duši.“ I. Petr. 2, 11.

245. V čom záleží myslí stálosť?

Aby sme sa skrz nijaké prekážky a prenasledování od vykonáňá dobrého odstrašiť nedali.

Příklad: Sedem Machabejských bratov, a matka jejich.

246. Které čnosti sú obzvláštné sedem hlavným hriechom na odpor postavené?

1) Poníženosť; 2) štědrost; 3) čistota; 4) láska; 5) mírnosť; 6) trpezlivosť; 7. horlivosť v dobrém.)

247. V čom záleží poníženosť?

V tom, aby sme poznajúc svoju krehkosť a hrišnosť, všetko dobré Bohu pripisovali, a seba samých za chatrných držali.

248. V čom záleží čnosť štědrosti?

V ochotnosti, ze svojho núdzným pomáhať, aneb jiným chvalitebným cílom prispeť.

249. V čom záleží čnosť čistoty?

V zdržovaní-sa od všetkých nečistých rozkoší a žádostí, ktoré svatú stydlivosť rušá.

250. V čom záleží láska?

V tom, aby sme všetkým ľuďom dobré práli, radosti a žalosti bližného úprímně účastnými bývali.

251. V čom záleží mírnosť?

V panovaní nad sebou samými, obzvláštně nad chuťú, aneb nad svojú žádostú po jídle a nápoji.

252. V čom záleží trpezlivosť?

V ukrotení všetkých pomstlivých žádostí, a všetkého pohnutíá skrze nespravedlivý hnev a nevolu.

253. V čom záleží horlivosť v dobrem?

V tom, aby sme ochotně a rádi Bohu slúžili, jeho slávu podľa možnosti rozširovali, a všetké povinnosti naše verně plnili.

Mravná nauka. Bez zetrvanlivého bojování proti tvojim zlým náklonnostám nikdy sebe kresťanské čnosti nezískáš, preto bojuj verně až do smrti, a Boh ti dá korunu života. X

X O kresťanskej dokonálosti.

254. Preto máme všetci po dokonálosti nášmu stavu primeranej túžif?

Preto:

1) Poněvadž Pán a Spasiteľ náš k všetkým hovorí: „Buďte dokonálí, jako váš Otec nebeský dokonalý jest“; Mat. 5, 48.

2) Poněvadž Boha z celého srdca svého, a ze všetkej dušeovej, ze všetkej mysliovej, a ze všetkej sílyovej milovať máme. Mark. 12, 30.

3) Poněvadž tím blahoslavenější buděme v nebi, čím svatější život na zemi veděme.

255. V čem záleží kresťanská dokonalosť?

Kresťanská dokonalosť v tom záleží, aby sme slobodní od všeckej neporádnej lásky k svetu a k sebe samým, Boha nadevšecko, a všecko v Bohu milovali.

„Čo mi jest na nebi, a bez teba čo by som chcel na zemi? Bože srdca mého, a děl moj Božé na veky.“ Žalt. 72, 25, 26.

256. Která jest obzvláštně cesta k dokonalosti?

Nasledování Ježíša Krista.

„Chceš-li dokonalým být . . . nasleduj mňa.“ Mat. 19, 21.

257. Které obzvláštně prostředky poradil Kristus k dosáhnutí dokonalosti?

Obzvláštně té, které evandělické rady nazýváme.

258. Které sú té evandělické rady?

1) Dobrovolná chudoba; 2) večná čistota; 3. ustavičná poslušnosť pod jedným duchovným vrchním.

259. Prečo sú evandělické rady obzvláštně prostředky k dokonalosti?

Poněvadž skrze ně člověk všecko, čo má a je, Panu Bohu obetuje: zevnúterné statky skrze slúb chudoby, tělo skrze slúb čistoty, dušu aněb vůlu skrze slúb poslušnosti.

260. Kdo je zavázaný, evandělické rady zachovávat?

Reholnické osoby a všecci, kteří sa skrze slúb k tomu zavázali.

Zavázují sa aj svetski kňazi pri prijímaní vyšších posvatění k večnej čistotě, aby sa tak dokonále a nerozdílně službe Božej a bližného odevzdat mohli.

„Kdo ženu nemá, pečuje o to, čo jest Pána, jakoby sa lubil Bohu. A kto je se ženú, pečuje o to, čo je tohoto sveta, jakoby sa lubil žene, a rozdelený je.“ I. Kor. 7. 32. 33.

261. Môžeme-li tiež aj ve svetském stave dokonálý život vést?

Ano; keď nežijeme podľa ducha sveta, ale podľa ducha Ježiša Krista.

„Miluje-li kdo svet, láska otca není v ňom. Nebo všecko čo jest na svete, jest žádost těla, a žádost očí, a pýcha života.“ 1. Ján. 2, 15, 16. — „Kdo ducha Kristového nemá, ten není jeho.“ Rím. 8, 9. X

X 262. Odporaje-li ale duch sveta duchu Ježiša Krista?

Ovšem, jako to zreteľně z výpovědí Ježišových vidíme, které sa osem blahoslavenství nazývajú.

263. Jak znějú osem blahoslavenství?

1) Blahoslavení sú chudobní duchom; nebo je jích jest královstvo nebeské.

2) Blahoslavení sú tichí; nebo oni zemú vládnúť budú.

3) Blahoslavení sú, ktorí pláčú; nebo oni potěšení budú.

4) Blahoslavení sú, ktorí lačnejú a smadnú po spravедности; nebo oni nasytění budú.

5) Blahoslavení sú milosrdní; nebo oni milosrděnstvá dojdú.

6) Blahoslavení sú čistého srdca; nebo oni Boha vidět budú.

7) Blahoslavení sú pokojní; nebo oni syny Božími nazváni budú.

8) Blahoslavení sú, ktorí protivěnstvo trpá pre

spravedlnosť; nebo jejich jest královstvo nebeské.“
Mat. 5, 3—10

264. Jak sa poznáva z osem blahoslavenství, že duch sveta odporuje duchu Kristovému?

Poznává sa to odtiaľ, poněvadž svet prám tých za bídnych a bláznivých pokládá, kterých Kristus Pán za blahoslavených vychvaluje.

265. Jaké prostředky musí každý kresťan, něch je on kterého kolvek stavu, užívat, aby dokonalost dosáhnul?

On musí:

1) rád sa modliť, pilne slovo Božé slyšať, a častejšej sväte svátosti prijímať;

2) seba samého stále premáhať, a zapreť;

3) svoje každodenné práce v stave milosti, a bohumilým spôsobom vykonávať.

„Kdo chce za mnú přijít, něch zapre sám seba, a vezme križ svoj, a nasleduje mňa.“ Mat. 16, 24.

266. Jak máme seba samých zapreť?

Máme sebe všeličo odepreť, čo nám milé a príjemné jest, a aj dovolené veci seba odňať, aby sme sa od nedovolených tím lahšej zdržali.

267. Jak môžeme najlahšej naše každodenné práce bohumilým spôsobom vykonávať?

Keď si predstavíme, jak jich Ježiš Kristus vykonával, a sa usilujeme jeho z lásky nasledovať.

268. Jak máme podľa príkladu Kristovho každodenné práce vykonávať?

Pilně, trpezlive a s úmyslom, Bohu sa lúbiť.

269. Jak máme obed požívať?

Máme pred ním a po ňom sepnutými rukami sa modliť, a pri ňom mírně a počestně sa držať.

270. Smíme sa v pravý čas počestne bavíť!

Smíme, zábavu však máme zasvätiť dobrým úmyslom, a níkdy mravopochestnosť nezrušíť.

271. Jaké má byť naše obcovanie s bližným?

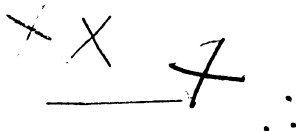
Musí byť: 1) prívetivé, aby sme nikoho neobrazili, 2) opatrné, aby sme snád nejakým spôsobom k zlému svedení neboli.

272. Jak sa máme držať v protivenstvách?

Máme si rozvážiť, že od Boha pochádzajú, jich Bohu obetovať, a jeho o milosť prosiť, aby sme jich dobré užili.

Mravná nauka. Néch jest aj тебе povedáno, čo Boh Abrahamovi hovoril: „Chodívaj predemnú, a buď dokonálny“. 1. Mojž. 17, 1. Usiluj sa pilne každý deň pobožnejším a čnostlivejším byť.

„Synu moj! služ Bohu dokonálým srdcom, a myslú dobrovoľnú; nebo Pán spytuje všecké srdcá, a všecké myšlénky duši rozumi. Budeš-li ho hľadať, najdeš ho; jestliže ho opustiš, zavrhně ťa na veky.“ 1. Kron. 28, 9.

odl

+

Třetí hlavní částka.

O prostředkoch milosti.

odl

O milosti obecně.

+

1. Můžeme-li z vlastní naší síly příkazy zachovávat, a spasení být?

Né; my k tomu potřebujeme milost Božú.

„Beze mňa ničeho nemožetě učiniť,” hovorí Kristus.

Ján. 15, 5.

2. Co rozumíme pod milostí Božú?

Pod milostí Božú rozumíme tu vnútornú, nadpřiroděnou pomoc aněb dar, kterou nám Boh pre zásluhy Ježíša Krista k nášmu věčnému spaseňu uděluje.

3. Kolkonásobná jest táto nadpřiroděná pomoc a dar, aněb milost ve vlastném smysle?

Dvojnásobná:

1) milost pomoci, která sa aj skutečnú milostí nazývá;

2) milost posvacující, která sa aj zostávající, trvající, aneb ospravedlňující menuje.

O milosti pomoci.

4. V čem záleží milost skutečná, aneb milost pomoci?

Skutečná milost záleží v tom, že Boh náš rozum osvětluje, a vůlu naši pobudzuje, zlého sa varovat, dobré chcet a vykonať.

5. Na kolko nám jest milost pomoci potrebná?

Je ona nám tak potrebná, že bez tejto milosti nič ani to najmenšie k našemu spaseňu začať, pokračovať, aneb ho dokonať nemožeme.

„Boh jest, který spůsobuje ve vás i chcet i dokonať.“ Fil. 2, 13. „Né že by sme dostateční boli myslet něco (k spaseňu potrebného) sami od seba, jakožto sami od seba: ale dostatečnost naša z Boha jest.“ 2. Kor. 3, 5.

6. Uděluje-li Boh všeckým ľuďom svoju milost?

Ano, Boh uděluje všeckým ľuďom dostatečnú milost, aby oni sebe prináležící příkazy zachovávat, a spasení býti mohli.)

„Boh chce, aby všecci ľudé spasení boli, a k poznání pravdy prišli.“ 1. Tim. 2. 4. „Boh nič nemožného neprikazuje, leč prikazující napomíná činit, čo možeš, a pytať, čo nemožeš, a napomáhá, abys mohol.“ Snem Trid. sed: 6.

7. Čo musí ale člověk se svej stránky činit, aby mu milost k spaseňu slúžila?

On nesmí jej odporovat, ale musí verně s nů spolupracovat.

„Napomináme vás, aby stě milost Božů na darmo nepřijimali.“ 2. Kor. 6, 1.

8. Může-li člověk milosti Božej aj odporovat?

Ano, může jej odporovat; nebo milost Božá nenutí vůlu člověka, leč nechává jej dokonálú slobodu.

„Dnēs jestli hlas Jeho slyšíte, nezatvrdjíte srdcá vaše.“
Žalt. 94, 8.

Mravná nauka. Pros Boha každoděnně o jeho milost, a varuj sa pilně, abys pred nů tvoje srdce nezavíral. „Hle, stojím pri dverách, a klopem; kdo slyší hlas moj, a otvorí mi dvěre, vejďem k němu, a buděm s ním večerať, a on se mnů.“ Zjev. 3. 20.

O milosti pos|vacujícíej aneb o milosti
ospravedlněňá.

9. Čo jest milost posvacujícíá?

(Ona jest nezaslůžený nadpriroděný dar, který Duch svatý duši našej uděluje, skrz který my z hrišník|ov spravedlivými dětmi Božími, a dědičmi království nebeského býváme.)

10. Prečo posvacujícíá milost sa „nezaslůženým darem“ nazývá?

Poněvadž jest celkom slobodný dar zlutujícíej sa nad člověkom lásky Božej.

„Všecci ospravedlneni darmo skrze milost jeho, skrze vykúpení, které jest skrze Krista Ježíša.“ Řím. 3, 24.

11. Prečo posvacujícíá milost sa aj „milošťú ospravedlněňá“ menuje?

Poněvadž skrze posvacujícíú milost člověk ospravedlněný, to jest: ze stavu hříchu do stavu spravedlivosti a svátosti preložený bývá.

12. Čo teda obsahuje v sebe ospravedlnění hrišníka?

1) Očistění od všeckých, aspoň ťažkých hri|chov, spolu s odpuštěním večných pokút;

2) posvatění a obnovení vnútorného člověka.

„Obmytí stě, posvatění stě, ospravedlnění stě ve ménu Pána našeho Ježíša, a v duchu Boha našeho.“ 1. Kor. 6, 11.

13. Odkiaľ počína ospravedlnení človeka?

Od predchádzajúcej milosti, ktorá osvēcuje a vzbudzuje hrišníka, aby sa k Bohu obrátil.

14. Čo musí hrišník ze svojej stránky činiť, aby ospravedlnení obsáhol?

On musí pomocú milosti:

- 1) prede vsem veriť, čo Boh zjevil;
- 2) odpustění úfať, začať Bohomilovať, a za svoje hrichy lutovať;

3) svätosti krstu, aneb keď je pokrstěn, svätosti pokáňá účastným sa učiniť.

15. Čo obsáhne hrišník ve svätosti krstu aneb pokáňá?

(Obsáhne posvacujícú milosť, skrze ktorú skutočne spravdivým, Bohu milým deťatom Božím a dědičom života večného bývá.)

16. Jak dlho zostáva posvacujicá milosť v duši ospravedlneného?

(Pokád ospravedlnený nijaký smrteľný hriech nespáchá. *počal*)

17. Jaké ovoce prinášá ospravedlnený človek s milosťou?

(Dobré, to jest: záslužné skutky; „nebo každý dobrý strom nese dobré ovoce.“ Mat. 7, 17.)

18. Môže-li človek v stave hriechu smrteľného nečo dobrého činiť?

(Môže sice dobré činiť, ale bez zásluhyprenebe.)

19. Je-li teda to dobré, které v stave hriechu činíme, nenáležité?

(Né: ono jest radnej velmi užitečné, k tomu, aby

sme od božského milosrdenství milost obrátěná, někdy aj odvrátění časných pokút obsáhli. >

„Hrichy tvoje almužnami vykupuj, a nepravosti tvé milosrdenstvom nad chudobnými: asnáď odpusti Boh hrichy tvé.“ Dan. 4, 24.

Příklad: Ninivitě.

20. Čo zasluhujeme skrze dobré skutky, které v stave milosti konáme?

Zasluhujeme: 1) rozmnožení posvacující milosti; 2) věčné spasení.

21. Odkád mají také dobré skutky vnitřní cenu aneb zásluhu?

Z nekonečných zásluh Ježíša Krista, kterého živými údami my skrz posvacující milost býváme.

22. Musí-li každý křesťan dobré skutky vykonávat?

Ano: nebo „každý strom, který nenese ovoce dobré, vyřadí a do ohně uvrhnutý bude.“ Mat. 3, 10.

23. Které dobré skutky máme před všickými jinými konávat?

1) Té, které příkazy Boží a církevní všickým křesťanom prikazují;

2) které ku vyplnění povinnosti našeho stavu potřebné a užitečné sú.

24. Které dobré skutky nám v písmě svatém obzvláště poručané bývají?

<Modlitba, půst a almužná> skrze které sa všecké skutky pobožnosti, zapírání seba a lásky k bližnému rozumá.

„Modlitba s půstem a s almužnami lepší jest, nežli poklady zlata shromažďovat.“ Tob. 12, 8.

25. Na č^o hledí Boh obzvláštně při našich dobrých skutcích?

Na dobrý úmysel, skrz který aj při chatrných skutcích velkú odplatu od Boha obsáhnúť možeme.

26. Č^o jest dobrý úmysel?

Dobrý úmysel jest dobrá v^ola Bohu slúžiť, a jeho ctiť. „Budto jítě, budto pijetě, aněb čokolvek jiného činítě, všecko k sláve Božej čⁱněť.“ 1. Kor. 10. 31.

27. Jako možeme dobrý úmysel vzbudit?

O moj Bože! obetujem těbe všecky moje myšlénky, slova a skutky k tvojej cti a sláve. Aneb Moj Bože a Paně! všecko k tvojej cti!“

28. Kedy máme dobrý úmysel vzbudit?

Velmi spasitedelně jest, dobrý úmysel častejš^e v dni, a obzvláštně každé ráno vzbudit.

29. Jakých prostředkov máme nejvíce užívat, aby sme milost obsáhli?

〈 Svaté svátosti a modlitbu. 〉

30. Udělují-li nám oba této prostředky milost jednakým spósobem?

〈 Né; nebo svátosti sposobují v nás milost, a modlitba vyprosuje nám milosti. 〉

Mravná nauka. Usiluj sa pečlive, skrze varování sa hríchu a vykonání dobrých skutkov posvacujícú milost stále v srdci svém zachováť.

orch. ✕ O svatých svátostích.

31. Č^o jest svátost?

Svátost jest viditedelný od Ježíša Krista ustanovený znak, kterým sa nám neviditedelná milost, a vnúterné posvatění uděluje.

32. Čo prináleží k svätosti?

K svätosti prináleží tri častky: 1) viditeľný znak; 2) neviditeľná milosť; 3) ustanovení od Ježiša Krista.

33. Vysvetľujú-li jediné tyto znaky tu milosť?

Né, onysposobujú aj tú milosť, ktorú vyznamenávajú, jestli z našej stránky žiadne prekážky nečiníme; preto aj silnými aneb účinnými znaky sa menujú.

34. Jakú milosť udávajú svätosti?

1) Všecké svätosti udávajú aneb rozmnožujú posvacujúcú milosť; 2) každá svätosť udávuje ešte jiné obvzlaštne milosti, pre ktoré ustanovená je.

35. Jako musíme sväté svätosti prijať, aby nám této milosti přinesly?

My jich musíme hodně, a s náležitým připravením přijat.

36. Jaký hřích spáchá ten, který některú svätou svätost nehodně přijme?

On spáchá velmi těžký hřích, totižto: svato-krádež.

37. Nevysí-li hodnosť svätosti od hodnosti aneb nehodnosti kňaza?

Né; nebo svätosti nemajú svoju moc od toho, který jich rozdává, leč ze zásluh Ježiša Krista, který jich ustanovil.

38. Kolko svätostí nstanoval Ježiš Kristus?

Sedem: 1) krst, 2) birmování, 3) svätosť ol-tárnú, 4) pokání, 5) posledné pomazání, 6) posvatění kňazství, 7) stav manželský.

39. Odkiaľ víme, že Kristus sedem svätostí ustanovil?

Víme to, ponévadž cirkiev, „ktará jest stlp a utvrdení pravdy,“ (Tim. 3, 15), to vždycky učila.

Ne len katolíci ve všetkých stoliách, ale aj dosavádni Recí, Rusi, a všetké sekty (roztržky), ktoré v prvých stoliách od katolíckej cirkve odpadly, sedem svätostí majú. Je to zjavný úkaz, že učení o sedem svätostiách tak starodávne jest, jako cirkiev.

40. Jaké sa rozdeľujú sväté svätosti?

Rozdeľujú sa:

- 1) na svätosti živých, a svätosti mrtvých;
- 2) na také, ktoré len jedenkrát v živobytí, a také, ktoré častejši prijať môžeme.

41. Které sú svätosti živých?

Svätosti živých sú: 1) birmování, 2) svätosť oltárna, 3) posledné pomazání, 4) posvätení kňazstva, 5) stav manželský.

42. Prečo sa svätosti živých menujú?

Ponévadž ti, ktorí jích prijímajú, nadpriroděný živoť, to jest: posvacujúcú milosť mať musá.

43. Které sú svätosti mrtvých?

Svätosti mrtvých sa menujú: krst a pokání.

44. Prečo sa menujú svätosti mrtvých?

Ponévadž pri jejích prijímaní život milosti ešte nemáme, aněb aspoň mať nemusíme.

45. Které svätosti sa môžu len jedenkrát v živote prijať?

Krst, birmování, a posvätení kňazstva.

46. Prečo sa této svätosti len jedenkrát prijať môžu?

Ponévadž vtlačujú duši znak nezrušiteľný; to-

tižto posvätení a hodnosť uděľujú, ktorá večne trvá, buďto k odsúdenú aneb k oslávenú.

47. **Odkiaľ pochádzajú té ceremonie (obrad), ktoré krom znakov od Krista ustanovených, pri uděľovaní svátosti sú v obyčaji?**

Od cirkve, ktorá jích pomocú Ducha svatého k rozmáhánú pobožnosti a uctivosti ustanovila.

Mravná nauka. Maj v uctivosti svaté svátosti, jak velmi drahé od Krista uriděné prostředky milosti; ďakuj Bohu vrúcně za ně, a varuj sa skrze zlorečení aneb nehodné přijímání jích znesvatit.

O svátosti krstu.

48. **Která jest prvá, a najpotřebnejší svátost?**

Prvá a najpotřebnejší svátost jest krst.

49. **Proč je krst prvá svátost?**

Poněvadž pred krstom žádnú jinú svátost platně přijat nemůžeme.

50. **Proč je krst najpotřebnejší svátost?**

Poněvadž bez krstu žádný spasený býti nemůže.

„Jestli sa nenarodí kdo znovu z vody, a z Ducha svatého, nemůže vejist do královstva Božího.“ Ján. 3. 5.

Jako sa vodi tým dětkám, které bez krstu zemrú, Boh nám nezjevil. My len to vieme, že oni Boha ne užírajú, ale ani sú-není trestané, jako ti, kteří osobně zhřešili.

51. **Čo jest krst?**

Krst jest svátostí, v kterej člověk skrze vodu a slovo Boží od všelijakého hříchu očistený a v Kristu k životu večnému znovu zroděný a posvatěný bývá.

52. **Proč hovoríme, že krst „skrze vodu, a slovo Boží“ sa stává?**

Poněvadž krst sa uděľuje, když vodu lejeme na

hlavu, aneb na tělo toho, který křtěný bývá, a spolu této slova říkáme: „Já těba křtím ve ménu Otca, i Syna, i Ducha svatého. Amen.“

53. Prečo hovoríme, že človek v krste od všetkých hriechu očistený bývá?

Poněvadž v krste hřích dědičný, a všecké před krstom spáchané hřichy, odpustěné bývají.

54. Odpustí-li sa též aj trest hriechu?

Ano, jak časný, tak aj večný trest v krste sa odpúšťa. *počít*

55. Prečo zostávajú aj po krste nektelé následky hriechu dědičného, jakožto: smrť, zlá žiadostlivosť a mnohá bída?

1) Aby sme sami zkusili trestu-hodnosť a hroznosť hřichu, a tím vícej ho nenáviděli;

2) aby sme skrz bojování a trápení hojnejše zásluhy získali pre království nebeské.

56. Prečo hovoríme ďalej, že človek k životu večnému znovu zroděný a posvatěný bývá?

Poněvadž človek v krste ne len od všetkých hřichov očistěný, ale též duchovným spôsobom premenený, posvatěný, děťa Božé, a dědič královstva nebeského učiněný bývá.

57. Skrze čo sa stává toto duchovné premenění a posvatění?

Ono sa stává skrze posvacující milosť, kterou Duch svatý spolu s božskými čnostmi do duše vlévá.

„Láska Božá rozletá je v srdcích našich skrze Ducha svatého, který nám jeat udělený.“ Rim. 5, 5.

58. Prečo dokládáme k tomu ešte té slova: „v Kristu“?

Aby sme vyznamenali, že človek všecky této

milosti obsahuje, poněvadž skrze krst s Kristom zjednotěný a církvi jeho vtělený bývá.

59. Kedy dal Kristus ten príkaz krstíť?

Když před svým na nebe vstúpením k apoštolom hovoril: „Idúce, učťe všecké národy, krstíce jích ve méne Otca, i Syna, i Ducha svatého.“

60. Kdo može platně krstíť?

Každý člověk; předca však, krom potreby len jediné kňaz, a síce farský kňaz má krstíť.

61. Je-li krst nekatolíkovi též platný?

Platný je, keď sa pri ňom všetko dokonále zachováva, čo ku krstu potrebné jest.

62. Jakú vodu máme ku krstu vzáť?

Každá priroděná voda jest dostatečná k platnosti krstu. Předca však máme, kde sa to stáť može, krstnú aněb svatěnú vodu vzáť.

63. Jaký úmysel má mať ten, který krstí?

On musí mať úmysel, opravdive krstíť, to jest: to činiť, čo církev činí, aněb čo Kristus ustanovil.

64. Čo prisľúbíme Bohu pri krste?

My prisľúbíme:

- 1) že učení katolícké silně a stále veriť;
- 2) hríchov a zlých príležitostí sa chrániť, a bohumilý život véšť budeme.

65. Čo majú kmotři obzvláštně pozorovat?

Kmotrové bývajú tak řečeno duchovní rodičové pokrstěného, a zloží v jeho méne vyznání víry, i krstný slub číná; preto

- 1) majú sami horliví katolíci býť;
- 2) v nedostatku rodičov sa starať, aby děla v

katolíckom náboženstvom vycvičené. a dobre vychované bolo;

3) nemôžu s pokrstným, a s jeho rodičmi do stavu manželského vstúpiť.

66. Nemože-li sa krst vody nikdá vynahradiť?

Keď nemožný jest, tedy sa môže krstom žiadosti aneb krstom krvi vynahradiť.

67. Který jest krst žádosti?

Žádost a vrúcná vóla, krst obdržať, spojená s dokonalú lútosťou aneb láskú k Bohu.

68. Čo jest krst krvi?

Smrt mučedelnická pre Krista. *Handwritten: > 1. 1. 1*

Mravná nauka. Nezapomínaj nikdá, čo si Bohu v krste svatom prislúbil, a k čomu ťa knaz pri odovzdání bílého rúcha týmto slovami napomínal: „Prijmi bílé rúcho, které neposkvrnené zaněš před súdnu stolicu Pána našeho Ježíša Krista, abys věčný život dosáhol.“ — Obnovuj častejšej, obzvláště každú nedělu tvoj krstný slub.

Handwritten: X + 1. 1. 1 O svátosti birmování.

69. Čo jest birmování?

Birmování jest svátost, v ktorej pokrstný člověk skrze vzkládání ruk, pomazání a modlitbu biskupa od Ducha svatého posílený bývá, aby svoju víru stále vyznal, a podľa něj verně živý bol.

70. Kdo nás učí, že Kristus svátost birmování ustanovil?

Neklamná katolícká církev so svatým Písmom, a učením svatých Otcov.

„Když uslyšali apoštolové, kteří boli v Jeruzaléme,

že Samaria prijala Slovo Božé, poslali k nim Petra a Jána. Kterí prijdúce, modlili sa za nich, aby prijali Ducha svatého: nebo ešte na žiadného z nich nebol prišol, ale boli len pokrstení ve mene Pána Ježiša. Tedy vzkládali na nich ruky a prijímali Ducha svatého." Sk. ap. 8, 14—17.

71. Čo spôsobí birmovanie?

Birmovanie 1) rozmnožuje v nás posvacujúcimi-
losť; 2) udeluje nám Ducha svatého k boju proti-
zlému, a k zrostu v dobrém; 3) Vtlačuje nám, jakžto
bojovníkom Kristovým, nezrušiteľný duchovný znak.

„Ten, ktorý potvrdzuje nás vami v Kristu, a ktorý po-
mazal nás, je Boh: ktorýžto i zapečatil nás, a dal závdavek
Ducha svatého v srdca naše.“ 2. Kor. 1, 21. 22.

72. Kdo má moc a vládu birmovať?

Moc a vládu birmovať majú vlastne len biskupi,
jakžto nasledovníci apoštolov.

73. Ako udeluje biskup svätosť birmovaná?

Roztáhně ruky nad vŕeckými birmovanci, a
vzývá na nich Ducha svatého; potom na každého
osobitně položí ruku, a pomaže ho so svatú križ-
mú; pri skončení udeluje vŕeckým všeobecne svaté
požehnání.

74. Jak sa koná to pomazání pri svatém birmování?

Biskup činí s križmú znak svatého križa na
čelo birmovanca, a hovorí: „Značím teba znakom
svatého križa, a posilňujem ťa križmú spaseňá ve
meno otca, i Syna i Ducha svatého. Amen.“

75. Z čoho pozostáva od biskupa posvätená križma?

Z oleja olivového a balzáma.

76. Čo znamená olej?

Olej znamená vnútorné posilnení k boju proti
neprátelom našeho spaseňá.

77. Prečo sa s olejom vonný balsám miešáva?

K vyznamenáňu, že sa birmovancovi milosť uděluje, aby sa od zákazlivosti sveta čistým zachoval, a pobožným životom vôňu čnosti rozširoval.

78. Prečo člní biskup na čelo birmovanca znak svatého križa?

Aby vyznamenal, že sa kresťan nikda nemá stydět za križ, ale svoju víru v Ježiša ukrižovaného smele vyznávať má.

„Nehanbím sa za evandélium; moc zaisté Božá jest k spaseňu každému vericimu“. Řim. 1, 16.

79. Prečo dáva biskup birmovancovi po pomázání malý políček?

Aby ho rozpamatal, že on včil povinný jest pře méno Ježiša všecké protivenstva a krivdy trpezlive snášať.

80. Je-li birmování k spaseňu potřebné?

Birmování není nevyhnutědlně k spaseňu potřebné, předca by to hrích bol, keď by sme ho z ne-dbanlivosti aneb z lahkomyseľnosti nepřijali.

81. Kdo může birmování přijat?

Každý pokrstěný člověk. >

82. Jako máme birmování přijat?

1) Máme v stave milosti býť, a Ducha svatého vrúcně o dary jeho prosiť.

2) Bohu slúbiť, že chceme jako dobří kresťané živi býť, a umreť,

3) neodchádzať prv, nežli biskup požehnání udělí.

83. Proč se aj při birmování kmotří?

Aby birmovancov k birmováňú vedli, a jím potom v duchovnom boji radú a skutkom pomáhali.

Kmotri tito musá katolicí, už pobirmovaní, poctivého života a v takom veku býť, aby svoje povinnosti jakžto kmotri plniť mohli. Rodičové nemóžu býť kmotri svojich dětok; kmotri při; birmování mají též ini býť, jako kmotri při krste. Skrze birmování povstává aj duchovné přibuzenstvo tak jako při krste.>

Mravná nauka. Plň vždy bez bázně a smele všecké povinnosti katolického křesťana; a mal-li bys pre tvů viru potupu a přenásledování trpět, tedy si to za česť pokládaj, a raduj sa nad tím podľa příkladu apoštolů. Sk. Ap. 5, 41. *W. F. L.*

O najsvätejšej svátosti oltárnej.

O přítomnosti Krista vo svátosti oltárnej.

84. Co jest najsvätejšá svátost oltárná?

Najsvätejšá svátost oltárná jest pravé tělo a pravá krv našeho Pána Ježíše Krista, který pod způsobmi chleba a vína k pokrmu naší duše skutečně a podstatně přítomný jest.

85. Je-li při najsvätejšej svátosti oltárnej všechno, co sa k svátosti požaduje?

Ano: 1) viditedelný znak, totižto spůsoby chleba a vína;

2) neviditedelná milost — Ježíš Kristus sám, původca a rozdavač všeckých milostí;

3) ustanovení skrz našeho Pána.

86. Kedy ustanovil Ježiš Kristus túto svätú svätosť?

On ju ustanovil pri poslednej večeri, v predvečer svojho trpkého umučenia.

87. Ako ju ustanovil?

Ježiš vzal chlieb, požehnal, lámal a dával ho svojim učedníkom týmto slovami: „Vezmite a jedzte: toto jest telo moje“. Potom vzal kalich s vínom, požehnal, a dával ho učedníkom svým, reknúce: „Píte z toho všecci; toto jest krv moja. — To čiňte na moju památku“.

88. Čo sa stalo s chlebom a vínom, když Ježiš nad nimi té slova vyřekol: „Toto jest telo moje — toto jest krv moja“?

Premenil sa chléb v pravé telo, a víno v pravú krv Ježiša Krista.

89. Čo zostalo ešte po týchto slovách Kristových s chleba a vína?

Nič, jak jejich sposoby.

90. Čo sa rozumí pod sposoby chleba a vína?

Všecko to, čo z chleba a vína do smyslov padá, jakožto: podoba, farba, chuť, vůňa, a t. d.

91. Ako to víme, že Kristus slovami týmto: „toto je telo moje, toto je moja krv“ apoštolom svoje pravé telo a svoju pravú krv odevzdal?

My to víme,

1) poněvadž Kristus už predtím svým učedníkom přislúbil, že on jím svoje tělo opravdive jíst, a svoju krv opravdive pít dá;

2) poněvadž při poslednej večeri zřetelně vyslovil, že to, čo on jím jakžto pokrm a nápoj podává, skutečně jeho tělo a jeho krv je;

3) poněvadž apoštolové a katolická církev vždycky tak verili a učili.

1) „Chléb který já dám, tělo moje jest za život sveta. Tedy sa dohadovali Židé vespolek rikajice: jako může tento nám dať tělo svoje k jeděnú? Preto rekol jim Ježiš: Amen, Amen pravim vám, nebudětě-li jíst tělo Syna človeka, a pít jeho krv, nebudětě mať život v sebe. Nebo tělo moje opravdive jest pokrm, a krv moja opravdive jest nápoj“. Ján. 6, 52. a d.

2) Učení apoštolov obvzvláštně vysvitá z 1. lista sv. Pavla ku Kor. 10, 16 a 11, 23—29; — učení obecnej cirkve z jej bohoslužebných modlitěb a z užitku, z výrokov snemov. ských, z mnohých svedectv sv. Otcov a církevních spisovatelov. Doležitě svedectvi o starodávnosti katolického učení záleži aj v tom, že oddělená recká církev docela to isté veri a učí.

92. Udělll-li Kristus aj svojim Apoštolom tú moc, chléb a víno ve svoje svatě tělo a krv predpodstatif, aneb obrátif a premenif?

Ano, túto moc jím udělll týmato slovy: „To čiňte na moju památku“.

93. Na keho prešla táto moc od apoštolov?

Ona prešla na biskupov a kňazov.

94. Kedy vykonávají biskupi a kňazi túto moc?

Ve svatej mši, když nad chlebom a vínom té slova vyreknú: „Toto jest tělo moje, toto jest krv moja“,

95. Není-li teda po pozdvíhování káden chléb a víno vícej na oltári?

Né; na oltári jest pravě tělo, a pravá krv Ježiša Krista pod spôsobami chleba a vína.

96. Jak dlho zostává Kristus s tělom a krví přítomní?

Tak dlho, pokád sposoby přítomné sú.

97. Je-li pod způsobem chleba len tělo, a pod způsobem vína len krv Kristova přítomná?

Né; pod každým způsobem jest Kristus celý a nerozdělený přítomný, jak on celý a nerozdělený v něbi jest.

98. Když kněz svatů hostiů láme aneb dělí, lámeli on aj tělo Kristové?

Né; on láme aneb dělí len spůsoby; samé tělo Kristové jest v každé částki celé a živé přítomné. >

99. Čo požaduje od nás přítomnost Ježíša Krista v najsvätejšej svátosti?

Aby sme ho často navštívovali, a v najhlubšej pokore a s najvrúcnejšú láskú jemu sa klaňali. (Slávnosť Božého Těla.)

100. Je-li Kristus v najsvätejšej svátosti len preto přítomný, aby aj podľa človečenstva s námi bol?

On je aj preto přítomný, aby sa 1) za nás vo mši svatej obetoval, a 2) vo svatom prijímaní sa za pokrm duše nám podal.

Mravná nauka. Buď náležite bohabojným a pobožným v kostole, kde Kristus Ježíš prebývať ráci; choď ta často, jemu sa klaňať a o milost ho prosiť, a chráň sa každej nepočestnosti.

O o b e t e m š e s v a t e j .

101. Čo jest obeta?

Obeta jest všeobecně viditedelný dar, který Bohu dobrovolne obetujeme, abysme jeho jakžto nejvyššího Pána ctili, a jemu sa klaňali.

102. Či sa nachádzaly v každých časoch obety?

Od počátku sveta sa nachádzaly obety, a v starom zákone od samého Boha boli prísne prikázané.

103. Prečo sú obety starého zákona zase zrušené?

Poněvadž oni len vyobrazovali neposkvrnenú obeť nového zákona, a preto né dlhší jak starý zákon trvať maly.

104. Která jest obeta nového zákona?

Je Syn Boží sám, Ježíš Kristus, který sa skrze svojú smrť na kríži svojmu Otcu nebeskému za nás obetoval.)

105. Či maly se smrti Ježíša všechny obety přestat?

Né; aj v novom zákone, jakžto v zákone milosti má jedna vždy trvající obeta býti, aby sa obeta, která na kríži jednúc vykonaná bola, vždycky obnovovala, a nám jej zásluhy udělené byly.

ermie (106. Bola-li nám také obeta od Boha aj přislíbená?

Ano, už v starom zákone bola skrz obeť Melchisedecha vyobrazená a skrz Malachiasa proroka predpovedaná.

1) Preto je povedáno o Kristovi: „Ty si kňazom na veky podľa rádu Melchisedecha“. Žalt. 109.

2) „Nemám zalíbení ve vás (Židoch), praví Pán zástupcov, a dar nepřijmem z ruk vašich. Nebo od východu slnka až na západ velké jest méno moje medzi národy; a na každém místě přinášají mi těmian, a obetují obetu čistou“. Mal. 1, 10. 11.

107. Která jest tato vždy trvající, od Malachiasa predpovedaná obeta?

Obeta mše svatej.)

108. Kde ustanoví obetu mše svatej?

Ježiš Kristus ustanovil obetu mše svatej, když pri poslednej večeri sám seba pod spósoby chleba a vína otcu nebeskému obetoval, a aj svojím apoštolom túto svoju obetu budúcně sláviť prikázal.

109. Čo jest teda obeta mše svatej?

Obeta mše svatej jest ustavičná obeta nového zákona, v ktorej sa Kristus Pán v spósobách chleba a vína svojmu Otcu nebeskému skrze ruky kňaza nekrvavým spósobom obetuje, jako sa kedysi na križi krvavým spósobom obetoval.

110. Jaký jest rozdíl medzi obetú mše svatej, a obetú na križi?

Obeta mše svatej jest podstatně tá istá obeta, jako obeta na križi, len v spósobe obetováňá jest rozdíl.

Preto hovorí aj svatý Pavel, mluvíc o obetách starého zákona: „Kristus seba samého len jedenkrát obetoval“. Žid. 7, 27; nebo kresťanstvo len jedínú obetu má, ktorú jedenraz na križi naše vykúpení krvavým spósobom spósobilo, a ktorej zásluhy ve svatej mši sa nám ustavičně udelujú.

111. Prečo jest obeta mše svatej tá istá obeta, jako obeta na križi?

Poněvadž sa v obidvoch ten istý obetuje, a obetovaný bývá, Ježiš Kristus Pán náš.

112. Prečo jest spósob obetováňá v obidvoch rozdílný?

Na križi sa Kristus obetoval spósobom krvavým: ve mši ale nekrvavým spósobom sa obetuje, poněvadž on na križi vykonanú obetu obnovuje bez toho, aby vác trpel a umrel.)

113. Keď Kristus vás neumre, ako môže skrze svätú mšu obeta, ktorú on na križi dokoná, obnovená byť?

Obnovená býva, poněvadž sa Kristus vo mši svätej skutočne a práve obetuje pod podobú krvavej smrti, ktorú na križi podstúpil, totižto v oddelených spôsobách chleba a vína.

114. Skrze čo my to preukazujeme, že od apoštolov obeta svätej mše vždycky konaná bývala?

My to preukazujeme:

1) skrze slova svätého Pavla, z ktorých zjavně vysvítá, že už za časov apoštolov kresťané jeden vlastný oltár mali; kde ale jest oltár, tam aj obeta musí byť;

2) skrze neklamné svedectví svätých Otcov, skrz výreky snemov, starodávne modlitby mešné, a skrz mnohé iné cirkévné památky východu a západu.

1) „Máme oltár, z ktorého nemajú moc jesť ti, ktorí stánku slúžia“ (to jest: Židé). Žid. 13, 10.

115. Komu sa obetuje mša svätá?

Obetuje sa len jedině Bohu; slávime však pri tom aj památku Svätých.

116. Ako slávime pri mši svätej památku Svätých?

Když

1) Bohu dakujeme za milosti a blahoslavenstvo jím udělené,

2) jich o jejích přímluvu prosíme.

117. Načo konáme Bohu mšu svätú?

My ju konáme Bohu:

1) jak chvály-obetu k jeho ucti a oslávěnú;

2) jak obetu vďačnosti za všecké od něho obdržané milosti a dobrodění;

3) jak obetu smereňá za mnohé jemu způsobené obrazeňá;

4) jak přósbý-obetu, abysme sebe od něho pomoc vo všeckých potřebách těla i duše vyprosili.

118. Čo spôsobnje mša svatá, jak obeta smereňá?

Že my od božského milosrděnstva 1) milosti lútosti a pokáňá k odpuštěňú hríchov, 2) odpuštění časných pokút za hríchy obsahujeme.

119. Kdo obsahuje a účastný je milosti mše svatej?

Všeobecné milosti obsahuje celá církev, živí i mrtví, obzvláštně ale

1) kňaz, který svatú obetu koná,

2) ti, za kterých ju on obzvláštně obetuje,

3) vsecci, kteří sú jej pobožně přítomní.

120. Které sú hlavné částky mše svatej?

Hlavné částky mše svatej sú: 1) Evandélium, 2) obetování; 3) premenění; 4) přijímání.

121. Čo máme o tých obradoch (ceremoniách) držať, které církev obeti mše svatej pripojila?

Té obrady (ceremonie) mše svatej všecké od najstarodávnejších, mnohé od apoštolských časov pochádzajú; a jejich vznešený, tajemství-plný smysel srdce naše má pobožností a uctívostí naplniť.

122. Prečo sa koná mša svatá v jazyku latinskem?

1) Poněvádž tento jazyk s vírú z Ríma prišol;

2) poněvádž sa on časom nemení, jako živé řeči;

3) poněvádž tím aj jednota v bohoslužbe, i jedi-

nost cirkve na celom svete založená a zachránená bývá.

123. Prečo cirkev pre obetovajúceho kňaza obzvláštné rúcho naridila?

Aby nás pripomínala, že kňaz pri oltári neobetuje vo svej osobe, leč že náместník Ježiša jest, a najsvätejšie Božé tajemstvo slávi.

Mravná nauka. Usiluj sa každodenně s najhlubšú pobožnosťú mši svatej prítomný býť; nebo není žádný iný skutek tak svatý a božský, tak bohatý v milostách a v nebeskom požehnání. — Pri Evanđeltume vzbud v sebe živú víru, v ktorej chceš žít a umreť; pri obetování obetuj seba samého s Ježišom Kristom Otcu nebeskému; pri pozdvihování pokorně sa klaňaj svému Spasitelovi, a pros ho za odpuštění; při přijímání přijímaj aspoň duchovným způsobom, to jest: vžbuď v srdci vrácnu žádost, spojiť sa s Pánom v láskyplnej svátosti.

O s v a t o m p r i j í m á n í .

124. Čo jest svaté přijímání?

Svaté přijímání jest opravdivé požívání těla a krve Ježiša Krista ku pokrmu duše.

125. Je-li nám svaté přijímání od Boha aueb len od cirkve prikázané?

Ono jest aj od Boha prikázané; nebo Kristus Pán zreteľne hovorí: „Amen, Amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna Božého, a pít jeho krv, nebudete mať v sebe život“. Ján. 6, 54.

126. Musíme-li abysme krv Kristovu požívali, aj kalich užívať?

Né; nebo v spôsobe chleba prijímame aj jeho krv, poněvadž už tam jeho celého s človečenstvom a Božstvom prijímame.

Preto prislubuje Kristus aj tím večný život, ktorý jeho len v spôsobe chleba prijímajú: „Budě-li kdo jest z chleba tohoto, živý budě na veky“. Ján. 6, 52 a 59.

157. Prečo ustanovil tedy Kristus najsvätejšú svatosť pod oboma spôsobmi?

Poněvadž on ju spolu jak obetu ustanovil, ku ktorej oba spôsoby potrebné sú.

Není to preto žádný všeobecný prikaz, keď Kristus hovorí: „Pitě z něho všecci“; leč toto sa len Apoštolov a tých týká, ktorí jich v kňazskom úrade, jakžto obetující kňazi nasledujú. Preto aj kňazi, keď svatú obetu skutečně nekonajú, len pod jedním spôsobom prijímajú.

128. Prečo podává církev katolická přijímání ve- rícím len pod jedním způsobom?

1) Aby svatú krv od zneuctěná zachovala;

2) aby přijímání svatej svátosti všecným ulahčila;

3) aby tím proti blúdom preukázala, že Kristus v jednom každom spôsobe prítomný jest.

Už za prvých časov cirkve nekerínezdraví, uvaznení, a všecci ti, ktorí doma prijímali, najsvätejšej svátosti len pod spôsobom chleba učastní boli.

129. Jaké milosti nám uděluje svaté přijímání?

1) Spojuje nás docela s Kristom, a rozmnožuje posvacující milost;

2) oslabuje naše zlé náchylnosti, a dává nám chuť a sílu k dobrému;

3) očisťuje nás od všedných hriechov, a zachováva nás od smrteľných hriechov;

4) je zádavok nášho budúceho z mŕtvých-vstáňa a večného spaseňa.>

130. Dostáva-li jeden každý so svätým prijímaním aj milosť?

Né; kto nehodně, to jest, v stave hriechu smrteľného prijíma, zatratení sebe pripravuje.

„Kdokolvek budě jíst chléb tento, aněb z kalicha Pána piť nehodně, viněn budě těla a krvi Pána, odsúdení sebe ji a pije; nerozsúdujice tělo Pánové“. 1. Kor. 11, 27—29. Pripodobnění k arche úmluvy, která pobožným Israelitom štastí a požehnání, bezbožným ale filistejom neštastí a klatbu prinášala.

<131. Jaký hriech spáchá ten, který sa opováží nehodně prijímať?

1) On spáchá podobně Judašovi najhroznejšú svatokrádež, nebo proti tělu a krvi Pána prehřeší.>

2) On sa činí vinným najohavnejšej nevďačnosti, nebo božskému Spasiteľovi činí najhroznejšú potupu v tej dobe, když od něho najvatší úkaz lásky obdržuje.

132. Které sú častokrát následky nehodného prijímania už v tomto živote?

Zaslepenosť a zatvrdilosť srdca, nezrídka aj náhlá smrť a jiné časné pokuty.

Příklad: Nešťastná smrť Judáša, o ktorom Spasiteľ hovoril: „Dobre by mu bolo, aby sa nebol narodil človek ten“. Mat. 26, 24.

<133. Čo musíme tedy činiť, keď sme ťažký hriech spáchali?

Musíme pred svätým prijímaním platně sa vyspovedať.

„Něch skusi sám seba člověk; a tak jic z toho hleba, a z kalicha pije“. 1. Kor. 11, 28.

134. Jako sa musíme ďalej podľa duše pripraviť?

Musíme 1) sa usilovať, srdco aj od všedných hriechov očistiť, 2) horlivosť a pobožnosť v ňom vzbudiť. >

135. Člhá-li aj všedné hriechy sväté prijímaní nehodné?

Nečiňá sice nehodné a svatokrádežné, ale umenšujú jeho účinky.

136. Skrze čo môžeme horlivosť v srdci vzbudiť?

Skrz spasitedelné rozjímání a pobožné cvičení.

137. Které sú najlepšie cvičenía pred svätým prijímaním?

1) Víra a poklona; 2) pokora a lútosť; 3) nádej, láska a vrúcna žadosť.

< **138. Jako sa musíme aj podľa tela pripraviť?**

Musíme 1) lační byť, totižto: od polnoci ničeho nepožívať, 2) v počestnom oděve pristúpiť.

139. Kdo jest od prikazu „lačným byť“ vymíněný?

Nebezpečně nemocní, kteří sväté prijímaní jak pocestnú strovu prijímajú. >

140. Jako máme k stolu Pána pristúpiť?

S největší uctivosťou, sepnutými rukami a spuštěnými očima.

141. Jako sa máme pri prijímaní svätej hostii držať?

Máme bílú šatku před sebou držať, hlavu vy-zdvihnúť, jazyk na spodnú gambu vyložiť, a tak svätú hostiu uctive požívať.

Dajme pozor, abysme svätú hostiu nedržali v ústách,

pokád je docela rozpustěná. Keď sa nám na jásna prilepi, tak ju ne prstom, než jazykom máme odlepiť.

142. Čo máme po svatom prijímaní činiť?

Máme sa s najväčšou mravopočestnosťou na ne-ktoré pokojné miesto v kostole odebrať, a tam ešte nejaký čas v pobožnej modlitbe zetrvať.

Žádný čas neni drahší, štedrejší nad čas svatého prijímanía; preto sa má jak len možno najlepšie užívať. Zaisté by to zlé znameni bolo, keby sme ani pol aneb aspoň čtvrt-hodiny v modlitbe s láskavým Spasiteľom nesetrvali.

143. Jaké modlitby máme po svatom prijímaní ob-vzlaštne vykonať?

Také, ktorými sa pred Bohom uponižujeme, jemu ďakujeme, jemu sa obetujeme, jeho milujeme, a ho o milosti prosíme.

144. Jaké máme deň prijímanía stráviť?

Máme ho, na kolko len možno, v spasiteľných cvičeniách stráviť, a svetských veselostí a rozkoší sa varovať.

Mravná nauka. Učín predsavzeti, kedykol-vek jest těbe možno, k stolu Pána pristúpiť; a tak čisto a pobožně, jak len můžeš, chleba andělský požívať.

O p o k á n í.

145. Čo jest svátost pokání?

Pokání jest svátost, v kteréj kňaz na míste Bo-žom hříchy odpúšťá, když hříšník srdečně za ně lu-tuje, znich úprímně sa spovedá, a vólu má dosti-učiniti.

146. Odpúšťá-li kňaz hriechy opravdive, aneb označuje-li jedine, že sú odpúštené?

Kňaz odpúšťá hriechy skutočné a opravdive podľa moci sebe od Krista udeleney.

147. Kedy Kristus udělil moc hriechy odpúšťat?

Když po svojom z mrtvých vstání vdychnul na Apoštolov a rékol: „Prijmite Ducha svatého. Kterým odpustite hriechy, odpúšťajú sa jím, a kterým zadržité, zadržané sú“. Ján. 20, 22. 23.

148. Či Kristus jedine apoštolom udělil túto moc?

Né; on ju aj všeckým tým udělil, ktorí apoštolov v kňazskom úrade nasledovať mali, jako to cirkv vždy verila a učila.>

149. Prečo musela tá moc, skrz ktorú sa hriechy odpúšťajú, od apoštolov aj na jejich nasledovníkov prejsť?

Poněvadž Kristus svoje prostredky spaseňá pre všecké časy a pre všeckých lidí ustanovil, kteří potrebu mají na ně.

150. Můžú-li všecké hriechy odpúštené být?

Ano, všechny hriechy které člověk po krste spáchal, můžú odpúštené být, když sa z nich s potrebně kajícím srdcom spovedáme.>

Jestliže vyznáme hriechy naše: verný jest Boh a spravedlivý, aby nám odpustil hriechy naše, a očistil nás od všeckej neprávosti“. 1. Ján. 1, 9.

151. Prečo ale musíme vyznať sa z hriechov, abysme jejich odpúštění obdržali?

Poněvadž to Kristus při ustanovení svátosti pokáňá tak urídil.

152. Skrze čo preukazujeme, že Kristus spoveď ustanovil?

My to preukazujeme

1) skrze jeho slova: „kterým odpustitě hříchy“. a t. d.; nebo jestliže hříchy naše kňazovi nevyjevíme, tedyon nemože veděť, má-li jich odpustiť aněb zadržat;

2) skrze svorné svedectví Otcov církevných;

3) skrze vždycky trvajúcí všeobecný obyčaj z hříchov sa spovedať, který nikdy ludě ustanoviť nemohli.

<153. Je-li svátost pokáná všeckým hříšníkom k spaseňu potřebná?

Je ona všeckým k spaseňu potřebná, který po krste ľazký hřích spáchali.

Preto piše svatý Augustin: „Hovori-li někdo: Já činim v tichosti pred Bohom pokáni; Boh, který mňa zná, ví, čo sa v mojom srdci děje. Tedy darmo zní to: Čokolvek svázetě na zemi, budě svázané i na nebi? Zdálíž tedy cirkvi Božej darmo jest udělená moc klúčov?

<154. Může-li svátost pokáná někedy vynahraděná býť?

Když k svátosti pokáná pristúpiť nemožeme, tak sa může dokonálú lítostú, a tím opravdivým predsavzetím vynahradit, že sa chceme z hříchov vyznat, jak náhle příležitost mať buděme.

155. Čo nám uděluje Boh skrze svátost pokáná?

1) Odpušťa nám po krste spáchané hříchy;

2) osloboduje nás od večných pokút, a někdy z částky i od časných trestov;

3) stratěnú milost posvacující uděluje, aneb jestli sme jú nestratili, rozmnožuje;

4) uděluje nám eště jiné obzvláštné milosti k pobožnému životu potřebné.

156. Kolko částek přináleží k hodnému vybavení svátosti pokání.

Týchto pět: 1) zpytování svedomá; 2) žal a lítost; 3) predsavzeti; 4) spověď, aněb vyznání-sa z hříchov; 5) dostiučinění. *> psal*

O z p y t o v á n í s v e d o m á .

157. Čo znamená, svoje svedomí spytovat?

Svoje svedomí spytovat znamená nad svojimi hříchy přísně rozmyšlat, abysme jich dobře poznat mohli.

158. Čím musíme začat spytování svedomá?

Vzýváním Ducha svatého, nebo bez jeho milosti nemožeme hříchy naše ani dobře poznat, ani sa z nich vyznat a za ně lutovat, jako to k spaseňu potřebno jest.

159. Jako vsýváme Ducha svatého?

Prijď svatý Duše! osveť moj rozum, abysom moje hříchy dobře poznal; pohni moje srdce, abysom za ně slušně lutoval, z nich sa vyspovedal a opravdiv sa polepšil.

160. Jakým spůsobom môžeme svedomí svoje spytovat?

1) Premýšľajme, kedy sme sa poslední raz platně vyspovedali, a či sme naloženú pokutu vykonal;

2) potom prejdime príkazy božské a církevné, aj povinnosti stavu svého a rozličné spôsoby hří-

chov, a pritom sa zpytujme, jako sme s myšlením, slovy, skutky a opuštěním dobrého zhřešili.

161. Jako sa môžu děti ľahko na svoje hrichy rozpamatať?

Keď rozmyšľajú, jako sa držali v kostole, v škole, doma, k svojim rodičom, bratom a sestrám, na ulici aneb na poli, sami a s druhými.

162. Musíme-li aj počet a okolilčnosti hriechov zpytovať?

Áno; aspoň pri smrteľných hriechoch.

163. Jakých chyb sa máme pri spytování svedomá varovať?

1) Abysme sa nezpytovali náhle a povrchně, 2) svoje obyčejné hrichy nezakryli, 3) ani neboli velmi úzkostliví.

164. Jak mnoho času musíme k spytování svedomá vynaložit?

Musíme tím víc času a pilnosti vynaložit, čím ľahkovážnejšej sme žili, a čím víc času prešlo od poslednej spovedi.

165. Co dopomáhá k ľahkému spytování svedomá?

Když svoje svedomí každý den zpytujeme, a častěji sa spovedáme.

O žálu a lůstí.

166. Co jest žal a lůst?

Žal a lůst jest bolest duše a ošklivost nad spáchanými hrichy.

167. Jaká má být lůst, aby hrichy odpustěné byly?

Má být: 1) vnuterná, 2) všeobecná, 3) nadpřirodění.

168. Kedy je lútosť vnútorná?

Když za svoje hríchy né len ústy, leč aj v srdci lutujeme, a sice jich jak to najvatšé zlé v ošklivosti máme, a úprímně žádáme, bodaj by sme jich neboli spáchali.

„Obeta Bohu (milá) duch zarmúcený, srdce skrúžené a ponížené Bože nezavrhujes“. Žalt. 50, 19.

160. Kedy jest lútosť všeobecná?

Když za všecké svoje spáchané hríchy, aněb aspoň za všecke smrtedelné hríchy lutujeme.

170. Keby sme žádnú lútosť nad všedními hríchy nemali, či bi bola spoveď predca platná?

Když sa len ze všedných hríchov spovedať máme, a ani za jeden z nich opravdive nelutujeme: je spoveď neplatná.

171. Kedy jest lútosť nadpriroděná?

Když za hríchy lutujeme ne pre jejích zlé následky, než z nadpriroděných příčin: poněvadž sme Boha obrazili, jeho milosťstratili, peklo zaslúžili a t. d.

172. Nebolo by teda desť, keby sme sa svoje hríchy pre časnú škodu lutovali?

Za svoje hríchy len preto lutovať, poněvadž nám časnú škodu aněb haňbu a t. d. spôsobily, je len priroděná lútosť, která nič neosoží.

173. Čo máme teda činiť, abysme nadpriroděnú lútosť obsáhli?

Máme

1) Boha vrúcně o jeho milosť prosiť;

2) opravdive k srdcu si brať, čo nás víra o zlosti hríchu a jeho zlých následkoch učí.

174. Kolkonásobná jest nadpriroděná lútosť?

Dvojnásobná: dokonálá a nedokonálá.

175. Kedy je lútosť dokonálá?

Když ona z dokonálej lásky pochádza, to jest: keď hriech vácej nežli všetko iné zlé v ošklivosti máme jediné preto, že Boha, to najväčšie dobré obrazuje.

176. Kedy jest lútosť nedokonálá?

Když naša láska není dokonálá, a preto když strach pred peklom a pred stratú neba, aněb ošklivosť hříchu nás pohnúť musí, abysme hříchy nadevšetko v ošklivosti mali a Boha vácej neobrazili.

177. Musi-li lútosť dokonálá býť?

K platnosti spovedi není sice potrebné, aby lútosť dokonálá bola: predca je to prospešné, abysme sa usilovali dokonálú lútosť vzbudiť.

178. Kedy máme krom svätosti pokáňá dokonálú lútosť vzbudiť?

1) V nebezpečenství smrti;

2) kolkokrát kolvek sme hriech smrteľný spáchali, anemóžeme sa hneď spovedať.

179. Kedy máme vo svätosti pokáňá lútosť vzbudiť?

Máme ju pred spovedú aněb aspoň pred rozhrešením kňazským vzbudiť.

180. Môže-li sa lútosť v prípade potreby též vy-nahradit?

Né; lútosť je tak potrebná, že ona ničím a v nijakom prípade vynahraděná býť nemóže. T

O p r e d s a v z e t í.

† 181. **Čo musí s lútosťou nevyhnutelne spoje-
no byť?**

S lútosťou musí nevyhnutelne spojená byť
1) nádej odpustenia, 2) dobré predsavzetí.

182. **Čo jest dobré predsavzetí?**

Dobré predsavzetí jest opravdivá vóla, život
svoj polepšiť a vácej nehrešiť.

183. **Jaké musí predsavzetí byť?**

Ono musí byť jako lútosť: 1) vnútorné aneb
opravdivé; 2) všeobecné, 3) nadprirodéné;

184. **K čomu musí byť hotový ten, ktorý opravdivé
predsavzetí má?**

Musí hotový býť:

1) aspoň všetkých ťažkých hrichov, a najbliž-
ších príležitostí k hriču sa varovať;

2) najpotrebnejšie prostredky k polepšeniu užívať;

3) dostiučiniť, a všetké učinéné škody vyna-
hradiť.

185. **Která jest to tá najbližšia príležitosť k hriču?**

Je taká osoba, spoločnosť, hra a t. d., skrz
které sme obyčajne k hriču zvedení, aneb jestli sa
jích nechráňme, lahko zvedení budeme.

186. **Na čo sa majú tí rozpamatať, ktorí sa nechráň
najbližšej príležitostí, aneb svoje obyčajné hrichy saně-
chať nechcejú?**

Na to, že jim rozhrešení kňaza nič neosoží, ano
jejich vinu len vatšú činí. †

187. Jakým spôsobom môžeme dekonálu a nedokonálu lástosť spola aj s predsavzetím vsbudiť?

Nasledujícím spôsobom:

Bože moj! za vŕecké moje hríchy z celého srdca lutujem, né len preto, že som skrze ně téba najprísnejšího Súdca mojho rozhneval, a pokutu od téba zaslužil; teŕ obvzlaŕtne preto, že som téba mojho Pána a Boha, mojho Svoritéla a Vykupitéla, mojho najvatšého Dobrodinca, najvatšé a milováňa najhodnejšé Dobré, ktorého včil nadevŕecko milujem, obrazil; — činím opravdivé predsavzetí, teba mojho milováňa najhodnejšého Boha, ŕádným hríchom vácej neobrazíť, a najbliŕších príleŕitostí k hríchu pilne sa chrániť.

O s p o v e d i .

188. Čo jest spoved?

Spoved jest skrušené vyznání spáchaných hríchov pred kňazom, abysme od něho rozhrešení obsáhli.

189. Jaká musí býť spoved?

Spoved musí býť: 1) úplná, 2) uprímná, 3) zreteľná.

190. Kedy jest spoved úplná?

Když sa aspoň zo vŕeckých ŕaŕkých hríchov spovedáme, na ktoré sa rozpamátame, vyznávájice počet a potrebné okoličnosti hríchu.

191. Jestli ale počet už dobre nevíme, čo máme činiť?

Máme ho tak dobre predloŕiť, jak len môžeme, a hovoriť: já som tento hrích kaŕdý deň,

(aněb každý týden, každý mesác) asi toľkokrát spáchal.

192. Které okoličnosti máme v spovedi povedať?

Máme

1) obvzľáštne té okoličnosti povedať, ktoré spôsob hriechu premeňujú, aněb všedný hriech smrteľným činá, a

2) vŕbec vŕecko, čo jest potrebné vedieť spovedníkovi, aby náležitě mohol rozsúdiť stav svedo má kajčníka, a vystríhat ho od navráťená k hriechu.

193. Na čo máme pri osnámenní okoličnosti pozorovať?

Abysme žádného ménu nevyslovili, zbytečné veci nevyprávali, a tak počestně sa vyslovili, jak to len vlastnosť hriechu dopúšťá.

194. Musíme sa aj so všedných hriechov spovedať?

Není-sme sice povinni, zo všedných hriechov sa spovedať, predca je to dobré a spasitedelné.

195. Když ale nevíme, je-li něco těžký aněb všedný hriech, čo máme činiť?

Máme sa z toho spovedať, poněvadž některý člověk těžké hříchy za všedné pokládá.

196. Kedy jest spověď upřímná?

Když na seba tak žalujeme, jako sa pred Bohom za vinných uznáváme, ničeho netajíce aněb nevymlouvajice.

197. Čo má ten rozvažovať, který sa hanbí, upřímně sa spovedať?

Má rozvažii,

1) že tá spověď, která není upřímná, nový velký hriech, svatokrádež jest, a k večnému zatratěnú vedě;

2) že predca lepšej jest, že svojích hričov pred jedným kňazom sa vyspovedať, ktorý jích večne zamlčať povinen jest, nežli vždy nespokojne v hrichoch žiť, nešťastne umrieť, a na posledný súd pred celým svetom zahanbeným byť.

198. Čo musíme činiť, keď sme v spovedi niečo vynechali, a čoho sa vyspovedať povinní sme boli?

1) Kedyž sme to bez viny vynechali, máme to len v najbližšej spovedi vyznať.

2) Kedyž sme to ale vynechali, poněvadž sme sa buďto hanbili z toho sa vyspovedať, aneb sme svoje svedomí pilně nespytovali, musíme též povedať, v kolko spovedách sme to vlastnú vinu vynechali, a všecké této spovedi opakovať musíme.

199. Kedy jest spověď sřeteditelná?

Kedyž sa tak vyslovíme, že spovedelník všecko dobre rozumie a stav duše našej náležitě rozsúdiť može.

200. Bola by spověď aj tedý sřeteditelná, kedy sme sa vůbec žalovali, že sme n. p. Boha nemilovali, ale mysleli aneb hovorili?

Nijak, my musíme ména hričov, podľa jejích vlastností a spôsobov oznámiť.

201. Čo jest spověď všeobecná aneb generálná?

Všeobecná spověď jest tá, v ktorej všecké, aneb některé z predešlých spovedi opakujeme.

202. Kedy jest potrebná všeobecná spověď?

Kedy kolvek predešlé spovedi platné neboli, buďto že sme neupřimně aneb bez lítosti a pedsavzeťa sa spovedali, aneb z vinnej nedbanlivosti svoje svedomí nespytovali.

203. Kedy jest všeobecná spoveď obecné náležité a prospešná?

- 1) Pri pripravovaní sa k prvému prijímaniu;
- 2) pri vstupe do nového stavu života;
- 3) v nebezpečnej nemoci;
- 4) milostivý rok, v čas svätých misií a t. d.

204. Ako začíname spoveď?

Značíme sa svätým krížom, a hovoríme: „Já bídny hříšný člověk, spovědám a vyznávám sa Bohu všemohúcemu, a vám otče duchovný na místě Božom, že som často a mnoho zhrešil, myšlením, rečí, skutky a opustěním dobrého, — obzvláštně ale viným sa dávám, že som od poslednej mojej spovedi, kterou som na vykonal, nasledující hříchy spáchal“

(Potom povíme hříchy svoje)

205. Ako dekonávame spoveď?

„Za této, a za všecké moje hříchy zo srdca luctujem, že som Boha, tu najvyšší a najlaskavejší Dobrotu, kterého včil zo srdca nadevšecko milujem, nimi obrazil; silně slubujem s milostí Boží oprávně sa polepšiť a více nehřešiť. Prosím za spasitedělnú pokutu a za kněžské rozhřešení“.

206. Čo máme potom činiť?

Máme dobrý pozor dať na to, čo kňaz hovorí, a jaké pokání uloží, a pyta-li sa něco, úprimně a pokorně odpovedať.

Dajme pozor, abysme spovedelnicu nezanechali, prv nežli kňaz katolickým pozdravením, aněb iným způsobem znamení k tomu dá.

207. Čo máme činiť, keď sme rozhrešení neobdržali?

Máme sa súdu spovedníka pokorně poddať, a skrz opravdivé polepšení rozhřešení hodným sa učiniť. †

O d o s t i u č i n ě n í.

† 208. Čo jest dostiučinění, které k svatosti pokání přináší?

Dostiučinění jest vykonání od spovedníka uložené pokuty.

209. K čemu nám bývají pokuty od spovedníka uloženy?

Bývají nám uloženy

1) ku odbyvání časných pokut,

2) k polepšení našeho života.

210. Neodpustá-li Boh s hříchem aj všecké pokuty?

Večnou pokutu odpustá Boh vždy s hříchem, ale né vždy časnú. Preto hovoril Nathan k Dávidovi: „Pán prenáša hriech tvoj; však ale syn, který sa ti narodil, smrťou umre“. II. Král. 12, 13—14.

211. Která jest tá časná pokuta?

Časná pokuta jest tá, kterou buďto na zemi, aněb v očistci trpet máme.

212. Od koho má kňas moc, pokutu nleť?

Od Ježíša Krista, který církvi svojej moc udělil, né len rozvázal, než aj zväzal.

213. Je-li spověď neplatná, keď uloženú pokutu nevykonáme?

Keď po spovedi pokutu nevykonáme, ale predca

ve spovedi vólu sme mali, ju vykonať, tedy spoved
není neplatná; spácháme však hriech, a zbavujeme sa
mnohých milostí.

214. Máme-li len tú pokutu vykonať, ktorú nám
spovedelník uložil?

My sa máme tiež usilovať, skrze iné dobrovolné
kajíce skutky a trpezlivostí v trápeniach bozskej
spravedelnosti dostiučiniť.

215. Čo máme očakávať, keď sanedbáme bozskej
spravedelnosti náležitě dostiučiniť?

Budéme tím tuhšej v očistci trpeť.

216. Či Kristus sa naše hriechy dokonale destine-
učinil?

Kristus za naše hriechy nad míru dostiučinil;
predca chce, abysme aj my v spojení s ním dostiuči-
nili; prám tak, jako sa on za nás aj modlil, a predca
chce, abysme sa aj mý modlili, abysme spasení boli.

„Doplňujem to čeho sa nedostáva z trápená Kristo-
vého na těle svém“. Kol. 1, 24. „Jestli spolu trpíme, aby-
sme spolu aj oslávení boli“. Řím. 8, 17.

217. Není-li sme povinni po spovedi nič iného
činiť, jak bozskej spravedelnosti dostiučiniť?

Sme aj povinni

1) dané pohoršení, a všecku škodu, ktorú sme
bližnému nespravedlive spôsobili, podľa možnosti
napraviť:

2) spůsobné prostredky užívať, abysme život
polepšili.

„Už nehřeš, aby sa ti něco horšého neprihodilo“.
Ján. 5, 14.

218. Které prostředky máme obzvláštně užívat, abysme znovu do hříchův neupadli?

Máme

- 1) předpisy spovědníka dokonale následovat,
- 2) zlých okoličností sa varovať,
- 3) svoje svedomí každodenně zpytovať,
- 4) pilně sa modlit, kázne slyšať, a svaté svatosti často prijímať.

219. Čo si majú ti rozvažovať, ktorí vždy do predešlých ťažkých hříchův sa navracujú?

Že jejich spovedi velmi podezrelé sú, a jejich stav velmi nebezpečný jest.

„Ked nečistý duch vyjde od človeka, . . . tedy idě, a přijme k sebe iných seděm duchův horších od seba; a vejduce prebývajú tam; a posledné věci človeka toho sú horší, nežli prvné“. Luk. 11. 26.

Mravná nauka. Hrešil-lis, spovedaj sa bez odkladu, však nikdy bez pilného spytováňa svedomá, opravdivej ľútosti, silného predsevzežá, a bez uprimného vyznáňa sa hříchův, aby svátosť pokáňa nebola ti pramenom večného zatratěňa. + pokáň

O o d p u s t k o c h.

220. Čím nám pomáhá cirkveň pri odbývvaní časných pokut?

Udělením odpustkov.

221. Čo su odpustky?

(Odpustky su mimo svatosti pokáňa udělené odpustěni časných pokut, které bysme po odpustěni už hřichu buďto v tomto živote, aněb v očistci eště trpeti mali.

222. **Jako nám odpúšťa cirkev tresty za hriechy?**

Ona jich nám odpúšťa, keď bozskej spravodlnosti za nás vynahradení koná z nevyváženého pokladu dostiučinění Kristových a Svatých.

| 223. **Čo jest obzvláštné potrebné, abysme odpustkov účastní boli?**

Potrebné jest

- 1) abysme v stave milosti boli;
- 2) abysme k získání odpustkov predpísané do bré skutky dokonále vykonali.

224. **Čo máme o odpustkoch veriť?**

Máme veriť

- 2) že katolícká cirkev má moc, odpustky udělovať;

- 2) že jejích užívání nám veľmi spasitedelné jest.

| 225. **Od koho má cirkev katolícká moc, odpustky udělovať?**

Od Ježiša Krista, který žádnú výminku nečinil keď hovoril: „Čokolvek rozvázeš na zemi, budě rozvázané i na nebi“. Mat. 16, 19.

226. **Z jakých príčin obzvláštné sú nám odpustky spasitedelné?**

- 1) Oni zetrú časné pokuty za hriechy.
- 2) povzbudzujú nás k opravdivému pokání, a polepšení, poněvadž jich bez tohoto nijak nemóžeme získať;

- 3) vedú nás k častejšé mu užívání svatých svátostí a konání dobrých skutkov.

To držať, že cirkev skrz odpustky spáchane aněb budúce hriechy odpúšťa, aněb že ona odpustky za peňázce uděluje, znamená jej utrhať.

227. **Kolkonásobné sú odpustky ?**

Dvojnásobné: plnomocné, keď vŕecké časné pokuty odpuŕténé bývajú; neplnomocné, keď len jedna časťka časných pokut odpúŕtána bývá.

Odpustky 40 dní aneb 7 rokov sú odpúŕtění tolko časných pokút, ktoré by sa pominuly, keď by sme za 40 dní aneb ze 7 rokov podľa starodávnych cirkvených narídění pokání konali.

228. **Čo sú odpustky milostivého leta, to jest, jubileum ?**

Sú plnomocné odpustky, ktoré Svätý otec každý dvacátý pátý rok, aneb pri dŕležitých príležitostíach uděluje; v ten čas spovedelníci z ohledu slŕbov a zadržaných hríchov obvzľáŕtnú moc obdržujú.

229. **Može-li sa skrze odpustky aj dnšám v očistci pomáhať ?**

Áno, skrze té vŕecké odpustky, o kterých Pápež zretedelně vyslovil, že jim možú býť privlastnené.

Mravná nauka. Maj v uctivosti a vážnosti odpustky, a usiluj sa jich čo najvác hodně získať, jak pre seba, tak aj pre zemrelých.

O p o s l e d n o m p o m a z á n í.

(230. **Čo je posledné pomazání ?**

Posledné pomazání je svátosť, v ktorej nemocní skrze pomazání svatým olejom, a modlitbú kňaza milosť Božú ku prospechu duše a častejšě i těla obdržuje.

231. **Odkáď víme, že Kristus svátosť posledného pomazání ustanovil ?**

Víme to

- 1) zo svätého Písma;
- 2) z ustavičného učeňá cirkve.

| 232. Čo hovorí Písmo sväté o svätosti posledného pomazania?

Svätý apoštol Jakub (5, 14. 15) hovorí: „Nezdravý je kto z vás? nech uvedie starších cirkevných (kňazov) a nech sa modlá nad ním, pomazajú ho olejom ve menie Pána, a modlitba víry uzdraví nemocného, a polahčí mu Pán, a jestliže je v hríchoch, budú mu odpúštené“.

| 233. Ako sa ndeľuje posledné pomazanie?

Kňaz pomaze nemocného na paľ smysloch svätým olejom, a modlí sa pri každom mazaní: „Skrze toto sväté pomazanie, a prelaskavé milosrdenství svoje nech odpustí tebe Boh, čo si zrakom, sluchom, ňuchom, chuťou a cítením zhrešil“.

| 234. Čo spôsobuje posledné pomazanie k prospechu duše?

Posledné pomazanie

- 1) rozmnožuje posvacujúcu milosť,
- 2) odpúšťa všedné, áno i té smrteľné hríchy, a ktorých sa nemocní už spovedať nemôže
- 3) zetrá ostatky odpúštených už hríchov,
- 4) posilňuje v trápení a v pokúšeniach, obzvlášť v smrteľnom boji.

| 235. Čo spôsobuje posledné pomazanie k prospechu tela?

Spôsobuje často ulahčenie v nemoci, áno i uzdravení, jestliže toto k spaseňu duše slúži.

Preto je to nerozumnosť, posledné pomazanie zo stra-

chu pred smrťou zanedbať; poněvadž nemocný skorej uzdrav keď on od Boha uridéné prostredky pomoci za v času užívá.

| 236. Kdo môže a má posledné pomasání prijať?

Každý katolícky kresťan, ktorý k užívánú rozumu prišol, a nebezpečné nemocný je.

237. Ako máme posledné pomasání prijať?

Máme ho prijať

1) v stave milosti; preto sa máme, jestliže možno je, prv vyspovedať, aneb aspoň dokonálú ľútosť vzbudiť,

2) s vírú, nádejú a láskú, a odevzdáním sa do vôle Božej.

| 238. Kedy máme posledné pomasání prijať?

Máme ho prijať, jestli možno je, dokúď ešte pri dobrej pamati sme, a po prijatí najsvätejšej Svátosti oltárnej.

Domáci ťažko zhrešá, keď nemocný jejích vinú v náležitý čas svátostmi umirajúcich nezaopatrený bývá.

| 239. Kolkokrát môžeme posledné pomasání prijať?

V každej nebezpečnej nemoci môžeme ho jeden-raz prijať; môže sa v tej istej nemoci aj opakovať, keď nebezpečenství života pominulo, ale zase znovu nastalo.

Mravná nauka. Navštíví-li ťa milý Boh ťažkú nemocú, neodkládaj prijímání svatých svátostí až na posledné okamžení, ináč ťa lahko môže smrtedelný boj zachvátiť, v ktorom ti už nebude možno kňaza dať zavolať.

O p o s v a t ě n í k ň a z s t v a .

240 Komu odevzdal Kristus kňazstvo?

Svojím apoštolom.

241. Maľo-li kňazstvo so smrťou apoštolov prestať?

Jako so smrťou apoštolov nemala cirkvev prestať, prám tak ani kňazstvo nemalo prestať.

242. Jako sa uděluje úrad kňazský?

Skrze svátosť posvatěná kňazstva.

/243. Čo jest svátosť posvatěná kňazstva?

Jest tá svátosť, která sa tým, který ju přijmú, kňazská moc spolu s obvzlaštnú milostú uděluje, aby úrad kňazský práve konali.

„Napominám těba, aby zase vzbudil milosť Božú, která je v těbe skrze vzkládání ruk mojích“. 2. Sim. 1, 6.

Z týchto slov svatého Petra 1. Pet. 2. 9. „Vy stě královské kňazstvo“, nijak nenasleduje, že jakoby všecci křesťané opravdiví kňazi boli, než že všecci skrze svatý křst povinni sú, duchovné obety n. p. lásky, modlitby, zapreňá-sa a t. d. Bohu prinášať. V starom zákone též hovoril Boh Israelitom: „Vy buděte mi za královstvo kňazské“; predca sa opravdivé kňazstvo nachádzalo, které jedině obety prinášať smelo. Trestání Oziáša kráľa. 2. Kr. 26.

/244. V čom záleží hlavně moc kňazská?

Ona záleží v moci

1) chléb a víno v telo a krv Pána premeniť, a

2) hříchy odpúšťať.

/245. Nachádzajú-li sa aj pri posvatění kňazstva viditeľné snaky, které udělení neviditeľnej moci a milosti významenajú?

Áno, vácej sa tých znakoch nachádzá: tak

vzkládání ruk a modlitba biskupa, odevzdání kalicha s vínem a chleba.

Skrze modlitbu a vzkládáním ruk aj Pavel i Barnabáš boli posvatění.

„Postice a modlice sa, a vzkládajice na nich ruky, prepustili jich“. Sk. Ap. 13, 3.

(246. Kdo môže svätosť posvätná kňazstva platne udéliť?

Jedině biskupi, ktorí moc k tomu posvatěním biskupským obdržá.

247. Čo je posvatění biskupské?

Ono je též svätostné posvatění, kterým sa hlavno-kňazská moc, jakžto biskupského úradu vlastná a obvzláštná milosť, k pravému konáňú tohoto úradu uděluje.

Poněvadž nikdo druhým spôsobom jak posvatěním kňazstva kňazom byť nemůže, toto sa ale jediné od biskupa platně uděluje, který moc to udělovať zase od druhého rádně posvatěného biskupa obsáhol: tak kňazstvo zjevně skrz isté nerozdělitelčné následování od platně posvatěných biskupov až k apoštolom sahá, kterým sám Kristus kňazskú a biskupškę moc pre nich a pre jejich nástupcov udělll.

248. Nemože-li svetská vrchnosť aněb kresťanské obci též duchovnú moc uděliť?

Né, oni žádnú duchovnú moc nemóžú uděliť, pověvadž sami žádnú nemajú.

(249. Může-li sa kňazské posvatění zase stratit?

Kňazské posvatění nemože sa stratit, prám tak jako krst, nebo do duše nezrušitelný znak vtlačuje.

250. Sú-li krom kňazského a biskupského posvatěná ešte jiné duchovné svatěná?

Nachádzá sa jích ešte vác, které jakžto pred-

stupně a připravení ku posvatěnému kňazstvu ustanovené sú.

251. Kde môže a má kňazom byť?

Len ten, ktorý od Boha k tomu povolaný je.

Mravná nauka. Preukazuj vždycky kňazovi, jakžto námestníkovi Božému a rozdavaču jeho tajemství, slušnú uctivosť a poddanosť: „Boj sa Pána zo všeckej duše tvojej, a kňazov jeho v poctivosti maj“. Sir. 7, 31. Pros aj často „Pána žatvy, aby poslal robotníkov na žatvu svoju“. Mat. 8, 38.

+ O s t a v e m a n ž e l s k o m .

252. Jaká je svätosť stavu manželského?

Stav manželský je tá svätosť, ktorú sa dve slobodné osoby, muž a žena, zebírajú, a od Boha milosť obsahujú, aby povinnosti svojho stavu až do smrti verné plnili.

253. Kedy bol stav manželský ustanovený?

Stav manželský bol v ráji od Boha ustanovený; Kristus ho ale na svätosť povýšil.

254. Odkiaľ víme, že stav manželský jest svätosť?

Víme to,

1) ponévadž to sv. Pavel apoštol učí, ktorý stav manželský v cirkvi „veliké tajemstvo“ nazývá; Ef. 5, 32.

2) ponévadž aj katolícká cirkev vždycky tak verila a učila.

255. Jaké prijímáme túto svätosť?

Ženich a nevesta vyjavujú pred svojim farárom

a dvoma svedky, že seba vespolek za manželóv berú, na čo kňaz jejích smlúvu požehnáva.

256. Které sú povinnosti manželov?

Manželé majú

1) vo svornosti, láske a manželskej vernosti vespolek žiť, pokád jich smrť nerozlúčí,

2) bohumilým životom seba vespolek k dobrému vzbudzovať,

3) svoje detky v bázni Božej spoločne vychovávať:

4) muž má svoju ženu živiť a opatrovať; žena má mužovi vo všetkom, čo slušného a poctivého je, poslušná byť.

„Jako cirkev poddaná je Kristovi, tak i ženy mužom svojim vo všetkom“; to jest: čo slušného a poctivého jest. „Muži, milujte vaše manželky, jako i Kristus miloval cirkev, a vydal seba samého za ňu na smrť“. Ef. 5, 24, 25.

257. Môžu-li kresťanskí manželé někdy rozlúčení byť?

Né; manželstvo je nerozvázateľné; nebo Kristus zreteľne hovorí: „každý, kdo prepúšťa manželku svoju, a jinú vezme, ten cudzoloží, a kdo prepustěnú od muža vezme, cudzoloží“. Luk. 16, 18.

Duchovná vrchnosť z doležitých príčin môže dovoliť, aby dva manželé rozlúčení žili, ale oni predca zostanú vespolek spojení, a žádná manželská strana, pokád druhá stránka žije, nemôže do jiného manželstva platne vstúpiť.

258. Čo majú manželé rozvažovať, keď manželskú vernosť rušá?

Že tím

1) svoju slavnú smlúvu rušá, a najsvatejší svazek trhajú;

2) domáci pokoj kazá a v dobrom vychovávaní detok prekážku čiňá;

3) do nebezpečenstva sa položá, aby hrozně potrestaní, a konečně docela od Boha oddálení boli.

„Cudzoložnik trati dušu svoju; ohavnosť a hanbu shromažďuje sebe, a hanba jeho nebude zhladená“. Priisl. 6, 32 33. — Hrich a trestání kráľa Davida.

259. Na čo majú pozorovať ti, ktorí do stavu manželského vstúpili chcejú?

1) Nemajú ľahkomyselně sa zaslúbiť,

2) majú náležitě vycvičení a od prekážek manželstva slobodní byť,

3) v stave zaslúbeňá nevinně žiť,

4) z čistého, bohumilého úmyslu do stavu manželského vstupovať, a

5) pred svojím sobášom platně sa vyspovedať, a velebnú svátosť oltárnú prijímať.

„Synové svatých sme, a nemôžeme sa tak spojiť, jako pohané, ktorí neznajú Boha“. Tob. 8, 5.

Příklad: Sára, Tob. 3. 16—18

260. Na čo majú pozorovať ti, ktorí slub manželský učinili, a potom časom svým ho nevyplnili?

Oni ľazko zhrešá, jestli jich platně príčiny nevymlúvajú. *per Koller*

261. Jako prehrešujú ti, ktorí s nečistým úmyslom, aneb v stave nemilosti svátosť stavu manželského prijímajú?

Svatokrádež spáchajú, a nasledovně všeckej bozskej milosti, a požehnáňá nehodní bývajú.

262. Kolkonásobné sú prekážky manželstva?

Prekážky manželstva sú dvojnásobné.

1) také, ktoré manželstvo nedovolené čiňá, n. p. zakázaný čas a t. d.

2) také, ktoré manželstvo neplatné čiňá, n. p. krvné prátelstvo, švagerstvo, kmotrovstvo, a t. d.

Pri nektých, predca ne pri všeckých prekážkách manželstva môže cirkve z dôležitých príčin slobodu udéliť.

263. Který je ten zakázaný čas?

Čas od prvej neděle adventnej až po troch Králov, a od popelca až po bílú nedělu, v ktorom slavné svatby od cirkve zakázané sú.

264. Čo sa má pri mėsaných manželstvách medzi katolickými a nekatolickými kresťany dobre rozvažovať?

Že cirkve takéto manželstvá od starodávna z dôležitých príčin zatracovala a nedovoľuje, jestliže prv katolícké cvičení dětok není poistěné.

Takéto příčiny sú: 1) poněvadž skrze to katolícká strana proti svému náboženstvu ľahkomyselnost ukazuje, 2) poněvadž nábožné cvičení dětok velmi obťažné bývá, 3) poněvadž strana nekatolícká manželství neuznává za nerozvázatedelné; 4) poněvadž štastí manželskej společnosti prede všem ve společnosti víry záleží.

265. Neměje-li tedy dovoleno býť, do mėsaného manželství vstupit, keď prv katolícké vychování dětok není poistěné?

Něbo také ne; manželstvo by těžké prehreše-

ní bolo proti katolickej cirkvi, a proti duchovnému prospechu budúcich deťok.

Rodičové, ktorí k takému manželstvu svojho dieťaťa privolujú, toho istého hriechu účastnými sa činia, prísnu odpoveď jednúc pred Bohom za to vydávať budú. ✕

Mravná nauka. Pri volení nejakého stavu maj prede vŕsem Boha a troje dušné spasení pred očima. Chceš-li po dostatečnom rozvážení do stavu manželského vstúpiť, pripravuj sa k tomu modlitbú a konaním dobrých skutkov, a obzvláštně skrze hodnú všeobecnú spoveď, a nečiň tak jako ti, ktorí skrze hriechy a neprávosti klaibú Božú na seba priťahujú.

O s v á t o s t i n á c h.

266. Čo rozumíme obyčajné skrze svátostiny?

Skrze svátostiny rozumíme:

1) všecko čo církev k službám božským aněb k našemu vlastnému nábožnému užívání posvacuje, jako: svatěnú vodu, olej, sol, chleb, víno, barky; a t. d.

267. Prečo sa menujú také veci svátostiny?

Menujú sa svátostiny, poněvadž sú svátostám podobné, ačkolvek od nich podstatně sa rozděľujú.

268. Jaké sa rozeznávají svátostiny od svátostí?

1) Svátosti sú od Boha ustanovené, a svátostiny od církve;

2) Svátosti účinkujú mocú od Boha jím udělenú, svátostiny ale podľa primlúvy a požehnání církve;

3) Svátosti spôsobujú rovno vnúterné posva-

tění; svátostiny len pomáhajú k tomu posväťnú, a zachovávajú od časného zlého.

269. Prečo svatí cirkve té veci, ktoré k službe prí- náleží?

Cirkve jich svatí,

1) aby jich posvátla a obvzľáštne k službe Bo- žej oddělila;

2) aby jich aj nám ctíhodné a prospešné učinila.

„Každé stvoreni Božé posvacuje sa skrze slovo Božé a modlitbu“. 1. Tim. 4, 5.

270. Prečo cirkve svatí aneb žehná chléb, vino, polné úrody, a t. d.?

Cirkve toto činí

1) podľa príkladu Ježíša Krista, Luk. 9, 16.

2) aby „milujícím Boha všecké veci napomáhaly k dobrému“; Řím. 8, 22.

3) aby všecké stvorená požehnání Božé ob- držaly.

271. Čo má nás obvzľáštne povzbudzovať, abysme svátostiny nábožné užíváli?

Tá myšlénka, že skrze ně účastní býváme mod- litby a žehnání celej cirkve, v kterejšto méne kňaz svatí a žehná.

272. Má-li modlitba cirkve obvzľáštnu moc?

Áno, modlitba cirkve obvzľáštnu moc má, nebo jej modlitba vždycky s modlitbú Ježíša a jeho sva- tých spojená je.

273. O čo prosí cirkve obyčajně, keď svatí aneb žehná?

Ona prosí za odvrátění bozského trestu, za

oslobodění od zlého ducha, za pokoj, požehnání, za dobro těla i duše a t. d.

274. Jako máme obzvláště svatěnou vodu užívat?

Pobožný křesťan svatěnou vodú sa kropívá jak doma, tak v kostole, a prosí pritom Boha, aby krvú Kristovú vždy vác očistěný, a vo všeckých nebezpečnostvách chráněný bol.

Mravná nauka. Užívaj od cirkve posvatěné věci, najme svatěnou vodu, s náležitú uctivosťú a pobožnosťú.

O m o d l i t b e.

|275. Čo jest modlitba?

Modlitba jest pozdvíhnutí mysli k Bohu, abysme buďto Boha chválili, aněb jemu děkovali, aněb jeho za milost prosili; odtáď to měno: 'modlitba chvály, děkovácá a prosebná.

|276. Je-li modlitba všeckým potřebná?

Áno, modlitba je všeckým, kteří dostatečně svoj rozum užívají, potřebná k spaseňú.

|277. Prečo je modlitba všeckým potřebná k spaseňú?

1) Poněvádž to Boh prikázal, a

2) nebo my bez modlitby potřebné milosti neobsáhněme, abysme v dobrom až do smrti zetrvali.

„Prostě, a budě vám dáno; hladajtě, a najdětě; klopajtě a budě vám otvoreno“. Luk. 11, 9.

|278. Neví-li ale Boh už aj ináč, čo je nám potřebné?

Ovšem ví Boh, čo je nám potřebné, ale on aj to chce, abysme jeho jakžto dárca všeho dobrého uznali, a tím jeho darov sa hodnýmí učinili.

(279. Které sú hlavné ovce modlitby?

Modlitba

- 1) spojuje nás s Bohom
- 2) spôsobuje v nás nebeskú myseľ,
- 3) posilňuje proti zlému,
- 4) dáva silu a chuť k dobrému,
- 5) potěšuje v bide,
- 6) vyprosuje pomoc v núdze a milosť zotrvanlivosti až do smrti.

(280. Ako sa máme modliť, abysme ovca modlitby účastní boli?

Máme se modliť 1) pobožně, 2) pokorně, 3) důvěrně, 4) s odevzdáním-sa do vůle Božej, 5) vytrvanlivě.

(281. Kedy sa modlíme pobožně?

Keď sa zo srdca modlíme, a podľa možnosti všeckej roztržitosti sa varujeme.

282. Sú-li roztržitosti v modlitbe vždycky hrišné?

Sú len tedy hrišné, keď sme sami tomu vina, aneb jich dobrovolně dopúšťame.

(283. Čo máme činiť, abysme čím méně roztržití boli?

Máme se před modlitbú všeckých svetských myšlének čo najvác možno zbavit, a všadě přítomného Boha, jak sluší, žive sebe představiť.

„Před modlitbú priprav dušu svoju, a nebuď jako člověk, který pokúšá Boha“. Sir. 18, 23.

(284. Kedy sa modlíme pokorně?

Keď si pri modlitbe žive pripomínáme našú hrišnosť.

„Modlitba pokorného oblaky prerázá“. Sir. 35, 21. Fariseus a Publikán. Luk. 18.

(285. Kedy sa modlíme dôverne?

Keď isté očekávame, že Boh našú modlitbu, jestliže k jeho cti a k našemu spaseňu slúží, vyslyší.

286. Prečo smíme a máme túto dôvernú nádej mať?

Poněvadž Boh nám všetko dobré dať môže, a pre Ježiša Krista aj skutočne dať chce.

„Amen, amen právim vám: budete-li za čo prosiť Otca ve méne mojom, dá vám“. Ján. 16, 23.

(287. Prečo ale neobdržujeme vždycky toho, za čo prosíme?

1) Buďto, poněvadž sa dobre nemodlíme, aněb

2) poněvadž to, čo žádáme, nám prospešné není, a

3) poněvadž v modlitbách nezetrváváme; preto sa máme aj s odevzdáním do vôle Božej a vytrvanlive modliť.

(288. Kedy sa modlíme s odevzdáním do vôle Božej?

Keď Bohu zanecháme, kedy a jako on ráčí nás vyslyšať.

„Otče, ne moja vóla, ale tvoja buď!“ Luk. 22, 42.

(289. Kedy je modlitba naša vytrvanlivá?

Keď sa neprestaneme modliť, ačkolvek badáme, že nebudeme vyslyšaní, než tím horlivejšej v modlitbe pokračujeme.

Príklad: Žena Chananejská. Mat. 15.

Podobenství o přátelovi, který tři chleby žádal. Luk. 11, 5—10.

(290. Máme-li pri modlitbe vždycky jisté slova říkat?

To sa stává len pri ústnej modlitbe; môžeme sa ale aj vnúterne modliť, aněb rozjímať.

*** 291. V čom záleží rozjímání!**

V tom, že život a umučená Ježiša Krista aneb jiné pravdy víry rozvažujeme, abysme vo svojom srdci dobré umíněná a silné predsavzeľá vzbudili.

| 292. Kedy sa máme modliť?

Kristus hovorí: „že sa máme vždycky modliť a neprestávať“. Luk. 18, 1.

| 293. Jak je to možné, vždycky sa modliť?

My sa vždycky modlíme, keď častejšej srdca a myšlénky k Bohu pozdvihujeme, a jemu všetké práce, žalosti a radosti obetujeme. Máme predca v isté časy obzvláštné sa modliť.

| 294. Kedy sa máme obzvláštné modliť?

1) V pokušeniach, v potrebách, v tajnom a zjevnom trápení;

2) ráno a večer, pred stolom a po stole, keď k modleňu zvoná, a v kostole.

| 295. Prečo sa máme obzvláštné v kostole modliť?

Poněvadž kostol obzvláštné dom Boží a modlitby jest, kdežto nás všetko, čo vidíme a pozorujeme, k rozjímání božských vecí povzbudiť má.

| 296. Za koho sa máme modliť?

Máme sa za všetkých ľudí modliť: za živých a zemrelých, přátelov a nepřátelov, obzvláštné za rodičov, bratov, sestry, dobrodincov, 'za duchovnú i svetskú vrchnosť, za bludarov též, a neverících.

Mravná nauka. Rozváž si, jak šťastlivý si, že ty bídný červíček zemský s Bohom, s najvyšším Pánom, jako děťa so svojim Otcom, mluviš smíš! Modli sa tedy často a rád a vždy s najvatšú pobožnosťú jak doma tak i v kostole.

O m o d l i t b e P á n a.

297. Která modlitba jest najvýbornejšá?

Najvýbornejšá modlitba jest Otče-naš, aněb modlitba Pána.

298. Pročo sa Otče-naš menuje modlitbú Pána!

Poněvadž Kristus Pán ju nás naučil a modliť sa prikázal.

299. Z čoho pozústáva Otče-naš?

Z predmluvy, a sedem proseb.

300. Jako zní predmluva?

„Otče náš, který si na něbesách“.

301. Na čo nás pripomíná slovo Otče?

Že Boh našim Otcom jest, a že my preto s dětinskú uctivosťou, s laskú a důverností k němu sa modliť máme.

302. Pročo hovoríme: „náš,“ a né „mej“ Otče?

Poněvadž Boh Otcom všeckých lidí jest, a my preto všecci, jako bratří, za seba vespolek modliť sa máme.

303. Pročo k tomu přidáváme: „který si na nebesách“?

Abysme sa rozpametali, že při modlení naše srdce od zemských vecí odtrhnúť máme.

304. Čo žádáme v první prosbe: „posvať sa méno tvé“?

Žádáme, aby lidé méno Božé nikdy nezneuctili, ani jemu sa nerúhali, než aby Boha všecci lidé náležitě poznali, milovali, a oslavovali.

305. Prečo jest táto prvá prosba?

Ponévádz nám česť a oslávení Boha nade všetko býť má.

306. Čo žiadame v druhej prosbe: „príjď kráľovstvá tvé“?

1) Aby sa kráľovstvá Božé, cirkiev, na zemi vždy väcej rozširovalo;

2) aby kráľovstvo milosti bozskej do srdca nášeho vstúpilo; abysme

3) po tomto živote všecci do kráľovstva nebeského vejíst mohli.

307. Čo žiadame v tretej prosbe: „buď völa tvá jako v nebi tak i na zemi“?

Žiadame, aby sme my a všecci ľudé na zemi bozskú völu tak verné a rádi plniť mohli, jako ju andělé a Svätí v nebi plňá.

308. Čo žiadame vo čtvртеj prosbe: „chléb náš vezdejší daj nám dnés“?

Žiadame, aby nám Boh dáť ráčil všecko, čo my každodenné pre tělo a dušú potrebujeme.

309. Prečo nás učí Kristus o vezdejší (každodenný) chléb prosíť?

Aby nás učil, že len potrebné veci, né ale bohatství a hojnosť žadať máme.

310. Čo žiadame v pätej prosbe: „odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťáme naším vinníkom“?

Žiadame, aby nám Boh všecké naše hríchy tak odpustiť ráčil, jako my tým odpúšťame, ktorí nás obrazili.

311. Čo žiadame v šestej prosbe: „Neuvoď nás v pokušení“?

Žiadame, aby Boh všecké pokúšenia a nebezpečenstvá k hriechu od nás odvrátil, aneb aspoň silnú milosť udeliť ráčil, abysme jím odporovať mohli.

312. Prečo dopúšťa Boh na nás pokušení?

1) Aby nás v pokore zachoval,

2) našu horlivosť k čnosti a naše zásluhy rozmnožil.

„Blahoslavený muž, ktorí snáša pokušeni; nebo když bude zkúsen, vezme korunu života, kterou zaslúbil Boh tým ktorí ho milujú“. Jak. 1, 12.

313. Čo máme činiť, abysme pokušení premohli?

Máme bedliť, a modliť sa, jako Kristus Pán hovorí: Bedlitě a modlitě sa, abyste nevešli do pokušení“. Mat. 26, 41.

314. Čo žiadame v sedmej prosbe: „ale zbav nás od zlého“?

Aby nás Boh ochrániť ráčil od všeckého zlého duše i těla, obzvláštně od hriechu a od večného zatratěná.

315. Prečo prikládame k tomu: „Amen“ aneb „staň sa“?

Abysme tím našu vrúcnú žadosť a důvernost našu vyslovili, že vyslyšani buděme.

Mrávna nauka. Vykonačaj modlitbu Pána vždy s uctivosťú a pozornosťú, rozpomenúc sa, že sme ju od našho božského Vykupitěla obdržali.

O pozdravení andělskom.

316. Čo sa modlíme obyčajne po Otče-náši?

Modlitbu ke cti Matky Božej, ktorú pozdravení andělské aneb Zdrávas Maria menujeme.

317. Prečo pripojujeme k Otče-nášu pozdravení andělské?

Aby preblahoslavená Matka Boží našu slabú modlitbu svojú mocnú prímluvú u svojho božského Syna podporovala.

318. Z kolko častek pozústáva pozdravení andělské?

Z dvoch častek: z modlitby chvály, a prosby.

319. Z čoho pozústáva modlitba chvály?

1) Ze slov Gabriela archanděla: „Zdrávas buď (Maria), milosti plná! Pán s těbú; ty si požehnaná medzi ženámi“;

2) ze slov svatej Alžbety: „A požehnaný plod života tvojho“, k čomu méno „Ježíš“ prikládáme.

320. Kedy bol povédal Gabriel archanděl té slova?

Keď preblahoslavenej Panne Marii prinésoł poselstvo, že má byť Matkú Božú.

321. Kedy povédala Alžbeta predrečené slova?

Keď Maria pres hory išla, a Alžbetu svoju príbuznú navštívila. Luk. 1. 42.

322. Prečo nazývame Mariu: „milosti plnú“?

Poněvádž Maria

1) už pred svojím naroděním milostmi naplněná bola,

- 2) milosti jej vždy víc a víc přibývali, a
3) zakladatela (původce) milosti porodila.

323. Pročto povedáme: „Pán s tebou“?

Poněvadž Boh výborným způsobom s najblahoslavenější Pannú jest; preto ona právě vyvolenú dcerú nebeského Otca, opravdivú Matkú Syna Božého, a najčistotnejšú nevestú Ducha svatého sa nazývá.

324. Pročto hovoríme: „ty si požehnaná medzi ženami“?

Že Maria najblahoslavenější je ze svej pohlaví,

1) poněvadž ze všech žen za pannenskú matku Božú vyvolená bola;

2) poněvadž prvá žena zlorečenství, Maria ale spasení svetu prinesla.

325. Pročto prikládáme k tomu: „požehnaný plod života tvojho, Ježíš“?

Abysme vyznamenali, že ctění Marie od ctění Ježíša nerozlučitedelné jest, a že Matku pre Syna ctíme.

326. Z čoho pozůstává modlitba presby!

Z tých slov, které církev priložila: „Svatá Maria, Matka Boží! pros za nás hříšných nyní i v hodinu smrti našej. Amen“.

327. Pročto priložila církev této slova?

Abysme najblahoslavenější Pannu Mariu o pomoc vo všech potřebách a obzvláště o šťastnú smrt prosili.

328. Co sa modliváme, když ráno, na poledně a večer na zdávas aneb na pozdravení andělské sa zvoní?

Anděl Pána a t. d.

329. Prečo konáme túto modlitbu?

1) Abysme Bohu za svaté vtelení Kristové ďakovali;

2) abysme najblahoslavenejšú Matku Božú ctili, a jej ochraně sa porúčali.

330. Čo sú pátričky?

Pátričky (rúženec) sú prospešný a ľahký spôsob modleňá a rozjímaňá, ktoré od svätého Dóminika uvedené od cirkve za dobré uznané sú, a od toho času vždýcky od něj užívané a schvalované boly.

Mravná nauka. Cti výbornú a opravdivé dětinskú pobožnosť najblahoslavenejšú Pannu Mariu; vzývaj ju vo všeckých potrebách a úzkostách, a usiluj sa jej lásku, trpezlivosť, čistotu a jej jiné čnosti horlive následovať.

O c í r k e v n ý c h o b y č a j o c h a o c e r e m o n i á c h.

331. Čo sú cirkevné ceremonie (obradý)?

Sú významné znaky aneb účinky, ktoré cirkve k oslávenú služeb Božích ustanovila.

332. Z čoho viděť dôležitosť v ceremoniách?

Z toho, že

1) v starom zákone Boh sám ceremonie predpísal;

2) Kristus Pán sám rozličné ceremonie užíval, n. p. pri uzdravení hluchoněmého, od naroděňá slepého, a t. d.

333. Nemáme-li sa my ale Bohu v duchu a v pravde klaňať?

Ovšem; a preto cirkve chce, abysme pri ceremoniach neboli zhola prítomní, než aj jejích významu vyrozumeli, a jich s modlitbú a s pobožnú myslú sprovádzali.

334. K čomu slúži kadidlo?

Kadidlo znamená úctu a spolu modlitbu, ktorá jako lúbezná vôňa pred obličajom Pána k, něbu vstupovať má.

335. Čo znamenajú horící svíce?

1) Horící svíce znamenajú víru, která osvecuje, nádej, která hore túží, a lásku, která zapaluje;

2) rozpametují nás pri tom na časy prenasledování křesťanov, když služby Božské v podzemných kryptách konané bývaly.

336. K čemu sú processie (provedy) ustanovené?

1) Abysme vítězstvo křesťanstvá slavili, přeto kříž a zástavy přednosené bývají;

2) abysme sa rozpametalí, že na zemi sme len pútníci, a stále pred očima Boha mali.

337. Jako máme súdiť o putováních?

Jestli sa tak konajú, jak to cirkve žádá, sú zajisté velmi chvalitebné, áno i skrz příklady Svätých a odpustky cirkve potvrdené.

Třebás je Boh všadě přítomný, a nás všadě slyší, předca on nás v jistý čas a na obzvláštných místách radšej vyslyšet může. Avšak i pútné místa mnoho napomáhajú, abysme sa s vatšú horlivostí a důvěrností modlili, a preto lahšej vyslyšení boli.

338. J ako sa majú podľa žiadosti cirkve putovávať konat?

Církev žádá, abysme

1) preto ťažké povinnosti stavu nezanedbali,

2) dobrý umysel mali,

3) čas tam a naspak dobre strávili, a obťažnosti trpezlivo znášali,

4) na pútnom mieste vrúcne sa modlili, a kde to možno, svätosť pokáňá a svätosť oltárnú prijímali.

339. Čo su braterstva?

Braterstva sú najvíce od Pápeža urídéné a potvrídéné k tomu cílu, aby sa jejích údy za seba vespolek spoločne modlili, seba vespolek ku konáňú dobrých skutkov a k častejšému prijímáňú svatých svätostí povzbudzovali, a v tom sa podporovali.

Mravná nauka. Užítvaj ceremonie církevné s najvatšú pobožnosťú, a nedaj sa ani príkladom vírypráznyh aněb ľahkomyselnyh ľudí od toho odvést.

Krátká dějprava náboženstva.

Starý Zákon.

1. Od Adama až po Mojžesa.

§. 1. Na počátku stvoril Boh nebe a zem. Rékol Boh: „Buď“, a všetko sa stalo. Celý svet, slnce, mesác a hvezdy, zeliny, stromy, zveri stvoril Boh v šesti dňoch, a naposledy na svoj obraz človeka. První ľudé menujú sa Adam a Eva. Oni boli spravedliví a svatí, miláčkové Boží. Žili blahoslavené v ráji rozkoše, nemajúce umreť s potomky svojími.

§. 2. Príkázal Boh Adamovi a Evi, aby z ovocí dreva u-prostred ráji nejedli, nebo ináč zemreť musá.

§. 1. Jak stvoril Boh nebe i zem? V kolko dňoch stvoril Boh všetko? Kedy stvoril Boh človeka? K jakému obrazu stvoril Boh človeka? Jako sa menovali první ľudé? Či oni též hrišní boli jako my? Kde žili? Či oni a jejich potomci mali aj umreť?

§. 2. Jaký príkaz dal Boh prvním ľudom? Čo rékol k nim had? Čo učinili Adam a Eva? Či boli preto potrestaní? Či len oni boli potrestáni? Jaký trest prišol na nich? Či sa Boh zase nad nima smiloval? Koho jím prisľúbil?

Ale had rékol k ním: „Který kolvek děň budětě jěšť z něho, budětě jako bohové“. Adam a Eva verili hadovi a prestúpili príkaz Boží. A hned přišol trest na nich a na všechny jejich potomky; z rája vyhnání, smrti a mnohým bídam poddání boli a mali na veky od Boha zavrhnutí býť. Ale Boh sa smiloval a prislúbil jim Vykupitěla, který jich zase keby pokání činili, s ním smeriť, a večného blahoslavenstva účastnými mal učiniť. (I Mojž. 3, 15.)

§. 3. Kain a Abel synové prvorodičov našich, obetovali Všemohúcému. Lúbila sa obeta Bohu pobožného Abela, né však obeta zlostného Kaina. Rozhnevajúc sa preto Kain, zabil svojho brata, a zostal preto zlorečeným a pobehlým na zemi.

§. 4. Potomci zlostného Kaina bezbožní boli jak jejich Otec, a pokazili pomali aj dobrých, tak že naposledy vseccí lidé Boha zanechali, a vždy hlubšej do hríchov a neprávostí upádli. Tedy ustanovil Boh, nešlechtné pokolení lidské všeobecnú potopú zetreť (r. 2350 pr. Kr.). Patnáct loket vyššá bola voda nežli najvyšše hory. Všecko zahynulo; len spravedlivý Noé so svojú rodinú bol oslobodený v korábu, který na

- § 3. Kdo boli Kain a Abel? Jako etili Boha? Lúbili sa Bohu jejich obeta? Čo učinil Kain, a jako sa mu vodilo?
- §. 4. Jaki boli potomei Kainovi? Čo zlého učinili? Jak jich potrestal Boh? Jak velká bola potopa? Či zahynuli všetcí lidé? Čo učinil Noe, keď z korábu vyšol? Jaké nové dobrodění preukázal Boh Noemu a jeho synom?

rozkaz Boží vystavil. Noé k poděkování učinil oltár, a obetoval obetu zápalnú. Za to požehnal Boh Noéma a synov jeho, a prisľúbil jím, že „nebudě więcej vod potopy k vyhlazení všelikého těla“. (I Mojž. 9, 15).

§. 5. Potomci Noemovi tak sa rozmnožili, že sa hneď po celej zemi rozísť museli. Prvé ale chceli jednu važu vystaviť, ktorej vrch by dosáhol do neba. Boh ale zmútel jazyk jejích, a prestali stavať. Aj potomci Noemovi k zlému sa priklonili a tak hlboko upadli, že na miesto pravého Boha slnku a mesácu, ľudom a zvieratám, áno i obrazom zo zlata a strébra, z kameňa a dreva sa klaňali. S túto ohavnú modloslužbú šířily sa zase aj všecké hríchy a neprávosti.

§. 6. Predca pravá víra a nádej v prídúceho Vykupitéla nemala docela zo zemi zmiznúť. K tomuto cílu vyvolil Boh Ahrahama (1920 pr. Kr.), učinil s ním obzvláštnú smluvu, a prisľúbil mu, že z jeho potomkov Mesiáš vyjde, „v ktorom požehnané maly byť všecké pokolená zeme“. Preto Boh aj potomkov Abrahamových, ktorí sa Hebreji, pozdejšé ale Židé aneb Israelité menovali, pred všetkými národmi vyznačil, a časom častejšie a predivne sa jím zjevoval.

§. 7. Aby Abrahama zkušil, rozkázal jemu Boh

- §. 5. Jako sa vodilo potomkom Noemovým? Čo činili oni? Jak bolo jejích predsavzetí zrušené? Či sa potomci Noemovi klaňali vždycky pravému Bohu? Jaké následky mala jejích modloslužba?
- §. 6. Mala-li pravá víra a nádej v prídúceho Vykupitéla docela zmiznúť? Čo učinil Boh, aby této zachoval? Jak sa menujú potomci Abrahama?
- §. 7. Jak sprobował Boh Abrahama? Jako on vyplnil

aby na hore Moria Isáka, jediného syna svojho, obetoval. Abraham dal sa porád na cestu, vložil na Isáka drevo k zápalnej obeti, a šel s ním na horu. Keď prišli na miesto, uložil sa Isák voľne na drevo k obeti. Boh ale oslobodil spravodlivého Isáka skrze Anděla, požeňal Abrahama, a obnovil predešlé prislúbeňá.

Isák bol tu obraz budú ého Mesiáša, ktorý z poslušnosti drevo kríža na seba vzal, vynésol ho na Kalvariu, aby sa na kríži za nás obetoval.

§. 8. Jákob patriarcha, Isákov syn, v zemi Kanaán so svojú rodinú býval, do ktorej Boh Abrahama povolal. On mal dvanáct synov, ktorí boli patriarchové ľudu Israelského. Jeden z nich, Józef, ktorého Boh vyvolil, aby Ježiša Krista vyobrazil, bol od bratov predaný, prišol do Egýpta, kdežto nevinně obžalovaný a do žalára uvrhnutý, potom od kráľa za prvého v celej ríši povýšený bol, a nazván jest ménom „Zachovateľ zeme“, jako osloboditeľ v rokoch ukrutného hladu. Na jeho povolání išol aj Jakob do Egýpta, a s celú rodinú svojú tam sa usadil. Pred svojú smrťou vyslovil to znamenité proroctvo, že nebude odjata

rozkaz božský? Jak sa drža Isák? Nechal-li Boh aby usmrtený bol? Jak odplatil Boh Abrahama? Čo predvyobrazovala oběta Isákova?

§. 8. Kdo bol Jakob, a kde býval? Kolko synov mal on, a čo sa stalo s nimi časom? K čomu vyvolil Boh Jozefa? čo musel vystat? Zostal-li Jakob vždy na zemi Kanaan? Které je to znamenité proroctvo Jakobové? Jak sa ono vyplnilo?

berla (panovníctvo) od pokoleňá syna jeho Júdy, pokaď nepridě, který má poslaný býti, a který je očekávání národov (1 Mojž. 49, 10). A skutečně Kristus, ten Posel Boží, nenarodil sa prvé, než len tedy, keď cudzozemec (Herodes) na trón králov od Judy pochádzajúcich sadol.

2. Od Mojžiša až po Krista.

§. 9. Po smrti Jozefovej Israelité veľký národ, učinili, museli však od Egyptčanov najtvrdšie otroctvo trpeť, pokaď konečne sa Boh v plameni z prostredku krovu Mojžišovi zjevil, a jemu prikázal, aby synov Israelských do zeme Kanaán naspak vovedel (1500 pr. Kr.). Ale Pfarao král egyptský nechcel jich pustiť. Tedy potrestal ranami Boh náramnými Egyptčanov, a konečne poslal anděla, ktorý všecké prvorodéné dítky Egyptčanov v jednu noc pozabíjal. K Israelitom sa však nepribližoval anděl zhúbný, poněvadž oni svoje domovné dvéře pokropili krvú beránka velikonočného, kteréhožto v tejže noci požívali podľa nariadená Božého.

Toto predvyobrazovalo, jako někdy lidé skrze krv Ježíša Krista, opravdivého

§. 9. Jak sa vodilo potomkom Jakobovým v Egypte? Koho povolal Boh, aby jich vyslobodil? Jak povolal Boh Mojžesa? Či sa to vyslobodění lahko vykonalo? Čo učinil Boh preto Egyptčanom? Škodil-li anděl ten aj Israelitom? Prečo jim neuškodil? Čo predvyobrazovala krv beránka velikonočného?

beránka velikonočného, ktorého vo velebnej svätosti oltárnej požívame, od večnej smrti majú byť oslobodení.

§. 10. Na to prepustil Pfarao Israelitov. A však to hneď obanoval. Chytro shromáždil svoje vojsko, a honil bez z brojných synov Israelskych. Tito báli sa veľmi, a volali k Bohu o pomoc. Tedy udérl Mojžiš na rozkaz Boží svojím prútom červené more; a hle more rozdelilo sa na dve strany pred nima. Stála voda jako mury na pravej a lavej strane jejích, a suchýma nohama prešli pres more. Pfarao ponáhlal sa besne za nima až do postred mora. Keď ale Mojžiš svojím prútom zase udérl more, spojily sa rychlo vody a prikryly Pfaraona so všetkým vojskom jeho.

§. 11. Synové Israelskí museli pres veľkú púšť pospíchať, a prišli k hore Sinai. Tu jim Boh u prostred hrmení a blyskaní dal desat prikázaní, na dvoch kamenných tabulách napísané, obnovujúc aj smlúvu, ktorú s otcami jejích učinil, usporádal službu Božiu a zpravu jejích občanskú veľmi dobročinnými zákonmi. Lud ale hneď zapomenul na prikázania božské a dobrodeňá, neprestával reptať a sa žalovať, ano i na to prišli, že učinili sebe zlaté tela, a jemu sa klaňali.

§. 10. Neobanoval-li Pfarao, že Israelitov prepustil?
 : Čo učinil? Čo činili zo svojej stránky Israelité?
 Jak boli oslobodení? Jak potrestal Boh
 Pfaraona?

§. 11. Či došli Israelité hneď do zeme Kanaan? Čo sa
 stalo na vrchu Sinai? Či udělil Boh Israelitem
 len desat prikázaní? Či oni vďační boli za tolko
 dobrodeňí?

§. 12. Za tak ťažké jejích previneňá museli Israelité 40 roky na púšti meškať, až jiné lepšie pokolení vyrostlo. Boh však neprestával jím dobre činiť. Dal jím chléb (mannu) z neba, a vodu ze skály a uvédol jích naposledy po smrti Mojžišovej do zaslúbenej zeme Kanaan aneb Palestína, ktorú oni jeho mocnú pomocú podmanili, a medzi sebú podľa 12 pokolení rozdělili.

Tímto všeckým budúce spasení sa predvyobrazovalo (I. Kor. 10, 6.) Vysloboden z egyptského otroctva vyznamenávalo naše vyslobodení z otroctva ďabla skrz Ježiša Krista. — Meškání na púšti vyznamená vá naše zemské putování, v ktoromžto Boh nám príkazy dáva, nás s opravdivým chlebom anđelským chová, a zo živých studnic milostí posilňuje. — Zaslúbená zem ukazuje na nebe, ktoré bojom sa má obsahnúť, a budeme ním večně vládnuť.

§. 13. V tejto zemi žili Židé blahoslaveně a boli od Boha požehnaní, kým proti príkazu Božému do

§. 12. Jak boli pre jejích nevdačnosť potrestání? Zapovrhol-li jich Boh celkom? Jaké dobrodění jim neprestával predca činiť? Kedy a jako doišli do zeme Kanaán? Čo sa v tomto všeckom vyobrazovalo? Čo znamená vyslobodení z Egypta? Čo znamená putování na púšti? K čomu nás upomíná, zaslúbená zem?

§. 13. Jak dlho trvalo dobro Israelitom v zemi Kanaan? Jak sa jím vodilo, keď Boha obrazili? Jako jim pomáhal Boh, keď pokání činili?

spoločností manželských s pohany vstupujúc, zase do hričov a modloslužby padali. Kedy kolvek tedy od Boha sa odvrátili, dal jích do rúk neprátelov jejích; jak náhle sa ale k Bohu navrátili, vzbudil medzi nimi pobožných víťazov, súdci nazvaných, jako Gedeona, Jefte, Samsona, ktorí jích od neprátelov vyslobodovali.

§. 14. Pres 400 roky hlavní kňazi a súdcové v udu Israelském najvatšie úrady držali; včil lud si žádal krála, jakého súsední národy mali. Boh jím Saula za krála dal. Když ale Saul pre svoju neposlušnosť od Boha zavrhnutý bol, nástupcom jeho bol David. David bol mocný a silný: jakžto mládenec Goliátha velikého zabil; jakžto král šířil mnohým víťazstvom krajinu. On Bohu pobožným srdcom slúžil, a skládal k jeho chvále výborné zpěvy, Žalmy, v nichžto z božského vnuknutí mnoho předpoveděl o budoucom Spasiteli světa, který z jeho rodu pocházeti mal, a jeho králování konca mať nemalo. Preto sa nazývá Kristus též Synom Dávidovým.

§. 15. Salomon, syn a nástupca Davidov, mů-

14. Jaké vrchnosti mali spočátku? Jak dlouho to trvalo? Kdo bol první král Israelský? Proč bol odvrhnutý? Kdo bol jeho nástupcom? Co víš o Dávidovi rozprávati? Bol-li on aj pobožný? Proč sú jeho žalmy znamenitebné? Proč sa menuje Kristus aj Synom Dávidovým?
- §. 15. Kdo bol Salomon? Čím sa obzvláštné oslávil? Co sa nachádzalo v najvnútornejšej svatyni chrámu toho? Komu bolo dovoleno do něj vjsať, a jak často v roku? Či byly aj jiné chrámy a oltáry v

drý a veľký král bol. On vystavil Bohu nádherný chrám v Jerusaleme. Najvnúternejšia svatynia jeho čistým zlatom bola pokrytá. Tu stála archa úmluvy, v ktorej boli dve kamenné tabuly Prikázaní Božích. Len najvyššiemu kňazovi bolo dovoleno jedenkrát v roku do svatyni tejto vejsť. Lud Israelský žiadny jiný chrám nemal, ani nikomu nebolo dovoleno na jinom mieste jak len v chráme Jeruzalemskom obetovať. Ale Salomon v dobrom nezotrval. Vzal si ženy pohanské, a dal sa od nich v starom veku svojom k modlárstvu zvesť.

§. 16. Po smrti Salomonovej rozdeleno bolo kráľovstvo (980 pr. Kr.) Pokolení Júdy a Benjamína Roboamovi, synovi Salomona, verné zostalo, založice pod ním kráľovstvo Judské s hlavným mestom Jerusalemom. Ostatné dšat pokoleňá vyvolili sebe jinéh kráľa, učinice Samáriu za hlavné mesto svého kráľovstva, ktoré od toho času kráľovstvo Israelské sa nazvalo. Zanechajúc náboženstvo svojích otcov, vystavili v Samariu jeden chrám, a oddali sa ohavnému

Israele? Zetrvával- li Salomon v dobrem ? a-
kým spôsobom opustil on dobré?

§. 16. Čo sa stalo po jeho smrti? Které pokoleňá zostaly pri Roboamovi? Které bolo jejich hlavné mesto? Které pokoleňá činily kráľovstvo Israelské? Které bolo hlavné mesto kráľovstva Israelského? Zostalo-li Bohu verné? Jak ho Boh potrestal? Vyhynulo-li aj kráľovstvo Judské? Bolo-li aj ono potrestané? Jako? Či jeho tresty neboly menšie, jako tresty kráľovstva Israelského?

modlárství. Preto jích Boh odevzdal do vlády Salma-nassara králapohanského, ktorý kráľovstvo Israelské na vždy zrušil, a ľud v zajatí assírske do Ninive zahnal (718 pr. Kr.) I kráľovstvo Judské bolo za svoje mnohé previneňá od Boha potrestané. Nabuchodonosor dobyl pozdejšej Jerusalema (606 pr. Kr.), spálil chrám a odviedol ľud do zajatá babylonského. Predca ale kráľovstvo Judské nemalo na vždy vyhynúť, ako kráľovstvo Israelské, ktoré náboženstvo svojích otcov opustilo.

§. 17. Tého ťažké tresty neprišli na nich náhle a nenadále. Nebo juž dávno pred tím Proroci, ktorí boli od Boha osvícení, všetko to jím oznámili, a mnohýma zázrakami potvrdili, aby ľud k pokáňu podvzbudili. Proroci tito slubovali aj milosť kajícím, a o budúcom Vykupiteľovi prorokovali. V knihách jejích ktoré vác století pred Kristom spísané sú, čítame až dovčilka všetké okoličnosti jeho života a umučená. Narodení jeho z Panny v Bethleheme, úrad jeho učiteľský, jeho zázraky, jeho umučení, smrť jeho a vskříšení, sesláni Ducha svatého, zbúrení Jerusaléma, obrátění pohanov, a oslávení cirkve kresťanskej. I rok naroděná Vykupitéla oznamuje Daniel. Najznamenitějši medzi proroky sú: Eliáš, Eliseus, Isaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a Daniel.

§. 17. Prišli-li této tresty nenadále? Jako varoval Boh ľud svoj? Či proroci len tresty zvestovali? Čo zvestovali oni o Mesiášovi? Který prorok predpovedal najjistejši aj čas jeho příchodu? Kterí sú najznamenitejši z prorokov?

§. 18. Príkladom výborných čností v čas zajatá svítili: Tobiáš v Ninivé, v Babylone čistotná Susanna, tré mládenci v ohnivej peci, Daniél v jamelevovej. Už sedemdesát roky trvalo zajatí babylonské v ten, čas když Cyrus, král Perský, zaujal Babylon, z vnuknuťá Božého dovolil židom do vlasti sa navrátiť (536 pr. Kr.) a chrám Jerusalemsky zase stavať. O krátký čas bol druhý chrám vystavený, který sa v blesku k prvému neprirovnával; starších toho lutujících těšil prorok Aggeus, oznamujúc jim, že veliká budě sláva domu tohoto posledného, vác nežli prvního, preto že do něho vejde „žádaný všeckým národom“ .(Mesiaš). (Agg. 2, 8—10.)

§. 19. V ten čas obnovili Esdráš a Nehemiáš zákonné služby Božé, a sbírali svaté knihy, které pozatím pilně čítané a výkladané bývaly. Všecek lud plakal a činil upřímně pokání. Nikdy vác sa nenavrátil k modlářstvu, které jemu tak těžké trápeňá a zajatí spôsobilo. Když pozdejší Antioch, král Syrský, Židov k modlářstvu nutit chcel, víťazně sa Židé bránili pod vedením hlavního knáza Matthatiáša a jeho

§. 18. Který sa obzvláštně vyznačil v Ninivé a v Babylone? Jak dlho trvalo zajatí Babylonské? Jak ono prestalo? Čomu sa židé ponajprv, chytili po svém navrátení? Bol-li nový chrám tak slavný, jako ten rozbúřený? V čom tento predca převýšil první?

§. 19. V čom sa vyznačili Esdráš a Nehemiáš? Jak sa lud přitom držal? Zostal-li on včil verným pravému Bohu? Čím on to preukázal? Kdo sa tu obzvláštně vyznačil?

synov; ano mnohí hotoví boli najukrutnejšú smrť podstúpiť, povzbudení k tomu príkladom Eleazara starca a sedem bratrov Máchabejských so statečnú matku jejích (170—143 pr. Kr.)

§. 20. Čtyri tisíc roky po stvorení sveta preišly; vyplnily sa už znameňá té, ktoré príchod Vykupitela sveta preišť mali. Túžebne ho čakali židé, ano i pohaní vedeli o nádeji, žeby povstať mal z Judska veľký panovník. V najhlubšej pokaženosti sa včil svet nachádzal. Poznali sice židé ešte vždy pravého Boha, však ale sekty Pfarizeov a Saduceov a jiné medzi nimi povstaly, čím sa pokaženost mravov šírila: najvác židov Boha len ústy ctílo, ale srdce jejích bolo hriechom oddané. Všecky ostatné národy, ano i najdokonalejší medzi nimi, Réci a Rímani; najohavnejšému modlárstvu slúžili. Bez počtu boli ti bohové a bohyně, ktorým chrámy a oltáre stavali, na ktoré i ľudské obety kládli, a bohov tím obvzlastně ctiť sa usilovali, když jejích hríchy a ohavnosti vychvalovali, a bez všeckej bázne vykonávali. Aj svatý Pavel o pohanoch hovorí, „že sú naplnení všelijakú neprávostí, zlostí,

§. 20. Jak dlúho stál svet pred príchodom Mešiáša? Či sa v ten čas už všecko vyplnilo, čo o Mesiašovi bolo predpovedano? Jaká túžebnosť bola v ten čas u židov a u pohanov? V jakom postavení sa nachádzal svet? Jak sa to u židov ukazovalo? Jako u jiných národov? V čom stála ohavnost modlárstva? Čo hovorí o tom Sv. Pavel Apoštol? Kdo mohol tomu pomociť? Či no aj pomohol a jako? Čo hovorí o tom sám Ježiš Kristus?

smilstvom, lakomstvom, nešlechtností, plni závisti, mordárstva, svárливosti, žrady, zločinstva, klebetníci, utrháči, rozpustilí, rušitelé smluv, bez milosrdenstva“ (Rím. 1, 29—31.) Kdo tu mohol pomôcť, kto také ľud vyslobodí? Jedině Boh! — A on pomohol a vyslobodil. — Jak v ráji prislúbil prvorodičom a skrze proroky predpovedel, tak sa smiloval nad hluboko upadnutým pokolením ľudským, a zaslal mu Vykupitela a Spasiteľa. „Nebo tak Boh miloval svet, že Syna svojho jednoroděného dal, aby žádný kdo v něho verí, nezahynul, ale mal život večný“ (Ján. 3, 16.)

Život Ježíša Krista.

§. 21. Svet pokoj mal; Augustus bol rímským cisárom; Herodes Idumejský kráľom v Judstvu. Včil sa vyplnilo prislúbení Božé a predpovedání prorokov. V Bethleheme v jednej maštale narodil sa z Marie Panny pochádzajúcej z rodu Davida kráľa, Ježíš, Kristus, Syn Boží, Vykupiteľ sveta. Jeho narodění zvestovali Andělé pastýrom Bethlehenským, a hvězda mudrcem od východu. Ukrutný Herodes chcel děťa Božé ešte v detinskom veku jeho zamořďovať; Jozef, pestún Ježíša, s ním a s jeho matkou Mariú na rozkaz

§. 21. Za kterého císaře a za kterého krále sa Spasitel narodil? Kde? Z koho? Komu a skrz koho bolo prvé jeho narodění zvestované? Jaký úmysel mal při tom Herodes? Čo činil svatý Josef? Jak strávil Ježíš svoju mladost po navráťení z Egypta? Jako on tam žil? Čím jest dvanáctý rok veku jeho pametný? Čím třicátý rok jeho? Čo sa stalo při jeho krstu?

Boží do Egypta utékli, odkiaľ sa len po smrti Herodesovej navrátili. V Nazarethu Galilejskom žil Ježiš v tichosti, bol svojím rodičom poddaný, a prospíval múdrosťou, a vekom a milosťou u Boha a u ľudí. Vo dvanástom roku veku svojho išel so svojíma rodičmi do Jerusalema k veľikonočnej slávnosti, tri dni meškal v chráme a jeho múdrym otázkám a odpovedám zákoníci sami sa divili. Kedyž mal 30 rokov, išel k Jánovi a dal sa od neho v reke Jordána pokrstiť. Tedy sestúpil Duch svätý v spôsobe holubice na neho, a stal sa hlas z neba, reknúci: „Tento jest moj milý syn, v ktorom sa mi zalúbilo“.

§. 22. Potom išel Ježiš na púšť. Kedyž sa tam 40 dni a nocí modlil a postil, začal kázať evandélium. t. j. slavné poselství o královstve Božom na zemi. Chodil po mestách a po dedinách, svoje božské poslání a pravdu svojho učenia potvrdzoval svojím sva-
tým príkladom, zázraky a prorokovaním. Ľuď, ktorý ho počul, divil sa. Vo veľikom zástupe chodíval za ním, veleboval a chválil ho jakžto opravdivého Mesiáša a hovoril: „tak žádný člověk dosavád nemluvil.“ — Zo svojích učedníkov dvanáct apoštolov aneb poslov

§. 22. Čo činil Ježiš po svojom krstu? Čo znamená slovo: evandélium? Čím preukázal Ježiš svoje božské poslání? Jak sa držal ľud proti jemu? Kolko Apoštolov vyvolil? K čomu jich vyvolil? Nevyvolil-li on ešte aj jiných učedníků k obzvláštnému úradu? K čomu jich vyvolil? Kterí učinili počátek církve křesťanské? Čo jím prisľúbil Ježiš? Koho určil za viditeľnú hlavu? Čím on to vyznamenal?

vyvolil, ktorí mali svedkové byť učeňá a účinkov jeho, aby všetko, čo pri ňom viděli a od něho slyšali, po jeho odchodu zo sveta všetkým národom zvestovali. Krom týchto vyvolil ešte sedemdesátdvoch učedníkov, ktorých on po dvoch na té místa posílal, kam aj sám prísť mal. Dvanáct Apoštolové, sedemdesat dva učedníci, a jiní, ktorí Ježiša nasledovali, spôsobili prvnu spoločnosť všetkých pravoverících, ktorú my Cirkvú Kristovú menujeme, a ktorú podľa jeho slov nepremóžú ani moci pekelné. Za hlavu viditedelnú na zemi Petra učinil; preto ho nazval skalú, na ktorej vystavil cirkiev svoju, a jemu prislúbil klúče kráľovstva nebeského. (Mat. 16, 18 a 19.)

§. 23. Ježiš židom najvätsé dobrodeňá činil: na jeho slovo slepí viděli, kulhaví chodili, nemocní uzdraveli, mŕtví z mŕtvých vstávali, slovom, jakúkoľvek bídu ulahčoval; predca mal mnoho neprátelov, obzvláštné z farizeov a zákonníkov, nebo jim hríchy a neprávosti jejtch domlúval, ponévadž zemské kráľovstvo založiť, a jích na vysokú hodnosť povýšiť nechcel. Tito stíhali jeho v každom slove a skutku, ale ho pre nijaký hrích nemohli karhať. V treťom roku učeňá svojho, pred velikonočnými svátky, vskrísil Ježiš Lazara, ktorý už čtyri dni v hrobe ležal.

§. 23. Jaké dobrodeňá činil Ježiš židom? Jak sa držali židé naproti jemu? Prečo ho nenávideli obzvláštné zákonníci a farizeji? Či mohli nejakú chybu na ňom naist? Čím jest tretí rok úradu učiteľského Ježiša pametný? Čo tím spôsobil u ľudu, a čo u svojich neprátelo v?

Lud, svedek zázraku tohoto, plesal, a Ježišovi do Jeruzalema idúcemu s ratolestmi palmovými a olivovými v ústretí išel, predsteral svoje šaty na cestu, a volal: „Hosanna Synu Davidovému“. Tedy zloba neprátelov jeho už nemala konca kraja, preto jeho o život pripraviť ustanovili.

§. 24. Ježiš veděl, že čas horkého umučení jeho už prišol; odevzdajúc sa do vóli svojho Otca nebeského, hotový bol umreť. Kedyž podľa zákona so svojima Apoštolami beránka veľkonočného jedol, vzal chlieb do svojich svätých a velebných rúk, pozdvíhol svoje oči do neba k Bohu, svojému všemohúcemu Otcu, dobrorečil jemu, žehnal chlieb, a dal svojim učedníkom s týmto slovy: „Vezmite a jedzte, toto jest tělo moje, které sa za vás dáva“. Potom vzal kalich s vínom, díky činil, žehnal a dal učedníkom svojim, reknúce: „Pitě z toho všecci; nebo toto jest krv moja Nového Zákona, která za mnohých vyletá budě ku odpustění hříchov. To čině na moju památku“. Tak ustanovil Ježiš velebnú Svätosť oltárnú, v ktorej v spôsobách chleba a vína za pokrm duše podáva svojim soba samého. — Po tejto poslednej večeri ešte reči láskave mal k svojim Apoštolom, Prislúbil jim k potěšení Ducha svätého, Ducha pra-

§. 24. Čo činil Ježiš vedúc, že sa blíži jeho umučení? Jak slávil poslednú večeru s Apoštolami svojima? Dokonávajúc večeru, jaký prikaz dal Apoštolom? Čo ustanovil Ježiš pri poslednej večeri? Čo jim prislúbil po poslednej večeri? Kam išel potom Ježiš?

vdy, ktorý jích všecko naučí, a na veky s nimi zostane. Na to išel na horu Olivetskú, do zahrady Getsemanskej sa modliť.

§. 25. Tu sa jemu všecké umučenie predstavilo pred dušú. Tu postavený bol v úzkosti smrti, a učinen jest pot jeho jako kropaje krvi tečúcej na zem. „Otče, hovoril, — chceš, prenies kalich tento ode mňa; ale však né moja vóla, ale nech tvoja sa stané.“ — Tedy priblížil sa Judáš, ten zradca, so zástupom ozbrojených ľudí, a Ježiš dal sa jím chytiť, povázať, a pred najvyššú radú sa vesiť. Tu ho vysmievali, plúvali na něho, a pasťami tvár jeho bili. Potom jeho jakžto hodného smrti od knížata kňazského k Pontskému Pilátovi vedli, tento ho zase Herodesovi odoslal, oba ho ale za nevinného uznali. Potom ho bičovali, trním komunovali, a naposledy na búrlivé žiadání hlavních kňazov a Židov, ktorí jemu Barnabáša predložili, bol na smrť odsúdený.

§. 26. Na Ježiša, jako na najvätsého zločinca ťažký kríž položili, vedli ho na kalváriu, a tam ho

§. 25. Čo on trpel na hore Olivetskej? Jakú znamenitú modlitbu tam konal? Jako a od koho bol potom chytěný? Ku komu bol veděný? Jak zachádzali s nim pred najvyššú radú? Jak sa držali Pilát a Herodes naproti jemu? Čo trpel potom Ježiš?

§. 26. Jak bol veděný Ježiš na smrť a o živoť zbavený? Jak sa pritom vyplnily Písma prorokov? Za koho sa modlil Ježiš na kríži? Jak dlho visel Ježiš na kríži? Jaký zázrak sa tedy stal? Jako umrel Ježiš? Jaké zázraky oslávily jeho smrť? Který bol užitek smrti tejto?

medzi dvoma zločincami ukrížovali. Vyplnilo sa čo Pro-
roci predpovedali: prebodli mu ruky a nohy; vojáci
rozdělili medzi sebou šaty jeho, a na oděv hádzali
kocku. Žižnivému dali zlé a ocet. Sami hlavní kňazi
a starší rúhali sa jemu. Ježiš ale toto všetko prepo-
diťnú trpezlivosť a tichým srdcom znášal. Modlil sa
za svojich neprátelov: „Otče, odpusť jim, nebo ne-
vedá, čo činá.“ Tri hodiny v najukrutnejších mukách
visel Ježiš na kríži. Zatmelo sa slnce, rmútila sa
celá príroda. Naposledy ale Ježiš zvolal hlasom veli-
kým: „Dokonáno jest! Otče, do tvojích rúk porúčam
ducha mého!“, naklonil hlavu a zemrel. V tom oka-
mžení trásla sa zem, skály sapukaly, opona chrámová
roztrhla sa na dve poli od vrchu až dolu, hroby sa
otváraly, a mnohé telá Svatých zesnulých vstaly a
ukázaly sa v Jerusaléme mnohým. Stotník ale, a ti
ktorí s nim boli, báli sa veľmi, rekajúce: „Isté Syn Boží
bol tento“. — Tak „učiněň jest Ježiš smerení za
hríchny naše, a né len za naše, ale i za všetkého
sveta“. (I Ján. 2, 2.)

§. 27. V pátek o tretěj hodine zemrel Ježiš na
kríži. Jeden z vojákův kopiú bok jeho otvoril, a hned
vyšla krv a voda. Tělo z kríža sňaté a do nového
hrobu vložené jest, který do skaly vyrúbaný bol. —

§. 27. V který děň a kterou hodinu umrel Ježiš? Čím
sa osvedčila jeho smrt, a čo nasledovalo? Čo
sa stalo potom s mrtvým tělom Ježiša? Čo činili
včil jeho neprátelé? Kedy a jak vstal z mrtvých
Kristus Pán? Jak dlho zostal ešte na zemi, a
čo činil? Který bol jeho ostatný prikaz, a jeho
ostatné prislúbení? Kde ajako vstúpil na nebesa?

Židé zapečatili hrob, a vojakov k strážii postavili. Ale na tretí deň, když svítalo, stalo sa zemetrasení, a Ježiš slávně vstal z mrtvých. Pres čtyřicát dní častokrát sa ukázal učedelníkom svojím, udělujúc jím naučení o královstve Božom t. j. o Církvi; udělil jím moc hríchů odpustiť, a Petra hlavú cirkve ustanovil týmato slovy: „Pas baránky moje, pas ovce moje“. (Jan. 21, 15—17.) — Keď sa jím ostatní raz ukázal, rozkázal jím po celém svete isť, kázať evandélium, a všecké národy krstiť vo méne Otca i Syna i Ducha svatého. — K tomuto jím udělil tú istú moc, kterou od svojho Otca nebeského obsáhol, a prislúbil jím, že s nimi zůstaně po všecké dni, až do skonání sveta. Na hore Olivětskej pozdvíhol ruky svoje, dal jím požehnání. I stalo sa: když jím žehnal, bral sa od nich, a nesen jest do neba.

Letopis po Kristovi.

1. Od smrti Kristovej až po obrátění Konstantína.

§. 28. Po nanebevstúpení Pána učedelníci jeho v modlitbách zotrúvali v Jeruzaleme, a očekávali zaslúbeného Ducha svatého. O desať dní, na turice, stal sa rychle zvuk z neba, jako prichádzajúceho

§. 28. Jak sa chystali apoštolové k příchodu Ducha svatého? Kedy a jak přišel Duch svatý? Jaké přeměny sa staly v apoštoloch? Čo činil obzvláště Peter, jejíh nejvyšší hlava? Čo spôsobila řeč Petra apoštola? Jak bol muž chromý uzdraven? Či pohnul tento zázrak židov?

prudkého vetra, a naplnil celý dom, v ktorom zhromáždení boli. I ukázaly sa jim rozdelené jazyky jako oheň, a posadil sa na jednom každom z nich. Naplnení súce Duchom Svätým, počali mlúviť rozličnými jazyky a Pána Boha zvelebovať. Peter, hlava apoštolov, vystúpil k Židom, hojne tam shromáždeným. On jim mlúvil, že ten istý Ježiš, ktorého oni na kríž pribili a ktorého Boh vskrisil, jejích Pán a Vykupiteľ jest, a napomínal jích, aby v ňom verili. — Jeho reč hojne ovocá prinesla, nebo ten deň tri tisíc ľudí sa dalo pokrstiť. Nezadlho išel Peter a Ján do chrámu. Muž chromý sedel vo dverách a prosil jích o almužnu. Hovoril mu Peter: „V méne Ježiša vstaň, a choď!“ V tom okamžení vstal chromý ten, vyšel do chrámu a velebil Boha. Na tento zázrak zase pet tisíc Židov pokrstění byť žádalo.

§. 29. Velkú mocú kázali apostolové vskríšení Ježiša Krista, Pána našeho, a činili muohé znameňá a zázraky. Lud jích tak veľmi vážil a ctil, že nemocných na ulice vynášali, aby keď išel Peter, aspoň stín jeho jích uzdravil. Knížata ale kňazké a ti, ktorí s nimi boli, naplnení sú proti tomu hněvom. Oni dali apostolov chytiť, bičovať a zakázali jim, v méne Ježišovom kázať; oni zbúrili lud, aby svatého Stefana ukamenoval, a mnohé iné protivenstvá činili. Však

§. 29. Čo činili potom apoštolové k rozširovaniu kresťanského učeňá? Jaký následok malo toto u ludu? Jaky u hlavných kňazov, a u tých, ktorí s nimi boli? Jako títo učedelníkov Kristových prenasledovali? Či sa dali apostolové tímto odstrašiť? Čo viš o Pavlovi rozprávať?

nemohla žádná ľudská moc rozširovaniu učenia Ježišovho prekaziť. Apoštolové neprestávali v chráme i po domoch ukrižovaného Spasiteľa zvestovať, a počet kresťanov zo dňa na den sa rozmnožoval. I Saul, potom Pavlom nazvaný, ukrutný neprítel a prenasledovník kresťanov, milosťou Božou apoštolom Pána a najhorlivejším vërovëstom učený jest.

§. 30. Prvá kresťanská obec aneb cirkvev povstala z tých, ktorí v Jeruzaleme a v okolí víru Kristovu prijali. Držani jejich bolo počestné a bez hany; s radosťou a v úprimnosti srdca slúžili Bohu. Všecci v najvätej svornosti žili, boli jedno srdce a jedna duša. Nikdo nebol núdzný medzi nimi; nebo k napomáhaniu núdzných dobrovolne podávali bohatší, bez čoho býť mohli, jakožto: role, domy, a kládli peňaze z odpredaných vecí k nohám apoštolov, aby to medzi núdznými rozdělili. Apoštolové boli podľa ustanovenia Krista jejich predstavení, ktorí učili, krstili, svätosti rozdávali, cirkvevné záležitosti spravovali a obec řídili.

§. 31. Ačkolvek mnohí Židé prijali učení Ježišové, predca najvätešia částka jejich zatvrditým srdcom

§. 30. Z kterých povstala prvna obec kresťanská? Jaký oni život védli? Jaký úrad mali apoštolové v tejto obci?

§. 31. Či sa všecci Židé obrátili? Či tvrdohlavati zostali bez trestu? Jaký trest prišiel na nich? Prečo sa obrátili apoštolové k pohanom? Jako a s jakým prospechom pracovali medzi pohanmi? Jaké naříděna dali apoštolové novým obcám kresťanským? Či této obci byly oddělené, aneb či

zostala. Preto dopustil Boh na nich tresty té, ktorými sa jím vyhrážal. Jeruzalem bol v 70-tom roku po Kristovom narodení rozbúraný, a chrám zapálený. Tedy padli ze Židov 1,100.000; ktorí ale pozostali, boli z krajiny vyhnaní, a jakožto živí svedkovia súdov Božích po celej zemi sa rozprchli. Tvrdohlavosť jejích, a ešte viac zretedelný rozkaz Boží bol príčinou, že sa apoštolové k pohanským národom obrátili. Chudobu a prenasledovaním trápení, v mnohonásobných bídach a nebezpečenstvách života kázali evanjélium. Preto Boh žehnal usilovnosti jejích. Ledva 30 rokov od zoslání Ducha svätého preišlo, auž vo všetkých častiach zeme obci kresťanske sa nachádzaly, ktorým apoštolové za vrchných ustanovovali biskupov, modlitieb a vkládáním rúk moc svoju jím udelujúce, a za svojích nástupcov a námestníkov vymenújúce. Tieto nové obce boli medzi sebou silne spojené, a pod apoštolom Petrom jakžto všeobecnú hlavu spobili jednu, všeobecnú, to jest katolícku cirkev. Peter umučený bol v Ríme, kde v posledných rokoch života svojho biskupom bol. Nejvyššia moc v cirkvi na jeho nástupcov, na rímskych biskupov, aneb pápežov preišla.

§. 32. S hrúzú uzerali pohané rýchle šírení náboženstva kresťanského, ktoré jejích bezbožný život

jedna od druhej visela? Kde umrel Peter, a kto obsáhol jeho najvyšší úrad pastýrsky?

§ 32. Jak pohlo pohanov šírení víry kresťanskej? Jakým spôsobom ju vykoreníť sa usilovali? Jaké muky činili kresťanom? Či mnoho jích bolo

a ohavné modlárstvo zjevné zaklínalo. Preto ustanovili kresťanstvo vykoreniť. To žádali, aby kresťané zapreli víru svoju, ináč že v najukrutnejších mukách umreť musá. Kresťanov bičovali, rozdrápali, hádzali jích zverom, jejích boky železnými háky trhali a fackami pálili. Voleju boli varení, jejích udy utaté, odpíslené, jích križovali, smolú oblivali a zapalovali aby pri nočných zábavách jako fakly horeli. Všade nevysloviteľné muky trpeli kresťané. Celá zem bola jejích krvú pokropená, tisícov kresťanov vŕeckého veku, pohlaví a stavu v najukrutnejších mukách umíralo. Obzvlášťne Rím, hlavné mesto vŕeckého pohanstva a sklad vŕeckej ohavnosti modlárstva, krvú kresťanov polátý bol. Nevysloviteľne mnoho kresťanov tu smrť mučednícku podstúpilo. To až dosavad svedčá kosti jejích, ktoré v podzemných jamách aneb katakombách, kam od kresťanov uložené boli, aj včil nálezané bývajú.

§. 33. Tri stolaťa trvalo toto ukrutné prenasledováni. Keďby kresťanstvo dĕlo ľudské bolo, bolo by zaistě pre ukrutnosť svojích neprátelov zahynulo. Ale takto učení Ježiša, Syna Božého, hlbšé a hlbšé koreny pustilo, a sa ďalej a ďalej šírilo. Znaky a

tímto spôsobom umučeno? Kde prenasledovali obzvlášťne kresťanov? Čo až podnes o tom svedčí?

§. 33. Jak dlho trvalo ukrutné prenasledováni kresťanov? Či ono vykorenilo kresťanstvo? Prečo ne? Čo presvedčovalo pohanov o pravde víry kresťanskej? Čo sa stávalo častokrát, keď kresťanov mučili? Čomu sa može tedy krv mučedníkov prirovnáť?

zázraky, ktoré vyznáváci Ježišovi čnili, predovšetkým ale vnútorný jejích pokoj a radosť, s ktorými najukrutnejšie muky a najhroznejšú smrť trpeli, presvedčilo pohanov, že len Boh kresťanov pravý Boh byť môže. Stávalo sa ne zriedka, že i pohané statočnosť kresťanov ukrutne mučených pozorujúce, mnohí z nich zvolali: „Aj my sme kresťané, vezmite i nám s nimi život!“ Zaistě tu bola krv mučedelníkov hojným semenom, z ktorého vždy viac a viac kresťanov vyrástlo.

§. 34. Boh už dosavád dostatečné preukázal, že založení cirkve jeho діло jest, a že ho ani všeeké moci zemské nepremožú. Včil jej udělil pokoj, povolác Konstantina Velkého za ochránca kresťanstva. Konstantin, ešte jak pohan, vėdol boj proti svojmu nepřátelovi Maxenciovi. Vojsko však nepřátelové bolo o mnoho silnejší, jak jeho. Tedy Konstantin vrúčne sa modlil k pravému Bohu o pomoc; a ejhle na nebi ukázal sa jemu a celému vojsku jasný kříž s nápisem: „V tomto znamení zvíťazíš!“ Konstantin kázal učiniť zástavu na spôsob toho kříža, a ju v bitke prednášať. Smele uderil na silnejšího nepřátela a zvíťazil. Od tej doby (312 po kr.) Konstantin stal sa zástupcom a ochrancom kresťanstva.

§. 34. Čo chcel Boh dopuštěním prenasledování preukázat? Skrze koho dal Boh cirkvi svojej zevnější pokoj? Jak sa to stalo?

II. Od obrátenia Konstantinovo až po roztržku vo víre v 16. storočí.

§. 35. Kríž ten, ktorý predtým znakom bol najväčšej potupy, stal sa znakom cti a víťazstva; blýšchal sa na korune Konstantinovej, a ligotal v Ríme, po ten čas v hlavnom meste pohanstva na hrade (kapitolium) — jakžto víťazstvo ukrižovaného Boha-človeka celému svetu oznamujúc. Konstantin dovolil slobodné vykonávanie kresťanského náboženstva, staval nádherné chrámy; kňazom, obzvlášť ale pápežom veľkú česť a prednosť udeloval. Na jeho príklad prijímali tisíce pohanov učenie kresťanské, tak, že hneď modlárstvo umenšené a chrámy falešných bohov zavrené boli. Nezadlho bolo pohanstvo v rímskom cisárstve docela zrušené, a kresťanské náboženstvo vác a vác sa širilo.

§. 36. Včil cirkev katolícka ešte iné víťazstvá mala obdržať, totižto: víťazstvá nad jej vnútorným

§. 35. Jak bol včil kríž oslávený? Čo činil Konstantin pre cirkev? Čo spôsobil jeho príklad?

§. 36. Či tým prestaly všecké boje cirkve? ktorí boli včil nepráteli cirkve? Či neboli už aj predtým kacírstva? Jaký rozdiel jest medzi včilajšími kacírstvami? Odkiaľ dostaly sekty svoje méné? Jakí oni boli naproti pravovericím? Jakým spôsobom odsudzovala cirkev učenie kacírov? Jak sa menujú této všeobecné zhromaždenia biskupov? Kedy a prečo sú jejích výroky neomylné? Kedy sa slávil snem v Nicei? Kolko biskupov sa tam zhro-

nepráteli, nad bludármi. Ačkoľvek už aj dosavád tu a tam povstaly kacírské učeňá, predca této rychle prestaly. Včil ale — tak Boh dopustil — nekerí bludári podvodným spôsobom mnohých prívržencov získali, od cirkve sa docela odtrhli činíce obzľáštne, daleko sa rozmáhajúce obce aneb sekty, ktoré sú najvác po nich menované, jakožto: Ariani, Nestoriáni Eutichiani, Pelagiani atd. Často knížatá a cisárov na svoju stránku priťahli, a od týchto podporovaní, potlačovali a prenasledovali ukrutným spôsobom pravoverícich. Jako někdy apoštolové sa zhromáždili aby povstale rozepri vnuknutím Ducha svatého pod vrchnú správú svatého Petra rozsúdzovali (skutk. ap. 15): prám tak činili aj jejích nástupci, biskupi cirkve katolickej. Zhromaždovali sa pod vrchnú správú papeža aneb jeho nástupca, zkušajúce a zavrhujúce učení blúdné. Také zhromáždení menuje sa všeobecný snem, aneb všeobecné zhromáždení církevné. Jeho rozsúdky prisvedčením papežovým konané vo vecách víry sú neomylné, ponevadž sú výroky cirkve, ktorú Duch svatý neviditedelným spôsobom rídí, a od všeckého blúdu ochraňuje. Obzľáštne chyrečný je snem v Nicei, roku 325 konaný. Z 318 biskupov tu zhromáždených nachádzali samnohi muží, ktorí v prenasledováňách pre Krista trpeli, a rúk aneb očí zbavení boli. Všecci jednohlasne odsúdili Áriasa kacíra, tvrdošijne zapírajúceho Božstvo Kri-

máždilo, a jakí oni boli? Čo sa uzavrelo na sneme? Jaký bol včil osúd všeckých iných, a jaký cirkvé?

stovo. Mocná bola ten čas táto sekta; predca musela pomali zmiznúť, jaknáhle cirkvevo svojim slávnym výrekom ju odsúdila. Tento osud maly všecké iné kacírské učeňá. Ve všeckých trebárs jak ťažkých bojoch cirkvev katolícká až podnės stále zvíťazuje.

§. 37. V týchto časoch oslávil Boh cirkvev svoju mnohými svatými a učenými mužmi, ktorí pravú víru chvalitebne zastávali: menujú sa učiteľé cirkvev aneb otcové cirkvevní. Taký jest: svatý Athanasius, patriarcha Alexandrinský († 373), ktorý mnohé ťažké a dlhé prenasledováňá od Ariánov za pravú víru trpel; svatý Basilius veľiký arcibiskup v Cesarei († 379); svatý Rehor Nazianský († 389) a svatý Ján Zlatoustý (Chrisostomus) († 407), obídva patriarchové Konstantinopolskí; dva Cyrilli, jeden biskup Jeruzalemský († 386) a druhý patriarcha Alesandrinský († 444); svatý Ambros arcibiskup Milanský († 397); svatý Jeronym, ktorý svatě písmo na latinskú reč prekládal († 420); svatý Augustin, biskup mesta Hippo v Afrike († 430); pápežové: Leo Veliký († 461) a Rehor Veliký († 604). Kdýž včil z jednej stránky svatí otcové chránili cirkvev, pustovníci a mnichi z druhej stránky prísny a kajícim svojim životom ju oslavovali.

§. 37. Skrz koho oslávil Boh v týchto časoch svoju cirkvev? Jak sa menujú tito muži? Viš-li nektekého z nich menovať? Či sa nevyznačili v cirkvevi ešte aj iní muži? Kdo boli pustovníci? Z čoho pozostávali jejích príbytky? Jejích pokrm, nápoj a život? Čo povstalo pozdejšej zo života pustevnického? Kdo zvelebil obvzľáštne na západe kláštorný život?

vali. Tito pobožní kresťané odrékali sa všetkých rozkoší sveta, aby sa v samote skrze modlitbu a sebazaprením k blahoslavenej smrti pripravili. Skalnaté jeskyně aneb stánky z ratolestí stromových byly jejich příbytky, holá zem aneb nežo listov bolo jejich postelú, koreně a byliny pokrmom, a nápojom voda. Slovom, oni sa usilovali svetu úplne umreť, a jediné Bohu slúžiť. Z pústovníkov povstali pozdejšé mníchi a kláštorňý život, o ktorom na západe obvzľáštne ten veľký podivný muž svatý Benedikt, veľké zasluhy sebe nazhromáždil.

§. 38. Novým nebezpečenstvom hrozilo cirkvi sťahování národov v pátom a šestom století, keď lúpeživí národy pohanskí svoju krajinu zanechajúce, a bezpočetným množstvom na kresťanské národysa valice, všetko ohňom a zbrojom zpusťovali. Najhroznejší boli Hunni se svojím vůdcom Attilú, který seba sám „bičom Božím“ menoval. Najchyrnejšie mesta, celé národy v nivoč boli obrátené. Aj kráľovstvo Rímské, které jednúc tak mocné bolo, a vác než tisíc rokov trvalo, muselo na zkázu víš. Prehrozná bída preplnila celu Europu, až sa Bohu zalúbilo divé národy skrotiť prám skrz tú církev, ktorej sa zkazú hrozili. Išli k ním muží Boží, od pápežov vyslaní, ohlašujúce jím evandélium. S križom a s evandéli-

§. 38. V jakom nebezpečenstve bola církev v pátom a šestom století? Který národ bol najhroznejší? Či této divé národy mnoho zlého spôsobily? Čím jich skrotil Boh? Jak sa to stalo? Jak sa premenila tedy zem Nemecká? Víš-li ty nektierého

umom v ruke, kázali jím smele a v Boha dôverujúce v najväčších nebezpečenstvách víru Vykupiteľovu. Tedy sa aj nemecká zem obrátila a ukrotila. Tu medzi inými verovestmi najslávnejší bol sv. Bonifác, začo aj prízvisko „apoštola Nemcov“ dostal. On od pápeža pre svoje veľké zásluhy arcibiskupom Mohúčským (Mainz) bol vymenovaný; kedyž ale Frizanom evanjélium kázal, mučedelnickú smrť podstúpil (v 755). —

Na predku 9-ho stola sa započínalo obrátenie Avarov a Slovákov, národov to okolo Dunaja prebývalých, jejíchžto obrátenie svatí Cyrill a Method bratri ku koncu toho stola dokončili. Pozdejšie prijali aj Uhri víru katolícku. Jaknáhle totižto jejích vúdca Takšoň s cisarom Ottom pokoj uzavrel, naraz započal Wolfgang, reholník radu sv. Benedika, medzi Uhrami šíriť sv. evanjélium, však s malými následkami. Pozdejšie, keď Gejza s kresťanskú Šaroltú do stavu manželského vstúpil, z nemeckej krajiny mnoho reholníkov došlo, obzvlášť ale z Čech svatý Vojtěch (Adalbert), pražský biskup, ktorý vúdca Gejzu a jeho syna Waika (svätého Stefana) pokrstil. Na tento príklad mnoho z vyšších rodín prijalo svätý krst. Stefan ešte jako vúdca 10 biskupství založil; pre reholníkov sv. Benedika dal kláštor vystaviť vo Svatom Martine, v ktorom reholníci školu otvorác, mno-

z tých blahovestov menovať, ktorí o obrátení Nemcov obzvlášť zásluhy sebe učinili? Kdo sa menuje apoštolom Nemcov? Jaký úrad zastával on a jako umrel? — Kedy sa obrátili Uhri? Kdo ohlašoval najprv evanjélium Uhrom? Kolko bis-

ho biskupov, apoštolov, mučedelníkov, vyučených a svatých pre uherskú cirkev vychovávali. Podobne, jako svatý Stefan, tak i iní králi mnoho klášterov a kapitúl založili, a tak náboženstvo kresťanské v Uherskej krajini, ktoré mnoho mučedelníkov svojú krvú, jakožto aj svatý Gerhard biskup, a mnoho vyznávčov, jakožto aj sv. Mór biskup svojú apoštolskú horlivosť a svým potom potvrdzovalo, — blahoslavené sa širilo. — Kďekolvek sa verovesti usadili, prvá jejích starosť bola jeden aneb aj vác kláštorov založiť. Této kláštory rozsévávali ďalej semeno kresťanstva, zakládali školy, v ktorých mladých kňazov vyučovali a vychovávali, a vsadě ľudí k tichým mravom a k pokojným prácám priúčali. Pracovitostí mnichov prevracovali sa pustatiny na úrodné krajiny, a tmavé hory na utešené príbytky. Vobec oni najvatší ľudí dobrodínci boli. Karel Veliký, cisár o rozšírení cirkve pečlivý, vác než 24 klášterov, a biskupství založil, které s najvatšú štedrošú statkami zao-
patril.

§. 39. Když sa na západe kresťanstvo zdárne širilo, velké búreňá povstaly na východe. Cisari récký

kupství založil svatý Stefan? — Čo činivali blahovesti, aby sa víra dobre zakorenila? Čo spôsobili z toho ohľadu kláštery? Který cisar ten čas hojne kláštery zakládal?

§. 39. Čo pri tom povstalo vo východních krajinách? Kdo bol příčinu těchto búrání? Jaké smutné následky malo toto? Nechal-li Boh toto všecko bez trestu? Čo víš o Mahomedovi? Čo činili jeho nástupci?

v Konstantinopole, na mesto toho, aby sa cirkvi pokorne boli poddali, chceli nad ňu panovať, áno i do článkov víry sa mėsáť. Pýcha a nesvornosť ľudu spôsobilo to polutováňá hodné východnej aneb reckej cirkve odtržení od pápeža. Avšak Boh porád poslal spravедlivé tresty. Jako nekdy Iraelitov, tak trestal aj včil neporadných kresťanov. Už z počátku sedmého stoeľá povstal v Arabii Mahomed, jeden falešný človek, který sa za proroka Božého vyhlásil, a z pohanských, židovských a kresťanských obyčajov nové náboženstvo vymyslel; — mestá a krajiny dobýval, a podmaněných zbrojom mtil k prijatú svojho učená. Jeho nástupci, následujúce jeho príklad, podmaňovali krajiny v Asii a v Afrike: a s učením svojho falešného proroka aj surovosť, ohavnosť a hnusné otroctvo rozširovali. Ačkoľvek sa v tých krajinách víra kresťanská nezrušila docela, predca ale pre svoju odtržku od pravej cirkve oslabla a snížila sa veľmi, v jakom stave ešte aj dněs sa nachádzá.

§. 40. Mahomedani už prvé svatú zem podmanili; pre jejích lúpežnosti a ukrutnosti naproti kre-

§. 40. Čo dalo príčinu k vojnám križáckým? Čo prispel k nim Peter Amienský? Čo čínil Pápež? Jaký bol následok slov pápežových v zhromáždení Klermontském? Čo nasledovalo na celom západe? Čo viš o prvej vojni križáckej vyprávať? A čo o Gottfriedovi? Jak dlhu trvalo kresťanské kráľovstvo Jeruzalemské? Čo spôsobilo jeho úpad? Čo sa stalo s Konstantinopolom? Kdo ochráňoval druhé častky Europe od podobného úpadu?

stanským putníkom povstaly vojny križacké. Peter Amienský, jeden pobožný pútník, porozprával pápežovi Urbanovi II., jako té svaté mestá, kde Vykupitel žil a umučen jest, od nevercov zneuctené bývajú, a pod jakým jarmom vzdýchajú tam kresťané. Pápež nato svolal kresťanských panovníkov a rytírov do Klermontu, napomínal jích k vojne križackej proti neverícim; načo všecci zvolali: „Boh to žádá; Boh to chce!“ Hlas tento zněl po celom západe, a hned náramné vojsko stálo hotové. S radostí toto ťahalo do Palestiny, ony pomocú božskú Jerusalemem podmanili, a vítazného vúdca svojho Gottfrieda za kráľa Jeruzalemského vyvolili (r. 1099). On ale nechcel nosiť korunu zlatú na tom meste, kde Vykupitel a Pán korunu z trní nosil, nemazývajuc sa jínak, jak knížaťom Gottfriedom. Nové toto kráľovstvo sotva sto rokov trvalo. Zrada Rékov, nesvernosc vojska križackého boly príčinú, že, ačkolvek znovu prichádzala pomoc zo západu, mocnejším Turkom sa poddať muselo. Títo vždy ďalej šírili svoju vládu, naposledy v patnástom století aj Konstantinopol, hlavné to mesto rckého kráľovstva podmanili. Od tohoto času aj na Uhersku krajinu častokrát uderili. Než horlivosť a vítazstvo našich predkov, rytírskeho rádu z Malty a jiných, potom očividomá ochrana Matke Božej zachránila krestanskú Europu, menovite ale vo veľkom nebezpečenstve ten čas postavenú Uhersku krajinu od besnosti Turkov.

§. 41. Na západe vojny križacké vzbudily všade

§. 41. Čo prospely vojny križacké západu? V čom zá-

nový duchovný život. Umeňá v kláštoroch utočísté nálezly, povstaly chýrečné školy a university. Však chýrnejšími čiňé časy této kresťanské čnosti, pevná víra, vrúcna láska k Bohu a k bližnému. S podivním pozéráme starodávne velebné chrámy, ktoré naši pobožní predkové vystavili, a obrazy, ktorými chrámy Božé ozdobovali. Víra tá pestovaná bola od svätých reholníkov. Z tých mnohých klášterov, ktoré oni vystavili, nélen mnohí svatí a vyučení pastýři vychádzali, lež aj v obecnom ludu pestovali pobožnosť, bídny m pomáhali, nemocných opatrovali, a tých, ktorí do neprátleského zajaťa aneb otroctva upadli, vykupovali. Vysílali na všeeke kraji sveta blahovestov, a horlivými modlitbami krajinám a národom požehnání nebeské vyprosívali.

§. 42. Zatím rástol aj kúkol na poli Božom medzi dobrým semenom (Math. 13). Boly nebezpečné vojny, rozepri, násilá a pohoršeňá. Kdýž v jedenástom století Jindrich IV. cisár biskupstva a opátstva podľa lúbosti nehodným zadával aneb predával, a pápež proti tomu slovo zdvihol, zbudil dlhú zvadu (o investituri), v ktorej církev len po mnohých

leží najvatšá oslava časov tych? Čo svedčí až dněs o nábožnosti našich otcov? Jaký užitok prinášolo množstvo klášterov?

§. 42. Rastol-li ten čas na poli Božom aj kúkol? Jako povstala zvada investitury? Čo zlého nasledovalo z toho na západe? Kterí sú najznámejší kacíři tohoto času? Skrže koho povzbudzoval Boh lud k pokáňú? Utláčilo-li sa uplne to zlé? Jako a kedy to vypaklo? S jakým výsledkom?

trpkosťach zvíťazila. Nato povstali bludari, a spôsobili zbúrení proti svetskej vrchnosti: vo francúskej krajini Albigeny, v Talíánskej Valdenty, v Anglickej Vikleffity a v Čechách Husity. Ačkoľvek cirkiev zase pokoj obdržala, a muži slovom i skutkom slávní, — jako svatý Vincenz Ferrerský († 1419), Ján z Kapistránu († 1456) chodili po krajinách, kníždátá a ľud k pokáňu zbudzujúce: predča iskra zbúrená tlela v popeli; opovážlivý duch dychtivý po novote sa zbudil, a nektelé nešťastné prípadnosti sa zošly. Už len nejaká príležitosť bola potrebná, aby to nebezpečenstvo vypuklo. Toto sa prihodilo v Nemeckej krajini na počatku šestnástého stola. Nevy-sloviteľnú rychlosť zlé toto sa šířilo. Mnoho tisíc ľudí odpadlo od katolickej cirkve: najvelebnejšie budoviska predešlých časov bolý zpustošené; nasledovali krvávé vojny, zbúrená, nakazení mravov. Boh však ochraňoval svoju na skále založenú cirkiev.

III. Od roztržki vo víre v 16-tom stolaťí až po prítomné časy.

§. 43. Martin Luther, učitel a rehoňík vo Vitenbergu, prudkej povahy muž, z počatku proti tým

§. 43. Kdo bol původcom roztržky vo víre v 16-tom stolaťí? Čím počal bojovať proti cirkvi? Zostal-li on pri tom? Jak sa on držal proti pápežovi? Jaké nové učení kázal? Čo dovolil mni-chom a mniškám? A čo knížatam a pánom? Bolo-li počestné jeho držání? Učil-li on čistě

zdvihol slovo, ktorí učení cirkve o odpustkoch nerozumiteľne vykládali (r. 1517). Všetkým ale hneď za obnoviteľa a opraviteľa cirkve sa vydal, hanil duchovné vrchnosti, obzvlášť ale pápeža, ktorého najvyššiu moc pastýrsku za tyranstvo vykričal. Odvrhol mnohé články viery, ktoré cirkve od Ježiša a apoštolov obsáhla. Zrušil obeť mše svätej, pôsty, spoveď, modlitby za zemrelých, vyhlásil dobré skutky za zbytočné, a učil, že víra sama ospravedlňuje a spasí. Krom tohto, otváral kláštory, dovolil mníchom a mniškám do stavu manželského vstúpiť; — právo dával pánovníkom a pánom, statky klášterov a jiných ústavov pobrať. Konečne zrušil slub čistoty, keď on jak mních a kňaz jednu mnišku za ženu si vzal. Luther tvrdil, že on svoje učení jedine z písma svätého bral! všetkým ale skrz falešné jeho vykládání upadol hneď do najzjavnějších blúdov. Tak tvrdil, že človek nemá slobodnú vôľu, preto že nemože ani príkazy zachovávať, ani zlého sa varovať; že hriech nezbavuje spaseňa, jestli človek len silne verí a t. d. Není div: že ho za krátky čas mnohí nasledovali. Nebo rozpustilým ľudom ľúbilo sa také učení, ktoré jích od ťažkých povinností zbavovalo, najmä lakomným knížatám, ktorí za statkami klášterov a jiných ústavov túžebně dych-

slovo Božé? Menuj mi něco z jeho blúdov? Prečo obsáhol za krátky čas mnoho nasledovníkov? Kde a čo učil Kalvin? Jak búrili Zvingliany a Kalvíny? Či byly ten čas té rozličné sekty medzi sebou spojené? Jaké prostředky užívali, aby sa rozmnožili mohli?

teli. Nekterí z počátku dali sa zvesť a oklamať prv, nežli by len o tom boli mysleli, že na pokon úplná odtržka od cirkve nastane. — Luthera na tejto ceste hneď mnohí nasledovali, ktorí ešte ďalej pokročili. Zvingli zapíral skutočnú prítomnosť Ježiša Krista v najsvätejšej Svätosti oltárnej. Calvin učil, že Boh nekterých ľudí aj bez jejích viny k večnému zahynutiu predzrídil, a preto že zaslepuje a zatvrdzuje srdce hrišnika. Čo Luther v chrámoch ešte zašanoval, to Zvingli, Calvin a jíní bludári naposledy zrúšili. Obrazy ukrižovaného Spasiteľa a Svätých sochy rozbíjali a posekali, organy a oltáre polámali, áno i hroby porýpali a kosti Svätých nohama šlapali a zpálili. Trebárs tito opraviteli cirkve i medzi sebu vespolek sa zatracovali, predca jejích učení rýchle sa šírilo, ktoré aby konečne zvíťazilo, vŕecké možné prostredky užívali. V tisíc a tisíc spisoch šírili svoje bludné učení, ktoré jedovitým pomlúváním proti pápežovi a katolíckym kňazom naplnili. Na mnohých miestach prenasledovaním prinútili katolíkov, aby svoju víru zanechali.

§. 44. Katolíci mnohonásobným spôsobom pokoj cirkvi navrátiť sa usilovali. Vŕak ale Lutherova

§. 44. Čo činili katolíci, aby sa pokoj navrátil? Jakého prostredku sa naposledy svätý Otec uchopil? Čo sa činilo na tomto cirkevnom zhromaždení? Jaký jeho následok bol pre katolíckú cirkev? Či aj protestanti boli na sneme? Jaké následky malo Lutherové učení o slobode? Prečo odpadla Anglická krajina od víry katolickej?

nenávisť proti pápežovi skrotená byť nemohla. Na to svatý otec roku 1545 všeobecný snem svolal do Trientu v Tirolí. V ňom nové to učení jednomyselne sa zavrhlo; pritom vydané boli zákony, skrze ktoré neporádky a pohoršenia umenšené áno i zetreňé byly. Vácrasy boli protestanti na tento snem vyvolaní; a však oni nechceli do Trientu prísť. Tak trvaly nešťastné roztržky, a vo svojich následkoch nevysloviteľnú bídu na väčšiu časťku Europy uvalily. — Luther vyhlasoval slobodu, hanil cisarov, knížata a biskupov. Z toho povstaly vojny pre náboženstvo, až konečně vypukla tricatročná vojna, která mnohé krajiny morila, a ohavnosti sposobila. Anglická krajina též ťažké tresty vzala za odpadnutí od víry katolickej, ku kterému bola svedená od Henricha VIII. který sa od matky cirkve odtrhol, poněvadž pápež jemu nedovolil rádnú manželku svoju odehnať, a jinú ženu vzáť.

Této nové blůdy dosť zavčasu aj do Sedmohradskej krajiny byly uvedené, a to najprv u Sachsov

Jak bolo nové učení do Sedmohradskej krajiny uvedené? Jak tam prenasledovali kňazov, a jako jiných veráćích? Čo sa činilo na krajinskom sneme? Čo činili magnáši so statkami biskupství — a čo so svojimi poddanými? Kdo privédoľ nové učení do Uherskej krajiny, — a prečo sa ono tak veľmi širilo? V jakom stave boli biskupstvá? Čím vábili k sebe svetski páni svojích poddaných? Pozdejšé čo napomáhalo šírení kacírstva? Prečo bolo tak málo kňazov katolíckých? Z čoho poznáváme, že protestanti mnoho kostolov katolíkom odebrali?

skrze nekterých odpadlých reholníkov. Úrad mestský v Sebene pokutu smrti vypovedal nad tyma, ktoríby o tri dni neprijali nové bludy, alebo mesto nezanéchalí. A zaiste, ktorí víri verní zostali, s hanením a lúčáním kamená boli ven vyhnaní. Podobne sa činilo aj v jiných mestách. Kňazi boli prenasledovaní, statky jednotlivých orabované, ktorí sa protivili, boli na čele poznačení, alebo na meste koruny na hlave kočka jim zláhnutá bola; — katolíkom kacírských kňazov dali, biskupa sedmohradského zabili, jeho statky zmárnili, kňazov katolíckých na krajinskom sneme vyhnaní. Magnáši podanstvá biskupství, klášterov a kostolov zajali, poddaných na svojich statkoch k novým bludom nútili, a nekterí svoje děti, jestliby sa na katolíckú víru vrátili, zo svojich testamentov vytvorili Kacírské učení aj do Uherskej krajiny najme Nemci priviedli, a ponevadž Ferdinand a Zápolya o uherskú korunu medzi sebú bojovali, proti novým blúdom ani jeden nesmel slušnú prísnošť povstať. Sedem biskupství nemalo biskupov; svetskí páni cirkévné statky sebe privlastnili, a aby jích zadržáť mohli, kacířmi zostali, áno ešte i svojích poddaných k tomu nútili, kterých aj s tím slubom k sebe si privábiť sa vynasnažovali, že si národnú slobodu vybojujú. Pozdejšé k tomuto depomáhala aj tá okoličnosť, že veľkú časť Uhorska Turek podmanil, a v tomto plačlivom stave nové blúdy bez všeckého protiveňa-sa tím vácej sa šírily, poněvadž aj tí nekterí biskupi, byvše statkov zbavení, dostatočných kňazov vychovávať nemohli; tých ale kňazov, ktorí vo víre stáli zostali, protestanti, tak jako vo Sedmohradskej krajini, neuprosi

telne prenasledovali, mučili, zabíjali, do vyhnanstva posílali, kostoly násilne zajímali. Na prosredku 17-ho stoeľá protestanti už 5 tisíc kostolov mali, a bol taký čas, v ktorom z 900 fár v arcibiskupstve Ostrihoms-kom 800 s protestanskými, a len 100 s katolickými kňazmi naplnené boli. Lež s novým učením aj závisť i. bída sa šírila v krajini.

§. 45. Čo cirkvev odpadnutím od víry v Europe stratila, to jej skrze obrátění mnohých pohanov v jiných částkách sveta hojně vynahraděno bolo. Po všeckých stranách světa poslové víry učení spaseňá s velkým prospechem kázali. Skoro je k neuverěňú, čo jediný František Xaverský z radu Jezuitov „apošto-lom Indov“ nazvaný, spósobil. Vručnú horlivosťú o spasení duší pohanov, preplával široké more sveta. V cudzích krajinách prechádzal ulice mesta, děti zvončekom svolával k učěňú kresťanskému. Radostné sa okolo něho zhromážďovali, poslúchajúce, muža bo-žého o milom Spasiteľovi mlúvícího. Doma opako-

§. 45. Čím sa cirkvi odpadnutím od něj v Europe a v jiných stranách sveta vynahradilo? Jak sa me-nuje apoštol Indov? Jak on začal svoj úřad apo-štolský? Jako žehnal Boh jeho horlivosť? Jaké byly následky? Bola-li víra kresťanská aj v Chine ohlašovaná? Jako oslávili noví kresťani víru Kristovú obzvláštně v Japonsku? Čo viš o Ame-rike? Jak sa tam vodilo missionárom? Jaké ob-zvláštně prekážky oni tam mali? Či sa jím po-darilo predca jejích dílo? Jako žili diví lidé v Paraguay? Jakými oni boli učiněni skrze kre-šťanstvo?

vaň to, čo počuli, a tím pohli i starších k poslúchaňú kazatela svätého. Tak začal Xaver. Boh žehnal horlivosť jeho, udelujúc mu, jako prvním apoštolom, moc nemocných uzdravovať, mŕtvých vskrišiť, búrke rozkazovať, slovom, zázraky činiť. Neunovaně chodil z jednej krajiny do druhej, a tak za desat rokov veľmi mnohých obrátil. Po jeho smrti druhí blahovesti pracovali v dile od neho započatém, ktorí víru Kristovú až do Číny — po ten čas neznámej a nepriístupnej uvédli. Statečnosť nových kresťanov slavně sa osvedčila v hrůzyplnom prenasledovaní ktoré v Japonsku nezdadlho vypuklo, kde pre víru viac než jeden million — stokrát tisíc kresťanov s radosťou život svoj položili. — V Amerike, ledva nalezenej zemi, hneď sa počalo svetlo víry šíriť, a modlárstvo so všeckú jeho ohavnosť sa rušilo. Nebol na celej zemi ľud, ktorý by viac ľudí bol obetoval, jako Amerikáni. V Mexiku asi 20.000 ľudí každoročné bolo obetovano zo zajatých neprátelov, a keď týchto nebolo, vlastné detky bývaly obetované. Nemože sa vypovedať, čo tu horlivý missionári vystáli, v jakých nebezpečenstvách sa oni u prostred ludojedov nachádzali. Nemali oni len proti ukrutnosťám a neprávostám samých Amerikánov bojovať, než i proti tým, ktorí sa tam z Európy usadili. Však predca pevne a stále založili missionári aj tu víru kresťanskú. Obzvláštně kvitla missia v Paľaguay v polednej Amerike. Zo surových prao-
byvatelov, ktorí so zvermi v horách žili, učinili kňazi Pána pobožných kresťanov.

§. 46. Tito svatí muži, ktorí usilovnú horlivosť, áno i vlastnú smrť na obrátením pohanov pracovali, prináležali najvác duchovným reholám. František Xaverský a jiní, skrze kterých sa víra v Chíne a v Paraguay rozšířila, boli Jesuítí, t. j. údy tovarištva Ježíšovho. Táto reholá r. 1540 založená bola od svatého Ignáca z Loyoly, muža za víru horlivosťu plného, kterýžto víru katolícku šířil a proti bludárom hájiť si predložil, začo aj nenávisť a ťažké prenasledování zo stránky neprátelov cirkve na seba uvalil. — Tychto smelých a horlivých vírovestov najprv Mikuláš Oláh ostrihomský arcibiskup, pozdejšé ale Ďord Draškovic, arcibiskup kaločský, do vlasti našej privédli, jejichžto horlivosť, obetovavosť a šikovné vychovávaní cirkve Uherskej udatné napomáhala a sta-

§. 46. Kterému stavu prináležala najvatšá částka missionárov? Z ktorej reholy bol apoštol Indiánov, missionári v Chíne a Paraguay? Kedy a od koho bola založená táto reholá? Čo obvzvláštneho spôsobila reholá táto? Či to mrzelo neprátelov náboženstva? Kdo privédol do Uherskej krajiny Jesuitov? Čo máme ďakovať my Uhri Jesuitom? Kterí bol z nich najslavnejší v Uhersku? K čomu zbudil Boh v ten čas jiné rehole? Jako povstala reholá Kapucínov a čím sa vyznačila? Jaké povolání mali Piariati a jiné reholníci? Jaké ženské reholy povstali tento čas? Čo bolo jejich povolání? Či tento čas boli aj svatí? Čo viš o svatom Karelovi Borromejskom? Čo o svatom Františkovi Saleským? Čo sposobil sv. Vincenz z Pauli? Kdo v týchto dobách v nemeckej zemi víru obvzvláštne ochraňoval?

robylé náboženstvo zachovalo, áno i do kvetu privédlo. Ján Kemény, sedmohradský kníža, ačpráve protestant, vyznáva, že keď on vo väzení Tatárskom bol, videl, jak Jezuiti katolíckým väzňom podľa možnosti svojej napomáhali, a jích nezanechali. „My chudáci — hovorí — ani chýru sme nemali o nejácom protestanskom kazateľovi, ačpráve vác sme boli.“ Taktô títo boží muži do väzeňá upadlých predkov našich vyhladaň, takto jich odprevádzali a těšili, až druhí doma na opustěných farách medzi nebezpečenstvom živobyľá missie držávali. Tento rád vychoval pre cirkve Uhersku aj toho nesmrteľnej památky muža Petra Pázmán, který školy, seminarie, universitu založil, a náboženstvo katolícké vo svojích knihách rídkať smelostí a učeností obhajoval. Této jeho knihy a pres 40 roky neunované jeho kázani vác, než 50 vyšších rodin do lóna cirkve katolíckej privédlo. — O kresťanoch tých který v tomto času do väzeňá Turkow upadli, slavné zásluhy si nadobudli aj Redemptoristé, kterých Ďorđ Széchényi r. 1694 do Uherska privédoľ. Títo pobožní muži peňazmižobráním nazhromaždenými na jarmoky k Tatárom a k Turkom medzi mnohými nebezpečenstvami chodili, kde vymínali kresťanských väznov. Nekterý redemptorista dve — trišto, — áno jest príklad, že aj patsto vykúpených väznov do jejích vlastí naspať dovédol. Mnoho Uhrov skrze ních získalo slobodu. — Eště aj jiné reholý zbudil Boh, aby spojené s duchovenstvom svetským hojili rany od Luthera a nasledovníkov jeho cirkvi spôsobené. Nábožní otcové Kapucíni, v tom čase z rehole sv. Frantiska z Assisi pochádzajúci, praco-

vali prede vŕem na vlnici Pána. Piaristi vyučovali mládež; jiní reholníci opatrovali nemocných. Aj žen. ské reholy — Saleziánek, Uršulínek, anglických pan. nŕen a od dobrého Pastyra nazvaných povstaly, aby dŕvky nábožnemu bohumilému životu učily. Obvláŕstné v tomto čase mnohí svatí sa nachádzali. Svatý Karel Borromejský, kardinál a arcibiskup Milanský († 1584), keď v Miláne mor panoval, dal slavný príklad kresťanskej lásky k bližnému, kďyž on na nebezpečných miestach, vo špitáloch navŕstivoval nemocnych, a vŕŕecko, čo len mohol, nemocným daroval. Svatý František Saleský, biskup Genevský († 1622) 72,000 kalvínov Savojských k pravej víri naspať privédoľ. Svatý Vincenz od svatého Paula († 1660) obetoval celé svoje živobyť chudobným a utísnutým tak, že nebolo bídy, ktorá by moc a hojnosť jeho lásky nebola zkusila. Zakládal domy pre siroty a nálezence; založil tovarišstvo kňazov missionárskych k vyučováňu neumelých sedlákov; — ďalej založil spolok pre vaznov, potom ústav milosrdných sestŕ k opatrováňu nemocných. V Nemeckej zemi, najme v Rakúsku a v Bavorsku, ctihodní Peter Kanisius bol horlivým hájiteľom víry proti blúdom, bojoval proti nim písmom a kázňami, a aby sa víra zachovala a oživila, založil školy a nábožné spolky. Krome týchto mnohí eŕŕe v 17-tom a v 18-tom století dokonály a svatý život védli jak z mužskej tak, i zo ženskej pohľavi, veľké oni díla spôsobovali, mnoho zázrakov činili, a tím preukázali, že opravdivý duch kresťanstva, duch lásky, pokory a zapreňá seba samého v cirkvi nevyhynul, jak to nepráteli cirkve svatej mnohokrát slepo svedčili.

§. 47. Hrozné prípadnosti máme ešte vyprávať, pred ktorýmižto srdce ľudské trne. Radi by sme jích zatajili, keby vedomosť jejích pre nás veľmi poučná nebola. Jako každé dílo ľudské sa zruší, tak aj učení Lutherové; ono zostarelo a premenilo sa; sekty na sekty povstaly: novokrstanci, presbyteráni, epiškopálni, kvekeri, methodisté, herrnhutti, a. j. Každá sekta sebe priylastnovala právo, podľa príkladu Lutherovho víru opravovať. Naposledy opovážliví, bohaprázni slobodoverci najprv v Anglickej zemi, potom vo Francúsku povstali, a sa k tomu pekelnému dílu odvážili, náboženstvo a víru Kristovú úplne vykoreniť. Vo svojích nesčíselných knihách všecko, čo svatého jest, tupili, pápeža a duchovenstvo strašné pomlúvali, a nestydatú prostopašnosť vychvalovali. Učení také krásnú rečú a svodným vtípom spísané od

§. 47. Čo sa konalo ďalej s učením Luthèrovým? Kam doišli na pokon? Jaké prosrédky užívali k vykorenení víry? Či to malo následok? Koho napadli najprv tí bezbožníci? Čo činili s cirkevnými statkami a s reholníky? Jako prenasledovali ešte väcej kresťanské náboženstvo? Čo oni vihlásali za boha? Prečo sa zrušil dobrobyt a bezpečnosť? Čo sa stalo s Ludvíkom XVI? Či zašanovali prec asnaď deti? Kolko boli zamordovani? Čo oni vyhlasovali? Čo činili naposledy tí bezbožníci v najvatšej potrebe? Skrze koho, kedy a prečo bola kresťanská bohoslužba do Francúzska naspak uvedená? Zostal-li Napoleon verným synem cirkve? Čo činil s Pius-om VII-mým? Odvrátil-li Boh jednú jeho ruku od cirkve? Jak sa to stalo? Kterí boli nástupci Piusa VII-ho?

ludí vysokého a nízkého stavu jednako sa čítalo, a strašnú rychlosť šíril sa duch hnusnej bohapráznoti. Včil predovšetkým sa vrhli na kňazstvo, povoláňu svojemu verné. Kdekoľvek nekte­rého kňaza dopadli, do väzenia ho uvrhli, aneb ho hneď na najbližší stĺp svítilny zavesili. Vo Francúzsku sa ku konci 18-ho stoločia duchovné statky pobrali a predali, mníchi a mnišky z tichých príbytkov svojích násilné vyhnali, kláštory olúpili a rozbúrali. — Kresťanský časomer, jako i svatění neděl a svátkov zrušili, kostoly poskvrnili a zpustošili. Všecko, čo by ľudí na kresťanstvo rozpamatovalo, znivočeno. Besnosť ľudí dovršená bola tím, že rozum za Boha vyhlásili, a nestydatú osobu jakžto jeho obraz na víťaznom voze do hlavného chrámu vézli, tam ju na oltár na miesto Ukrižovaného postavili, a k jej cti spívali. S náboženstvom zmizol všece k porádok, blahobyť a bezpečnosť všeckých vecí; áno i trón zrušili a pobúrali! Nábožný a dobromyselný, ale veľmi slabý král Ludvik XVI. bol sťatý (r. 1793), po ňom jeho žena, a sestra. Za dva roky páchali sa vo Francúzsku najukrutnejšie ohavnosti, kterým podobné svet nikdy neviděl. V potokách tékla krv ľudská. Proti besnosti týchto neludí nikoho ani vek ani pohlava nezachovala. Vo Vendée 500 dětok bolo zastreleno, z kterých najvatšie šestnástí rokov malo, a to preto, poněvadž jejich otcové Bohu a královi vernými zostali. Zamordovaných počítajú nekteří až na dva milióny celkem. Osvetu hlásali tito bezbožní, keď sa náboženstvo rušilo, — slobodu a rovnošť, keď sa zabíjalo. Na pokon aj samí krvolační ukrutníci, o život svoj sa bojác.

aby zastavili záhubnú nezákonnosť, slavné prikázali národu, aby zase v Boha a smrteľnosť duše veril. Roku 1799 Napoleon, jakžto prvý konsul najvyššú vládu k sebe priťahol; avšak nedúveroval si, žeby ľud bez náboženstva rídiť mohol. Preto kresťanskú bohoslužbu v predešlý stav navrátil, a s pápežom slavnú smluvu učinil (r. 1801). Avšak tento pokoj cirkve dlúho netrval. Napoleon slávu zaslepený, od pápeža také veci žadal, ktorým sa privoliť nemohlo. Francúské vojsko zajalo Rím, a pápeža Pia VII do väzenia odvédlo (r. 1809). Však jako Boh prvé už pred 10 rokami svoju cirkve viditeľne zachránil, když pápež Pius VI vo Francúzskom väzení zemrel, tak ju aj včil ochránil. Napoleona spojení mocnáři premohli, a panováňa ho zbavili, pápež ale slavné do Rímu sa navrátil (r. 1814). Nástupci jeho na stolicu rímskej boli: Leo VII, Pius VIII, Rehor XVI, a včilajší Pius IX od 16-ho Juniusa 1846, v rade pápežov od Petra dvestoosemapadésaty.

§. 48. Skrze toto ohavné zbúrení Francúzske chcela prozretelnosť božska svetu preukázať, do jakkej bídly uvrhuje odpadnutí od Boha a od víry kresťanskej. Však — bohužál — toto napomenutí všade

§. 48. Čo nás učí francúzske zbúrení? Či toto naučení náležitě zpozorovali? Jaké účinky malo toto zbúrení v Nemeckej zemi? A jaké v jiných kresťanských krajinách v Europe? Jak ochraňoval pri tom Boh viditeľne cirkve svoju? Který jest v tomto čase najvatší zázrak? Jak sa šíri cirkve v polnočnej Amerike? Jak v Asii? Jak v Anglickej zemi? A jako v Nemeckej?

nezpozorovali; a preto tak nazvaná osveta francúzskych slobodovercov aj do jiných krajín preišla. Mnoho vážnych a starodávnych ustanovení, kláštéry a cirkévné ústavy aj inde zrušili, velebnosť a účinnosť cirkve oslabovali, práva jej tenčili, dobrodeňá a požehnáňá jej neuznali, a ohavnú neveru učili. Však Boh neprestával cirkve svoju ochraňovať, áno i skrze zretedelné zázraky ju osláviť. Najväčší zázrak ale je ovšem ten, že sa cirkve ustavične vo všetkých častiach sveta šíri, ačkoľvek tak mnohé a mocné prekážky sa jej všade predstavujú. Osvedčuje to obzvlášť polnočná Amerika. Tu len v samých spojených štátoch za 50 rokov okolo 20 biskupstiev so semeníšťami, s klášťermi, školami a jinými nábožnými ústavami sa založilo. U niektorých národoch Asiatských krv mučedelníkov semenom nových kresťanov sa stala. V Anglickej zemi sa očividome rozmnožujú chrámy a kláštéry, jako aj počet tých, ktorí sa do lóna pravej cirkve navracujú. I v Nemeckej zemi sa mnoho znovu na dobré prevracuje. Kláštéry a dobročinné ústavy znovu sa zakladajú aby nemocných opatrovali, mládež vyučovali, chudobné deti vychovávali, aby v nich kajiční muži a ženy utočistiť našli, a víru šířili. Umeňá sa vác pridržujú náboženstvu, a nová horlivosť povstáva; a vždycky zretedelnejšej sa to uznáva, že sa len v katolickej cirkvi môže jednota, pokoj a večné blahoslavenstvo náležnúť. Trebárs ale z druhej stránky mnohí kresťani, zaslepení láskú k zemským statkom, lahostajní sú naproti Bohu a náboženstvu, ačkoľvek cirkve ešte vždy utlačujú a prenasledujú: predca to nás nemá vo víri myľiť, lež tím

vácej posilňovať; nebo prám v tomto vidíme vyplnené té prorockvá, ktoré sú vo svatom Písme naznačené a tých predpovedení, že jednúc mnohý od Boha a Krista Spasiteľa sveta odpadnú (2. Thes. 2, 3. 4. Lukl 18, 8). Preto má každý na seba pozor dát, aby sa nedal svésť, než verným zostal až do smrti, aby prijal korunu života (Zjev. 2, 10).

Ž a v í r k a

o dokazoch víry kresťanskej, ktoré dejepis cirkve podáva.

Ejhle, v tomto malom obraze sme videli histori našeho svätého náboženstva, a jeho milostivé pôsobení od praotca Adama až po Pána a Spasiteľa nášho Ježiša Krista, a potom od neho, jakžto najvyššej hlavy božskej a zakladateľa našej cirkve, až po Jeho včilajšieho námestníka Pia IX. Jak krásné a vznešené jest náboženstvo to, ktoré vyznávame! Všetcko nás o tom presvedčuje, že jedine Boh také náboženstvo ľuďom dať mohol.

1. Zaistě, nevymysleli to lidé; Boh sám ho nás učil a zachovávat přikázal. Skrze svatých mužov zjevil to Boh v starom zákone, (viď §. 6, 11. 17); v novom ale zákone sam Jeho jednoroděný a od vekov

Čo sme včil prehlédli? Čo sme prede všem poznali z letopisu náboženstva?

1. Od koho pochádza naše náboženstvo? Skrze koho nám ho Boh zjevil? Jako preukázal Ježiš Kristus božstvo učení? Je-li všetko jedno, jakékolvek náboženstvo vyznávať?

Syn na zem prišiel, jak to proroctvá starého zákona predpovedali, a učení svoje premnohými zázraky, obzvláštně ale svojím z mrtvých vstáním slavně potvrdil (§. 21, 22, 23, 26, 27). Boh mlúvil, a naproti jeho slovu nesmí nikdo lahostajným býť; to potupovať aneb zapovrhnuť by tolko znamenalo, jak seba na ve-ky zapovrhnuť.

2. Náboženstvo, které vyznáváme, nemá len pár století, sahá ono zaisté až k samému počátku světa. Nebo prvé jeho semeno Boh už v ráji položil, když on padlým ľuďom Vykupitela prisľúbil, a celý starý zákon svojími obetami a podivnými osúdy predznamenoval nový zákon, který jeho vyplnením a dokončením má byť. (§. 2, 7, 9, 12 a t. d.) Vo Vykupitela, který přist mal, veril starý zákon; v něho, který už přišel, verí nový zákon. Však to predca vždy jest víra v toho istého Vykupitela, následovně to isté náboženstvo.

3. Ačkolvek ale náboženstvo naše počíná sa v ráji a jeho historia skoro 6000 roky v sebe obsahuje; predca sa ono netratilo v temných hádkách časov starodávných, — pravdivosť svoju osvedčuje bez všeckej pochyby. Nebo od najdávnějších časov až po dněs nepretrženú reťaz činí tých najzjevnejších a najznámejších účinkov a případností, které sa vespo-

2. Jak staré jest naše náboženstvo? Jak vysvětlíš a preukážeš ty jeho starodávnosť?
3. Je-li historia nášho náboženstva neistá, poněvadž je ono tak starodávné, a tak prevelký čas v sebe obsahuje? Prečo né?

lek so všeckými památkami starodávnými, s letopisy národov tak srovnávajú, a tak dokonále osvedčené sú, že kto by jím nechcel veriť, musel by všecku historiú zapírať. Ešte aj rody počítame a menujeme, ktoré od Adama až po Krista po sebe nasledovali (Luk. 3. Mat. 1), a všetkých pápežov od Petra až do včilajšieho svätého Otca (§. 47. pri konci). Jaká to utěšená spojitost a neprírodný rad prípadností!

4. O pravdivosti víry našej svedčá aj tí najhlavatejší jej nepráteli, totižto Židé. Nebo vo svojich knihách usilovne ochraňujú celý starý zákon a proróctvá jeho, ktorým my božský pôvod kresťanstva preukazujeme; tak že nikdo ani myslieť nemože o tom, jakoby kresťani snáď nečo boli porušili aneb pridali (§. 17).

5. Ani to sa nemože zapírať, že kresťanské náboženstvo len pomocú božskú sa po celej zemi rozšírilo. První kazateli náboženstva kresťanského, apoštoli, boli z najnižšieho stavu vzatí, chudobní, nevyučení, bez vážnosti a výmluvnosti; jejích učení o kríži, o nepochopiteľných tajemstvách, o pokání, o pokore, o zaprení sebasamého, nemohlo sa líbiť pyšným, rozkošným pohanom, poněvadž jejích ohavná modloslužba všecké jejích zločiny vymlúvala, áno i

4. Jaké svedectvo vydávajú aj Židé náboženstvu kresťanskému? Čo tím preukazujú?
5. Jako ty preukážeš, že kresťanské náboženstvo pomocú božskú sa rozšírilo? V ktorom čase žil sv. Justín? Čo svedčí on o šírení kresťanstva? Jaké poznamenání činí sv. Augústín?

ospravedlňovala. Pritom aj bohatí a vznešení zapo-
vrhovali chudobných rybárov, posmievali sa jím roz-
umkári a vyučení, a mocnári zemskí prenasledovali
jích ohňom a zbrojom. Pres tristo roky prenasledo-
vali a mučili kresťanov. Však pri tom všetkom vi-
díme, jak učené chudobných rybárov zvíťazilo, a tým
osvedčuje, že od Boha pochádza (od §. 29 až 35).
Tak rýchle sa ono šírilo, že nezadlho po smrti apo-
štolov svätý Justín mohol pred celým svetom mlúviti:
„není národu, ani medzi barbármi ani gréky, ani
medzi jakýmkoľvek známym kmenom, u ktorého by
vo méne ukrižovaného Krista sa nekonali modlitby a
ďakučineňá Otcu a Stvoriteľovi celého sveta.“ Či mo-
hol kto krome Boha tento nepochopiteľný zázrak vy-
konať? Výborné v tom ohlede mlúvi sv. Augustín:
„Chceli by kto zapírať zázraky, ktoré apoštolí uči-
nili: tak by ten bol najväčším zázrakom, že svet bez
zázrakov uveril.“

6. A však Církev kresťanská není len skrze
zázraky založená, lež aj jej ustavičné trvaní jest zá-
zrakom. Kráľovstvá a cisárstvá, nech sú jak mocné,
časom sa znivočujú; jedine kráľovstvo Kristové vždy
trvá a ďalej sa rozmnožuje. Trebárs v jednej častki
sveta prestane, však v druhej sa tím vacej rozširuje
(§. 45.) Velmi mnohí vnútorní a zevnúterní nepráteli
strašnú mocú a neukojiteľnú závisťú od jej počátku ju
búrili; církev Kristová ale nemala žádné vojsko, kte-
rým by sa proti neprátelom bola bránila, ani meč,

6. Jako ti preukážeš, že trvaní Církve zazra-
kom jest?

kterým by jejích surovej moci bola odporovala. Bez ochrany božej bola by ju dávno moc a lstivosť nepráteľov znivočila (§. 32, 36, 38, 39, 42, 43, 47, 48.)

7. Ešte slavnejšú sa nám cirkiev ukazuje, keď pozéráme na té dobrodeňá a požehnáňá, ktoré každý čas ludom preukázala. Zrúšila surové mravy, otroctvo a obetovanie krve ľudskej, pestovala dobro obecné a domáce. Zakládala milostivé ústavy k opatrovaniu nemocných a bídnych, zdokonávala zákony, učinila svornosť a lásku, šírila umenie a opravdivú osvetu (§. 30, 38, 41, 45, 46). Cirkiev sa v pravde môže menovať stromom života, ktorý Boh zasadil, aby všecci ľudie v stíne jeho odpočívajú a jeho ovocom sa občerstvili. Kterýkoľvek národ zanechá strom tento, do náramnej bídy padá. My to víme, do jakej bídy upadly národy v Asii a v Afrike nekdý požehnaní, a jaké ovocá nekresťanská slobodomyselnosť v Europe spôsobila (§. 39, 47, 48). Máme-li strom po ovocách poznať (Mat. 7, 16), tak musí jeden každý uznať, že víra kresťanská, ktorá len šťastí a požehnaní plodí, dar boží, — nevera ale, ktorá len zatracenie spôsobuje, od zlého jest.

8. Táto Cirkiev, ktorú Boh zázračne založil, áno i sama zázrakom jest, Cirkiev, ktorá celému svetu

7. Jaké ovocá priniesla ludom víra kresťanská? A jaké nevera a bludárstvo? Čo musí jedenkaždý z tak rozličných ovocí uznať?
8. Jako ty z historie preukážeš, že od Boha založená Cirkiev žádná jiná, než len rímsko-katolícká Cirkiev býť môže? Čo predpovedal Kristus o jednejkaždej sekti? Čo prisľúbil On Cirkvi katolíckej?

najvatšie dobrodeňá preukazuje, nemože žádná jiná byť, než len rímsko-katolícká Církev. Ona a žádná jiná, — jako to dejepiŝy preukazujú, — činí to zhromáždění pravovericích kresťanov, ktoré Kristus k spasení sveta ustanovil, v ktorom biskupi, jako nastupníci apoštolov, pod vrchnú správú pápeža, nastupca Petra, úrad učiteľský a pastyrský v nepretrženom po sebe postupovaní vykonávajú (§. 22, 30, 31). Není možno, aby nejaká sekta, nech má jakékoľvek meno, od Krista založená cirkve bola; nebo o jednejkaždej sekti víme, že teprv po Kristu a len odpadnutím od Cirkve Kristovej povstala (§. 36, 42, 43). A vidíme, že o vŝeckých sektách této slová Kristové dnés aneb zajtra sa vyplňá: „Každé štěpení, které nezaštěpil Otec moj nebeský, vykoreněno bude“. Mat. 15, 13. — Trvání jejích nemá stálosti. Sekty povstanú, číná šramot, a pominú, (§. 36, ku koncu, 47 na predku.) Jinák ale Církev katolícká. Stoleťá sa pominú: ale ona nemině, ani nezestárně, nebo jej prislúbil Pán: „Na tejto skále vystavím Církev moju, a brány pekelné nepremožú ju.“ Mat. 16, 18.

Obsah.

	pag.
§. 1. O stvorení. O prvých ľuďoch	197
§. 2. O hrišnom páde a o trestě prvých ľudí. O prisľubení Vykupiteľa	197
§. 3. O Abelovi a Kainovi	198
§. 4. O mravnej nakaženosti. O potope a Noemovi	198
§. 5. O bábelskej veži. O opatnom rozmnožení ľudí. O počátku modloslužby	199
§. 6. O volaní Abrahama a o prisľubení jemu danom	199
§. 7. O poslušnosti a obeti Abrahamovej	200
§. 8. O Jakubovi a Josefovi jeho synovi v Aegypte	201
§. 9. O Josefovi. O ranách Aegyptských. O veľkonočnom baránku	202
§. 10. O vystahovaní Israelitov z Aegypta	202
§. 11. O zákone na hore Sinai danom. O odpadnutí ľudu	203
§. 12. O ľudu Israelskom na púšti. O podmánaní zemi Kanaan	203
§. 13. O ľudu Israelskom pod súdcami	204
§. 14. O ľudu Israelskom pod Saulom a Dávidom kráľi	204
§. 15. O kráľovi Salomon. O stavani Jerusalemského chrámu	205
§. 16. O rozdvojení krajiny	206
§. 17. O prorokoch	207
§. 18. O Tobiašovi. O troch mládencoch v ohnivej peci, o Danielovi	207
§. 19. O navrátení - sa z Babilonského zajatia. O opatnom stavani mesta a chrámu. O Machabejoch	207
§. 20. O stave Židov a pohanov pred príchodom Vykupiteľa	209
§. 21. O narodení, detským veku a krste Ježiša	209
§. 22. O učení Ježišovým	210
§. 23. O zázrakoch Ježiša a o založení svojej Cirkve	211
§. 24. O počátku umučenia Ježišovho. O poslednej večeri	212
§. 25. O umučení Ježiša	213
§. 26. O smrti Ježiša	214

	pag.
§. 27. O pohrebe, z mŕtvých vstání a na nebe vstúpení Ježiša	214
§. 28. O prichode Ducha svatého. O zázrakoch Apoštolov	215
§. 29. O skutkoch a trápenách Apoštolov. O Stefanovi a Saulovi aneb Pavlovi	216
§. 30. O mravoch prvých kresťanov	217
§. 31. O rozďurani Jerusalema. O šírení - sa kresťanstva	217
§. 32. O prenasledováni kresťanov	218
§. 33. O zrostení kresťanstva u prosred prenasledováni	219
§. 34. O zvíťazení a obrátení - sa Konstantina Velkého	220
§. 35. O zvíťazení kresťanstva	221
§. 36. O blúdoch. O snemoch cirkevných	221
§. 37. O svatých Otcov a pústevníkoch	223
§. 38. O sťahováni - sa národov. O rozširováni - sa kresťanstva	224
§. 39. O odtržení východnej aneb réckej cirkve. O Muhamedovi	226
§. 40. O vojnách križáckých	227
§. 41. O pokrokoch umení a kresťanských čnosti. O reholách	228
§. 42. O chybách prostredného veku. O bojováni Cirkve so svetskú vládú. O roztržkách	229
§. 43. O Lutherovi, Zvingli. Kalvinovi, a o novokrstencoch	230
§. 44. O obecnom cirkevnom zhromáždění v Triente. O nešťastných následkoch roztržky vo vire	232
§. 45. O šírení-sa Cirkve katolickej u pohanov	235
§. 46. O reholách a Svatých od počátku XVI-ho storočia	237
§. 47. O ďalšom osúde protestantizmu. O Francúzskej revolúcii. O Piusovi VI. a VII. a. t. d.	240
§. 48. O ďalšom deji Cirkve. O zbudění-sa života kresťanského	242

MODUS MINISTRANDI SACERDOTIBUS.

Minister. In nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti Amen.

Sacerdos. Introibo ad Altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo, et doloso erue me.

Min. Quia tu es Deus fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

Sac. Emitte lucem tuam et veritatem tuam ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

Min. Et introibo ad Altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus: quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: salutare vultus mei et Deus meus.

Sac. Gloria Patri, et Filio, et Spiritui sancto.

Min. Sicut erat in principio; et nunc, et semper, et in saecula saeculorum Amen.

Sac. Introibo ad Altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit coelum et terram.

Sac. Confiteor Deo omnipotenti, etc.

Min. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducatur te ad vitam aeternam.

Sac. Amen.

Min. Confiteor Deo omnipotenti; beatæ Mariæ semper Virgini, Beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistæ, Sanctis Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis, et tibi Pater, quia peccavi nimis, cogitatione, verbo et opere; mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor Beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archangelum, beatum Joannem Baptistam, Sanctos Apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos, et te Pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Sac. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam aeternam.

Min. Amen.

Sac. Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

Min. Amen.

Sac. Deus tu conversus vivificabis nos.

Min. Et plebs tua laetabitur in te.

Sac. Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam.

Min. Et salutare tuam da nobis.

Sac. Domine exaudi orationem meam.

Min. Et clamor meus ad te veniat.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum Spiritu tuo.

Sac. Aufer a nobis, etc.

Sac. Kyrie eleison. **Min.** Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison. **Min.** Christe eleison.

Sac. Christe eleyson. **Min.** Christe eleyson.

Sac. Kyrie eleison. **Min.** Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum Spiritu tuo.

Min. *Finita epistola:* Deo gratias.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Sequentia sancti Evangelii etc.

Min. Gloria tibi Domine.

Min. *Finito Evangelio.* Laus tibi Christe.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Orate Fratres.

Min. Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis, ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque nostram, totiusque Ecclesiae suae sanctae.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Sursum corda.

Min. Habemus ad Dominum.

Sac. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Min. Dignum et justum est.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Et ne nōs inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos a malo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Pax Domini sit semper vobiscum.

Min. Et cum spiritu tuo.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum. **Min.** Amen.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Ite Missa est. **Min.** Deo gratias.

Sac. Benedicamus Domino. **Min.** Deo gratias.

Sac. Requiescant in pace. **Min.** Amen.

Sac. Benedicat vos omnipotens Deus Pater, et Filius
et Spiritus Sanctus. **Min.** Amen.

Sac. Dominus vobiscum. **Min.** Et cum spiritu tuo.

Sac. Initium sancti Evangelii secundum Joannem.

Min. Gloria tibi Domine.

Sac. In principio erat verbum.

Min. Deo gratias.

Salva

—

Gladius

Y. o. b. v. c.

11111

Lomb

Lombardry

Lomb

Lomb

Lomb

Lomb

Lomb

Lomb

Lomb
Lomb
Lomb

